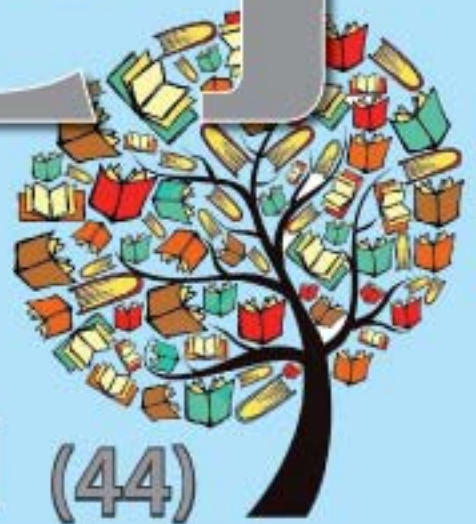

ქსე

ლიტერატურული ჟურნალი

№ 1 (44)

ქსე

2020

ნაიკითხეთ
ფარნა რაინას კატრენები

უფრორე
ძნელი...

ცხოვრების მოგვაქვს:
უმძიმესი,
სერთო,
ჯვარი,
სიბრძნეთა სიბრძნე
მოდის –
ოდით,
მზესავით, –
ძველი...
ხომ, –
ძნელი არის მართვა:
ქვეყნის,
ხალხის,
და...
ჯარის?...
ადამიანად ყოფნა არის:
უფრორე,
ძნელი...

ოლე

მწერალთა ასოციაცია
„ლიტერატურული კახეთის“ გამოცემა

The Literary Magazine OLE

ჟურნალი გამოდის 2004 წლის ივნისიდან
ISSN 1512-3995

ოლე – ბრყენა, გინა მოგრძე ტყე ველთა შუა
სულხან საბა

ოლე – ახომი საჩრდილობლად დატოვებული
ხე
ქართული ენის განმარტებითი ლექსიკონი

ოლე – გიორგი ლეონიძის პოეტური შედეგები

მთავარი რედაქტორი
აკაკი დაუშვილი

რედაქტორები

ფარნა რაინა
ნუნუ ძამუკაშვილი

მხატვრული რედაქტორი
სოფიო ქელიძე

მისამართი: 2200 თელავი
ერეკლე II-ის გამზირი №6
III სართული
მობ: 555 46 44 29
მწერალთა ასოციაცია
„ლიტერატურული კახეთი“
მობ: 558 48 24 80

„ოლეს“ რედაქციაში შემოსული მასალა
არ რეცენზირდება და ავტორს არ უბრუნდება

მასალების გამოგზავნა შეგიძლიათ
ელექტრონული ფოსტით
E-mail: akakidau@mail.ru

ჟურნალ „ოლეს“ წინა ნომრების ნაკითხვა
შეგიძლიათ საქართველოს პარლამენტის
ეროვნული ბიბლიოთეკის საიტზე [www. nplg. gov. ge](http://www.nplg.gov.ge) — ციფრული ბიბლიოთეკა „ივერიელის“
ვებგვერდზე.

ჟურნალი „ოლე“ გამოიცემა თელავის მუნიცი-
პალიტეტის მერიის (მერი ბატონი **შოთა ნა-
რეკლიშვილი**), თელავის მუნიციპალიტეტის
საკრებულოს (თავმჯდომარე **არჩილ თხლაშიძე**)
მხარდაჭერით.

„ოლე“ ლიტერატურული ჟურნალი
გამოდის სამ თვეში ერთხელ
(მარტი, ივნისი, სექტემბერი, დეკემბერი) №1, (44), 2020

„ოლე“ ლიტერატურული ჟურნალი

შინაარსი

სალონური საუბრები თელავში

2. შეხვედრა გურამ ღოჩანაშვილთან

ჟურნალი „ოლე“ – 15

5. **როინ ჭიკაძე.** ჟამი ჟურნალ „ოლეს“
ყრმობისა

6. **ნანა რჩულიშვილი.** კახეთის
ლიტერატურული ჟურნალი იუბილარია

6. **მანანა გოგიშვილი.** მზეგრძელობა „ოლეს“

მხატვრული ლიტერატურა

7. **ფარნა რაინა.** კატრენები

33. **როლანდ გიორგაძე.** დისო, დისო...
რომანი

44. **ლანა მანველი.** ღვთისმშობლის აღმართი.
მოთხრობა

49. **ნუნუ ძამუკაშვილი.** გურამ
რჩეულიშვილს. ლექსი

50. **თინათინ თელაველი.** ლექსები

დოკუმენტური პროზა

52. **არსენ ბერთლანი.** „შაშვის წერილები“,
კოლეგის ფანჯარა, ფიქრის ყვავილებო!

ინტერვიუ

54. **ნუნუ ბელაძე.** „ბედნიერი ვარ იმით,
რომ ქართულ პოეზიას ბევრი დამფასებელი
გაუჩინდა იტალიაში“.

ნარილები

59. **ნელი ზუროშვილი.** ნახატებში
ამეტყველებული მშვენიერება

ნიშნები

62. **ნუნუ ძამუკაშვილი.** ეთერ
ხომიზურაშვილის წიგნი „წინაპარნი“

გარეკანის პირველ გვერდზე
ლევან როსტომაშვილის ნახატი

დაიბეჭდა

გამომცემლობა „მერიდიანში“

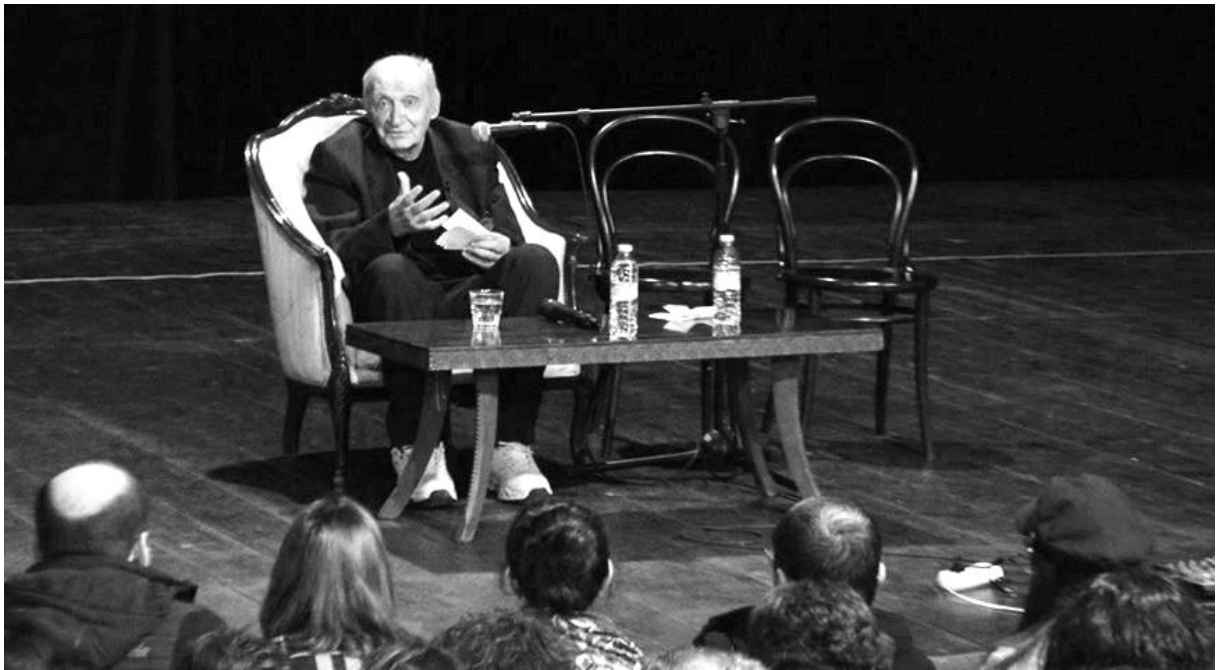
სალონური საუბრები თელავში

22 თებერვალს თელავის თეატრის მცირე დარბაზში, სალონური საუბრების ფარგლებში, მწერალ გურამ დოჩანაშვილთან გაიმართა შეხვედრა.

დამსწრე საზოგადოებამ მნიშვნელოვან საკითხებთან დაკავშირებით მწერლის შეხედულებები მოისმინა, გურამ დოჩანაშვილმა აუდიტორიის კითხვებსაც უპასუხა.

შეხვედრა თელავის მუნიციპალიტეტის მერიის, აზროვნების აკადემიის და კომპანიის „თელავის ღვინის მარანი“ ორგანიზებით ჩატარდა.

2

მისასალმებელი სიტყვა

სახელოვან მწერალს – გურამ დოჩანაშვილს...

ბატონო, გურამ, მწერალთა ასოციაცია „ლიტერატურული კახეთის“ სახელით, დიდი პატივისცემით, სიყვარულითა და გულმხურვალედ, მოგესალმებით ქართული დისკიტენტური და ეროვნული მოძრაობის ერთ-ერთ, გამოჩენილ მოღვაწესა და სახელოვან ქართველ მწერალს, რომელმაც მზეჩაუსვლელი, შემოქმედებითი, შედევრები აჩუქეთ ქართველ ხალხს, ქართველ მკითხველს...

ჩვენთვის უდიდესი პატივია, რომ ესტუმრეთ დიდი ერეკლეს სატახტო ქალაქსა და თელაველ საზოგადოებას, რომელთაც გამორჩეულად უყვარხართ, – დღევანდელი დღეც, ხომ, ამის ნათელი დასტურია.

მე, ახლა, არ შეეუდგები თქვენი, საამაყო შემოქმედების განხილვას, რადგან მთელმა საქართველომ კარგად იცის, – თქვენი უბრწყინვალესი წიგნებითა და საინტერესო სატელევიზიო გადაცემებით, დღესაც, ხომ, აქ გამომსვლელებმა, საკმაოდ, კარგად,

გულითადად გამოხატეს... ერთი სურვილი მაქვს, – ვისარგებლო ამ, ისტორიული შეხვედრით და გთხოვოთ „ოლესთვის“, რომელიც, გეცოდინებათ, რომ ორგზის, 2005-2008 წლებში, რესპუბლიკურ კონკურსში გამარჯვებული, ერთ-ერთი, ყველაზე, აკადემიური, მაღალი დონის ჟურნალია და დაგვიწეროთ ამ ჟურნალის ფორმატის შესაბამისი ნოველა, ან ჩანახატი, რაც დიდი პატივი და საჩუქარი იქნება ჩვენთვის, თელაველთათვის და, სრულიად, კახეთისთვის.

მოკლედ, – სხვა, რა გითხრათ?.. დიდხანს გევლოთ მზიანი გულით და ღმერთმა გიკურთხოთ მაღლიანი კალამი და... ფრთიანი სიტყვით, კვლავ, ბევრჯერ, გაგეხარებინოთ თქვენი ღვთიური ნიჭის, შემოქმედების მცოდნე, შემფასებელი და დამფასებელი ქართველი საზოგადოება, ქართველი ხალხი.

ფარან რაინა

მისასალმებელ სიტყვას კითხულობს პოეტი ფარნა რაინა

გურამ დოჩანაშვილს

ლექსს ვუძღვნი დიდებულ მწერალს

დღე გვაჩუქე ლამაზი, –
 თქვენი, – შემოქმედებით,
 ამიტომაც, ყოველთვის,
 გვწამხართ, გვეიმედებით.
 განა, მარტო, ეს დღეა? –
 ლამაზია – ყველა დღე,
 ჩააქსოვე სიბრძნე და...
 გვაგონებ ძველ ელადელს.
 სიყვარული, სიკეთე –
 ღირსება და ვალია,
 მწერალი, ხომ, სამშობლოს:
 სულის, გულის თვალია,
 თავფარავნელ ჭაბუკსაც

სიყვარული შვენიოდა...
 რა იცოდნენ, ფიროსმანს,
 რომ დიდება ელოდა...
 შენს ნაკალმარს მიყვებით
 და რთველი გვაქვს, – ქებული,
 ამ რთველს ლოცავს: მზე, მთვარე,
 ვარსკვლავების კრებული.
 მთებიც, – გაღმა-გამოღმა,
 ჩურჩულებენ შენს ქებას...
 გსურს მამულის წინსვლა და...
 გაიმარჯვოს, – ეგება...
 დღე გვაჩუქე ლამაზი,
 თქვენი – შემოქმედებით,
 ამიტომაც, ყოველთვის
 ყველას – გვეიმედები...

ნუნუ კამუკავილი

თელავის მუნიციპალიტეტის მერია და მუნიციპალიტეტში არსებული გენდერული თანასწორობის საბჭო გილოცავთ 8 მარტს – ქალთა საერთაშორისო დღეს! ბედნიერებას, ჯანმრთელობასა და წარმატებას გისურვებთ.

ქალის როლი, ყოველთვის, დიდი იყო ჩვენი საზოგადოებისა და ქვეყნის განვითარებაში. საქართველო გამოირჩევა საჯარო მმართველობაში ქალის როლის აღიარების ისტორიით, კულტურითა და ტრადიციებით. აღსანიშნავია, რომ მე-20 საუკუნის დასაწყისშიც კი, როდესაც პოლიტიკურ პროცესებში და საზოგადოებრივ ცხოვრებაში ქალების მონაწილეობა იზღვებოდა იყო, საქართველოს დამოუკიდებელ რესპუბლიკას, უკვე, ჰყავდა პოლიტიკური პარტიისა და დამფუძნებელი კრების წევრი ქალები. საქართველოს დამოუკიდებლობის აქტს მოაწერა ხელი სამმა ქალმა — ელისაბედ ბოლქვაძემ, ანა სოლოლაშვილმა და ელენორა მახვილაძემ.

თელავის მუნიციპალიტეტის განვითარებისათვის მნიშვნელოვანია ქალთა ჩართულობის გაზრდა, მუნიციპალური პროექტების დაგეგმვასა და აღსრულების პროცესში, სწორედ, ამიტომ, მუნიციპალიტეტში არსებული სერვისები მიმართულია – გაზარდოს, წახალისოს გადანყვეტილების მიღების პროცესში ქალთა მონაწილეობა.

თელავის მუნიციპალიტეტის გენდერული თანასწორობის საბჭო 2018 წლის 23 მარტს, თელავის მუნიციპალიტეტის საკრებულოს №41 დადგენილების საფუძველზე, შეიქმნა მუნიციპალიტეტის საკონსულტაციო სათათბირო ორგანო – გენდერული თანასწორობის საბჭო. საბჭო განიხილავს მუნიციპალიტეტში გენდერული თანასწორობის დაცვის მდგომარეობას, შეიმუშავებს წინადადებებს ადგილზე, დისკრიმინაციის გამოვლენისა და აღმოფხვრის უზრუნველსაყოფად შესაბამისი ღონისძიებების შემუშავებისა და განხორციელების კოორდინაციის მიზნით.

საბჭოს თავმჯდომარე – არჩილ თხლაშიძე
 თავმჯდომარის მოადგილე – ელენე ლარიბაშვილი
 მდივანი – ნელი აბეჩხრიშვილი
 საკონტაქტო ინფორმაცია:
 ტელ: 599 56 02 83
www.telavi.gov.ge
 თელავის მუნიციპალიტეტის გენდერული თანასწორობის საბჭო.

ჟამი ჟურნალ „ოლეს“ ყრმობისა

(სიტყვა წარმოქმნილი „ოლეს“ 15 წლის აღსანიშნავ საღამოზე)

მწერალთა ასოციაცია ლიტერატურული კახეთის გამოცემა ჟურნალი „ოლე“ თხუთმეტი წლის გახდა და ყრმობის ასაკში შევიდა. „ათხუთმეტის წლითგან ვიდრე ოცამდე ვაჟსა ეწოდების ყრმა“ – განმარტავს სულხან-საბა ორბელიანი. ამ მშვენიერი „ყრმის“ დაბადებასა და გამოზრდაში უდიდესი წვლილი მიუძღვით ჟურნალის მთავარ რედაქტორს აკაკი დაუშვილსა და მის თანარედაქტორებს – ფარნაოზ რაინაულსა (ფარნა რაინას) და ნუნუ ძამუკაშვილს, რომლებმაც ეს ლიტერატურული ჟურნალი თხუთმეტი წლის წინათ დააარსეს და მათვე დაანათლეს სახელი „ოლე“. ჟურნალის სახელწოდებისათვის დამფუძნებლებს მოუშველებიათ „სიტყვის პაპა“ – საბა ორბელიანი და „მუხლადი, ბედაური, მადლარი“ სიტყვით გაჯერებული პოეტური შედევრი გიორგი ლეონიძისა – „ოლე“. და მართლაც, ჩვენო მშვენიერო ჟურნალო, „სხვა რომელი დაგიძახებს მცირე სახელს – ოლე!“

მეც, როგორც მკითხველი, ჩემებურად მივესალბუნები „ოლეს“ და პერიფრაზულად მივმართავ: თუ რამე გაგიჭირდა, „მე აგიყვან ხელში როგორც ნაპოვნ ბატკანს მწყემსი... რომ სთქვა: გული თუ მტკიოდა, ახლა აღარ მტკივა“; ამიტომ გამხნევი: „ნურც გტკივა და ნურცა გცივა“, ვინაიდან შენთანაა ქართული მწერლობა და მადლიერი მკითხველი.

ამ თხუთმეტი წლის მანძილზე ჟურნალსა და მის რედაქციას არ ჰქონია მთლად დაღბნიებული ყოფა: რედაქციის მცირე სენაკი – ზამთარ – ცივი, ზაფხულ – ცხელი, მასში მყუჟული სამიოდე თანამშრომელი, მწირი ხელფასი, ფინანსური შეჭირვება... და მაინც ჟურნალმა გაუძლო ამ სიდუხჭირეს და ერთი წუთითაც არ შეუწყვეტია შემოქმედებითი ცხოვრება. „ოლემ“ შემოიკრიბა ქართველ მწერალთა და საზოგადო მოღვაწეთა შესანიშნავი კოჰორტა; ამასთანავე მისი ხელდასხმით დაფრთიანდა არაერთი ახალბედა შემოქმედი. ამიტომაცაა, რომ მის ფურცლებზე ნიადაგ მჩქეფარებს „ქართული სისხლი, ქართული სული, ქართული სიტყვა, ქართული გული“ (მუხრან მაჭავარიანი).

მით უფრო ფასეულია „ოლეს“ ეს ეროვნული შემართება, ვინაიდან ე.წ. „ცნობადმა სახეებმა“ დღეს სიტყვა „ეროვნულის“ ძირითადი მნიშვნელობა დააკნინეს და მხოლოდ საყოფაცხოვრებო საგნებს მიაკერეს: ეროვნული ხაჭაპური, ეროვნული დისკოთეკა, ეროვნული კაიფი... ის კი არა, „სამშობლოს“ ცნება საერთოდ განდევნეს თანამედროვე

ქართული სიტყვიერებიდან. ამასთან დაკავშირებით გვახსენდება ილია ჭავჭავაძის აღმფოთება სიტყვა „მამულის“ ყოვლადმყრობელი მნიშვნელობის დაკნინების გამო, საზოგადო სახელი „მამული“ მხოლოდ თავის კერძო მამულის მნიშვნელობამდე რომ დააქვეითეს. საბედნიეროდ, ილია ჭავჭავაძის ძალისხმევით, მისი მეოხებითა და ღვანლით „აგრე გაუპატიურებულმა სიტყვამ... კვლავ დაიჭირა თავისი კუთვნილი ადგილი, ვითარცა მზემ და თავისი სხვიოსანი შუქი მოჰფინა მთელს სივრცეს ჩვენის ცხოვრებისას“ (ილია).

დღეს ასეთივე გასაჭირი ადგია ცნება „სამშობლოს“. ამიტომაც უნდა დავარისხოთ განგაშის ზარები, კვლავ ჩვენს წინაპრებს მოვუხმობთ და შევისისხლხორცოთ რაფიელ ერისთავის უკვდავი სიტყვები: „როგორც უფალი, სამშობლო, ერთია ქვეყანაზედა!“

ვისურვებ, რომ ეს პოსტულატი ამოიქარგოს ქართულ დროშაზე და ამოიტვიფროს საქართველოს გერბზე.

ქართული სიტყვისა და ქართული კულტურის მსახურნო! დღევანდელი ფორუმის მონაწილენო! დამსწრე საზოგადოებავ!

უპრიანია, რომ სწორედ ჟურნალ „ოლეს“ თაოსნობით შეკრებილთ მოგილოცოთ მართლაც ეროვნული მნიშვნელობის მოვლენა: ამ სამიოდე წლის წინათ იაკობ გოგებაშვილის „დედაენას“ მიენიჭა არამატერიალური კულტურული მემკვიდრეობის სტატუსი; სულ ახლახანს კი გოგებაშვილის საზოგადოების მრავალწლიანი შეუპოვარი გარჯის მეოხებით საქართველოს პარლამენტმა შეიმუშავა საფუძვლები იაკობ გოგებაშვილის „დედა ენის“ სკოლაში დასაბრუნებლად, იმ „დედა ენისა“, რომელმაც „ახალი ქართული სალიტერატურო ენის ჩამოყალიბებაში, განვითარებასა და დამკვიდრებაში ისეთივე როლი შეასრულა, როგორც წმინდა სახარებამ ძველი ქართული სალიტერატურო ენის ჩამოყალიბებასა და დამკვიდრებაში“ (გიორგი გოგოლაშვილი).

გიხაროდენ! იაკობ გოგებაშვილის „დედა ენა“ ბრუნდება სკოლაში!

აი, ამ მართლაც ჭეშმარიტი ეროვნული მუხტის ფონზე კიდევ ერთხელ მივულოცავ ჟურნალ „ოლეს“ თხუთმეტწლოვანი ყრმობის ასაკს და ვუსურვებ კვლავაც დიდხანს მდგარიყოს ქართული მწერლობისა და კულტურის ფორპოსტზე.

როინ ჭიკაძე

კახეთის ლიტერატურული ჟურნალი იუბილარია!

„ოლე“ რომ 15 წლისაა, ეს ნიშნავს, რომ თხუთმეტი წელია ის დარაჯობს კახეთის ლიტერატურულ ცხოვრებას.

რომ 15 წელია მის ჩრდილში სულს ითქვამს თანამედროვე ქართული პოეზია, პროზა, ლიტერატურულ-კრიტიკული აზროვნება, რეგიონის კულტურული ცხოვრების ქრონიკები.

პირადად ჩემთვის „ოლე“ ცოცხალი ორგანიზმია, რომელიც გვიფაქიზებს სულს, გვიხვენავს ლიტერატურულ გემოვნებას, გვახედებს ერთმანეთის გულებში და გვაიძულებს ვიყოთ უფრო უკეთესები.

გაუფრთხილდეთ „ოლეს“

ნანა რჩულიშვილი

ფილოლოგიის დოქტორი,
პროფესორი

6

მზეგრძელობა „ოლეს“

მადლიერების მეტი რა გვეთქმის ჟურნალ „ოლეს“ ერთგულ მკითხველებს.

15 წელი ჟურნალისათვის იგივეა, რაც ნაკადულია დიდი მდინარისათვის.

თქვენ, „ოლეს“ ძვირფასო მესვეურნო და მფარველნო, ამაყად უნდა დადიოდეთ სამეფო ქალაქ თელავსა და ქვეყანაში; მომავლისათვის იმდენად დიდ მამულიშვილოურ საქმეს აკეთებთ, რომ ბრძენ წინაპართა წინაშე პირნათელნი ხართ. ვისურვებდი, მთელი საუკუნე თაობებში, ხელიდან ხელში გადადიოდეს ჩვენი ლამაზი, გულიანი „ოლე“ და მას გაუმრავლდეს მკითხველი.

ქართველი მწერალი, გველემუპთან მებრძოლი მეომარიაო; მართალიცაა, სულით რომ არ დავმჭლევედეთ, ის იბრძვის ქართული სიტყვის ხიბლისა და გენის გადასარჩენად.

დიდ ვაჟას დავესესხები:

„როცა გულს ცეცხლი მედება,

გონება მსჯელობს სალადა,

მაშინ ვარ თავისუფალი,

თავს მაშინა ვგრძნობ ლალადა.“

სწორედ, ჟურნალის ავტორთა გულიდან ამონახეთქი სათქმელი – სატკივარი გვიხილავს მკითხველებს და გვაფიქრებს.

„ოლე“ თავისუფალი ჟურნალია საინტერესო

რუბრიკებით, მას რუდუნებით ემსახურებიან და ამშვენებენ თავიანთი შემოქმედებით ქართული სიტყვის გონიერი მეხოტბენი.

საამაყო, სრულიად საქართველოსა და ილიას კახეთს საკუთარი დახვეწილი ჟურნალი აქვს სადაც ნათლად ჩანს, რომ ნიჭიერი ქართული გენი არ გადაშენებულა, კიდევ გადადის სისხლიდან სისხლში და მრავლდება ჩვენი ლიტერატურის პოეზიისა და პროზის საგანძური, რაც ერის სიცოცხლის წყაროა.

ხე ნაყოფით იცნობაო, გემოვნებიანი მკითხველი შეიგრძნობს „ოლეს“ ნაყოფს – ლამაზ, ძარღვიან ქართულ სიტყვას. ამოქმედებული სიტყვა ღმერთია, ღვთისმსახურება კი ერის მსახურებაა.

ღირსეულად გეტარებინოთ ეს ლამაზი უღელი ჩვენთან ერთად საქართველოს, ჩვენი სამშობლოს საკეთილდღეოდ.

წმინდა ილია მართლის „თანამდევნი სული“ ჰფარავდეს 15 წლიან ჟურნალ „ოლეს“ და მის შემოქმედებით კოლექტივს.

მანანა კობიშვილი

ჟურნალის ერთგული მკითხველი
პედაგოგი

ყველა,
ერზე და ხალხზე
მაფიქრალი
მაჩვენეთ – ერთი...
1. XII. 2019

ნობელი...*

ამ პლანეტაზე –
ყველას
გულში,
ბინას იკეთებს, –
ღმერთმა დალოცა
უვარდესი სულის
ნობელი...
იშვა – სიქველედ,
იშვა – შვებად, –
ყველა სიკეთედ,
სიყვარულად და...
მზის სხივებად
ლამის
მდნობელი...
5. XII. 2016

* შვედი, – ალფრედ ბერნჰარდ ნობელი (1833 – 1896) მსოფლიოში უდიდესი ქველმოქმედი, – ნობელის პრემიის დამაარსებელია 1901 წლიდან. პრემიის რაოდენობა დაწესდა 1 მილიონ 300 000 დოლარი, ამჟერად, – 8 მილიონი შვედური კრონა, ანუ – 990000 დოლარი. 1901 წლიდან, 2003 წლამდე, მსოფლიოს 57 ქვეყნიდან, 900-მდე ნობელის პრემიის ლაურეატია; ყველაზე მეტია ამერიკიდან – 305, დიდი ბრიტანეთიდან – 104, გერმანიიდან – 89, საფრანგეთიდან – 53, შვეციიდან – 30, შვეიცარიიდან – 22, იაპონიიდან – 19, ნიდერლანდებიდან – 18, იტალიიდან – 16, დანიიდან – 14, ავსტრიიდან – 13, ისრაელიდან – 10, კანადიდან – 9, ბელგიიდან – 9, ნორვეგიიდან – 8, ავსტრალიიდან – 8, ჩინეთიდან – 7, პოლონეთიდან – 7, რუსეთიდან – 7, ესპანეთიდან – 6, ირლანდიიდან – 5, არგენტინიდან – 4, ინდოეთიდან – 4, ეგვიპტიდან – 4, უნგრეთიდან – 4, მექსიკიდან – 3, ფინეთიდან – 3, პორტუგალიიდან, ჩილეიდან, გვატემალადან, ლიბერიიდან, საბერძნეთიდან, ალმოსველეთი ტიმორიდან – 2, კოლუმბიიდან, პერუდან, კოსტა-რიკიდან, სენტ-ლუისიდან, ტრინიდადიდან და ტობაგოდან, ლუქსემბურგიდან, ისლანდიიდან, ჩეხეთიდან, სლოვაკეთიდან, თურქეთიდან, იუგოსლავიიდან, ნიგერიიდან, განადან, კენიიდან, პაკისტანიიდან, ირლანდიიდან, პალესტინიიდან, იემენიდან, სამხრეთ კორეიდან, ბანგლადეშიდან, იანმარიდან, ვიეტნამიდან – 1, საქართველოდან (სამნუხაროდ) – 0.

სასიყვარულო

გაფრთხილება!!!..*

არ მინდა:
ამ აზრს
და...
ამ განცდას
ფიქრი ავყარო, –
მინდა: გულები
მივძრა-მოვძრა –
სიმართლის
ჩენით...
არ მოეგება, –
თუკი,
გონზე –
დღეის სამყარო,
შორს აღარ არის:
აღსასრული, –
პლანეტის, –
ჩვენი...
17. XII. 2019

* მთელი დედამიწა ზეძალის იარაღის საწყობად იქცა და... არავინ იცის, ვისთვის და... როდის ააღდება კაცობრიობის საბედისწეროდ...

პოეზია...

პოეზია: ნაყოფი –
ცა-ზვრის, –
წერტილიც
არ-რით,
სუფევედეს ბუნდად...
მოქსოვო უნდა –
ლვითური
აზრი,
თილისმით სიტყვის
მოქსოვო უნდა...
20. I. 2020

**ყუწინარეს,
ყპირველეს,
ყფრო,
ყადრეს...**

ჩვენს პლანეტაზე
სულის ტაძარს:
ნუ ვშლით,
ნუ ვანგრევთ,
დავწვით –
შუღლი და

სიძულვილი,
ვლოცოთ –
მზის წალო...
უწინარეს,
უპირველეს,
უფრო,
უადრეს:
თუ, – რამეს, ვსწავლობთ,
სიყვარული
უნდა –
ვისწავლოთ...
9. XI. 2019

**ის არის –
ღმერთის სიყვარული
და... რწმენაყ –
ღმერთის...**

ავს და კარგს,
ზოგი:
ვერ-რით არჩევს,
ვერ წონის,
ვერ თვლის...
მაშინლა ხვდება,
რასაც თესავს,
რომ იმკის, –
ბოლოს...
ის არის:
ღმერთის სიყვარული
და... რწმენაც –
ღმერთის,
რომ... სიკეთისთვის
უნდა გაჩნდეს –
ამ ქვეყნად, –
მხოლოდ...
31. V. 2019

**ეპოქალოური –
ჭაღათებნი...**

ეპოქა დადგა:
გლობალური,
მზაკვრული,
მგლოური...
ათასი ფიქრის,
განცდის,
დარდის –
ველარ
ვძალავთ მთებს...
მწერლობა როა:
ერის – სული
და...
ერის – გული,
ამ –

სულის,
გულის
მოკვლა უნდათ:
მტრებს და...
ჯალათებს...
29. XII. 2019

როგორც – აროდეს!!!.*

რაა პლანეტის, –
ამ – ცა-მინის
ხვალის მიზანი?...
ომებით,
რაიც გავიმუხრეთ,
დაე, კმაროდეს!..
ათასჯერ ფრთხილად! –
ვამბობ,
ახლა, –
როგორც – მისანი...
ათასჯერ ფრთხილად! –
დასაბამით,
როგორც – აროდეს!!!..
21. VII. 2019

* სტოკჰოლმის მსოფლიო პრობლემების ინსტიტუტის დოკუმენტით, 2018 წელს, მთელ მსოფლიოში, იარაღის წარმოებისა და იარაღის შექმნაზე დაიხარჯა 1 ტრილიონ 322 მილიარდი დოლარი. 2,6 პროცენტით მეტი, ვიდრე – 2017 წელს. დედამიწის ყოველ მცხოვრებზე მოდის 239 დოლარი.

მწამს...

მწამს: სიდიადე, –
სივრცით,
სიმკვეთრით,
სხივით –
წყვედიადი
ციურ ნატორი...
მწამს ძალა –
ლექსის:
სიბრძნის,
სიკეთის,
და...
სიყვარულის
ტრიუმფატორი...
27. IX. 2019

მინდა, რომ – ვნახო...

მინდა იწვიმო,
სიბრძნის
წვიმავ, შენ, –
ვიყოთ მზისდარნი,

არა – მონები...
და...
მინდა ვნახო:
ლექსის
წინაშე* –
მუხლმოდრეკილი
ფარაონები...
16. VIII. 2019

*ჭეშმარიტი პოეზია, რომ ღვთიური და მარადიული მადლია, განა, ამ – მადლმო-სილებზე საუკუნეშიც არ ღალადებენ?..

თუ...

მისწერი ჭვრეტით

უნდა მოელოს
ბოლო –
მზის ქვეშ,
შუღლს და
ვანდალიზმს,
ხვალ
რაც იქნება,
მე, წინასწარ,
მიკიდებს –
ალებს...
თუ, –
არ მოეგო
დროზე,
გონზე,
მოდგმა ადამის,
ამ პლანეტაზე
ნაცარილა
დარჩება, –
მალე...
5. VIII. 2019

ძალიან ბევრი და...

ძალიან წოჭა...

დღეს, –
ბენზე გადის –
საქართველო, –
ერი და... ბერი...
და... ვერ ვგრძნობთ, –
ნუთუ?!
ჟამს – სასრულის?!..
რაოდენს ვცოდავთ?!..
ჩალას და
ბულას
წერს, უგულოდ, –
ძალიან ბევრი,
ჭეშმარიტებით
გულთა შემძვრელს –
ძალიან ცოჭა...
20. XII. 2019

ნუთუ?!..

ნუთუ, – დავკარგე –
გონების მზე,
ზღვა დარდი
მახლავს,
ნუთუ, – ამ ცის ქვეშ,
გონი არ აქვს:
ზემდეგს და...
ქვემდეგს...
გთხოვ, მომიტევე,
ჩემო ხალხო,
თუ, ვფიქრობ, –
ახლა:
უპატრონოა საქართველო, –
ილიას
შემდეგ...
3. XII. 2019

მაინც...

სხივდება –
ეგზომ,
მინა და...
ცა – მით,
ხან კი,
გულს მიწვავს –
ალის ხანჯლებიც...
მაინც, –
სიცოცხლის –
ყოველი
წამით,
სიყვარულისთვის
დავიხარჯები...
30. I. 2020

სიყვარული...

ჩვენს სიცოცხლეში, –
ზოგჯერ,
დრო და...
ბედი ერევა, –
გვიგზავნის:
მზეს და...
მზით მოხატულ
ციდან – აისებს...
სიყვარულს შვენის,
როგორც –
დიდი:
ბედნიერება, –
სიმხნე,
სიმტკიცე,
სილალე და...
სიდარბაისლე...
16. I. 2020

რომ არ მიყვარდე...

ჩვენ, ზოგჯერ, –
 არსით,
 ვმალავთ გრძნობას,
 ვმალავთ რაობას,
 მზის საუფლოში
 ჩვენს გამოცდას
 ლამობს მსახვრელიც...
 რომ არ მიყვარდე,
 ვიქნებოდი –
 არარაობა,
 ეს განცდა არის
 სიდიადის
 გამომსახველი...
25. VII. 2019

დასაზამიდან...

ცხოვრება, ბევრმა,
 თარსად დაბინდა,
 ველარ გველირსა –
 დარი, –
 სადარი...
 სიმართლეს ვეძებთ, –
 დასაზამიდან,
 მაგრამ...
 ვერ ვნახეთ, –
 მაინც,
 სად არი?!..
5. IX. 2019

რაჭომ?!..

სიცოცხლისთვის და.....
 სიკეთისთვის
 მზის მადლს თუ, ვითვლით,
 საბედისწერო ჟამი, –
 მაშინ,
 რაისთვის მოდგა?!..
 ჩვენ –
 დედამინა
 ზენამ მოგვცა
 სიყვარულისთვის,
 მამ,
 რატომ მოვსპოთ –
 ერთმანეთი
 ადამის მოდგამ?!..
29. X. 2019

პანთეონი...

ზოგს სურდა –
 ხალხის ჯვარცმით

ვლოთა, –
 დროში –
 ცხოვრების
 ქართა ცვლილების...
 პანთეონია –
 მინის
 ზემოთაც,
 ოლონდაც, –
 სულით
 გარდაცვლილების...
23. X. 2019

ზესიდიადე...

ძალმომრეობით,
 ბლენძვით,
 ხვეჭით –
 გვესხმება რეტი,
 სიმართლის ტყვიით –
 ბოლოს,
 მაინც,
 იმსხვრევა მინა...
 განა არსებობს
 სიდიადე –
 უფრო რე მეტი?! –
 ვინც –
 ხალხით ცოცხლობს
 და... ხალხისთვის
 სხივდება, ვინაც?..
15. X. 2019

ვერ მივუჭეკვებ, – რა ვქნა?!..

ასი ტკივილი
 მიდის, მაგრამ...
 კვლავ, ასი –
 სხვა ქრის...
 ათჯერ,
 ათასჯერ,
 რომ ამკუნონ,
 ამჭრან და...
 ამქნან,
 მე –
 ჩემ მტერს:
 ბევრჯერ,
 მივუტევე სიავე –
 მზაკერის,
 ვერ მივუტევე –
 მამულის მტერს,
 იოტსაც, –
 რა ვქნა?!..
10. V. 2019

რაჭომ???!..

ჩვენი ცხოვრება
 ყინვა-სუსხვამ
 როდემდე ფიფქოს?!..
 ნაკვალი –
 ჩვენი,
 რატომ ჰგავდეს:
 უდაბურს?!..
 უკვალს?!..
 სამყარო –
 ჩვენი,
 სოკრატემდე
 მივიდა, – თითქოს,
 და...
 ახლა... ისევ...
 ახლა... ისევ...
 ვბრუნდებით
 უკან???!..!
7. V. 2019

მე, თუ –

მკითხავენ...

რატომ ვლამდებით
 და... რატომ გვკვლავს
 დარდის იარა?..
 რატომ ვერ ვკრიფეთ
 უუბრძნესთა –
 სიბრძნის
 თალარი?..
 მე, თუ –
 მკითხავენ, –
 უწინარეს,
 მტერზე კი არა,
 საკუთარ თავზე
 გამარჯვება არის –
 მთავარი...
5. V. 2018

მე ვენაცვალე...

ვისაც –
 სიკვდილი
 სძულდა...
 და... არ რით
 ჰგავდა –
 ქსერქსეს...
 მე ვენაცვალე:
 გულს და...
 გულზე
 გამობმულ –
 ლექსებს...
20. IV. 2019

როდემდე?!..

არ გვეშველება:
იოტიც, –
ვიდრე,
მზედ არ შევიცვლით –
სულს და...
იერსო...
მე ვეკითხები –
პლანეტის
მკვიდრებს:
ჯვარზე
როდემდე ვაცვათ
იესო?!..
23. I. 2020

მართლის ზეიმით

ვხარობ...

ბედს –
ქედს არ ვუხრი, –
მკივანს,
პლანეტას სძრავდეს
ხმა, რომ:
მართლის ტკივილი
მტკივა,
მართლის ზეიმით
ვხარობ...
18. VII. 2019

ჯოჯობეთი...

არსებობს თუ, რამ,
სუყველაფერს –
მიჯნა აქვს
ზღვრული,
მოდრაობს აზრიც, –
ვითარ,
დროის წისქვილის
ქვაო...
მაგრამ... უფლება:
უკონტროლო,
უსაზღვრო,
სრული,
ნიშნავს ჯოჯობეთს,
ზარის რისხვას,
ზაფვრას და...
ქაოსს...
15. VI. 2019

სიკეთე...

სიკეთე მიყვარს, –
სიკეთით, რომ
სიკეთეს ვიმკი,
მე –

უსიკეთოდ,
არასოდეს,
არსად ვინყები...
მოსარკულ ცაზე
მზე, რომ იწყებს
სიკეთით კისკისს,
მიყვარს – ღმერთივით,
მიყვარს – ეგ ზომ, –
თავდავინყებით...
28. V. 2019

ხომ, ვხედავთ?..

ხომ, ვხედავთ? –
ახლა,
ქურდს და მძარცველს
არ ეწვის –
ქუდი?!..
ავი,
ავსული,
სიავისთვის,
ჯილდოსაც
ელის...
პატიოსნებას მოქადაგობს:
მხვეჭელი,
ქურდი,
მშვიდობით გვმოძღვრავს:
მოძალადე,
მოშუღლე,
მკვლეელი...
26. V. 2019

სახელი – მწერლის...

მომავლის შედეგს, –
რატომღაც,
ვერ ვთვლით?!..
რამდენი ვიცით? –
თავს
ჯღაბნით იქცევს?!..
სახელი –
მწერლის, –
სადარი –
ღმერთის,
ჰაერის ბუშტად
არ უნდა იქცეს...
15. V. 2019

სიდიადე...

ვინ –
აზრს და საქმეს,
მიმო,
ნაღმა-უკუღმა
იცვლის,
უსუსურებას,
უძლურებას

იყენებს –
ფონად...
სულის –
სიმაღლე,
სიდიადე,
რა არის?..
იცი?..
არ იყო შენი –
ბრმა სურვილთა:
მორჩილი...
მონა...
4. V. 2019

სანამ?!..

სანამ – ვიკივლოთ?!..
სანამ – ვინივლოთ?!..
ხომ, ხედავთ? –
ეშმა
როგორ ქირქილებს?!..
სანამ – ინილო?!..
სანამ – ბინილო?!..
სანამ – ვებრძოლოთ
ქარის წისქვილებს?!..
6. V. 2019

რატომ გიკვირთ?!..

დღეს, –
სიმართლე,
სადახლე, რომ
გახდა ბაზრის,
შემოგვიგდეს:
კაზინო და
ნარკოტიკი...
გაქრა – სიბრძნე,
გაქრა – ჭკუა,
გაქრა – აზრი,
რომ ვქრებით და...
ვიღუპებით,
რატომ გიკვირთ?!..
29. IV. 2019

ასჯერ,

ათასჯერ –

სიკვდილი გვიტოვებს...

სურთ –
ავსულთ,
მზის ქვეშ,
მზესული გლიჯონ,
ნარგეტაცონ ბალიც, –
სამოთხის
მკვიდრებს...
ასჯერ,

ათასჯერ –
სიკვდილი გვიჯობს,
ზნედაცემული სიცოცხლე
ვიდრე...
7. VIII. 2019

სიმართლე

თუ სწამს...

დაუბრუნდება ავსულს –
სხვისთვის, რაც სურს,
ის ვნება,
ბოროტი სახეს –
მზის ღიმილით,
ამაოდ ფუფუნის...
სიმართლე თუ, სწამს,
სინდისი და...
თუ, სწამს –
ღირსება,
სიტყვაც და
საქმეც
დადოს უნდა
სასწორზე უფლის...
6. VI. 2018

XXI ...

უკეთ ჩანს, –
უფრო –
დროც და მეეტლაც,
ვითარ – ყვავილი:
ტყემლის,
შინდისი...
საუკუნეა –
XXI, –
ეკრანზე არის –
ყველას
სინდისი...
11. VI. 2019

მწამს...

მწამს, –
სულით ხიბლავ,
როცა – ლონდრესაც,
რა დიადია –
წამიც კი, –
თითო...
გაასამართლებ:
თავსაც, როდესაც,
და... სასჯელს –
შენვე მიუსჯი, –
თვითონ...
9. V. 2019

მაჩვენეთ ერთი!..

რატომ გვინყრება –
ბედიც და
ღმერთიც?!..
ტკივილ-დარდი, რომ
მეფურად
დადის...
ხელისუფლება
მაჩვენეთ –
ერთი,
ვისაც აქვს:
ქვეყნის
და... ხალხის
დარდი...
31. VII. 2019

ადამის მოდგმა –

სანამ, წყევლში

გადავრვივლებით...

ვინ, რატომ ჩემობს:
სხვათა მამულს,
ფუძეს,
სხვათა ჭერს?!..
ვინ,
ვინ ასხივდა,
ვინ ამზევდა
სხვათა ცინცვლებით?!..
დავფიქრდეთ ღვთიურ, –
პლანეტაზე –
ყველა,
ათასჯერ,
ადამის მოდგმა
სანამ,
ცეცხლში
გადავცივდებით...
30. IX. 2019

ვინთები რისხვად...

ზღარბი არა ვარ,
მაგრამ... ზოგჯერ,
მის ეკლებს
ვისხამ,
თეთრის და
შავის გასარჩევად,
არ ვხმარობ –
ჭოგრიტს...
თავი
სიზმარში მგონია და...
ვინთები
რისხვად,
როცა –

მამულის სიყვარულზე
იცინის –
ზოგი...

პარადოქსი...

ვით შეძლებ –
მსგავსი მზაკვრის
ატანას?! –
რომ აქვს:
სხვა სული,
სხვა ზნე,
სხვა ტანი...
სიტყვით,
რომ... ვითომ...
ებრძვის –
სატანას
და... მსახურია –
საქმით
სატანის...
2. VI. 2019

არასოდეს...

ქედმაღლობა –
მეფეა:
სიავის და
ბინდისი...
და... უკუნი
რომ არა,
ვით – მარკეს,*
რა
დამლლიდა?!..
სანამ, – თავში
აზრი მაქვს,
სანამ, – გულში –
სინდისი,
არასოდეს,
არავის,
არ დავხედავ –
მალლიდან...
7. X. 2016

*„სხვას, მალლიდან, მხოლოდ, მაშინ უნდა
დახედო, როცა, წაქცეულია და წამოყენე-
ბა გინდა“...

გაბრიელ გარსია მარკესი

ისევ –

ფული და...

ფული...

ფულია: მელა,
დათვიც და...
ლომიც,

ფულია: სადაც –
ქვას აღნობს
იქ, ცა...
ფულია: ახლა,
მოთავე –
ომის,
ფული:
სატანის სიმბოლოდ
იქცა...

სიტყვა მკურნალი...

ხომ არის –
ზოგჯერ, –
სინანულით,
სიცოცხლეს ვიქრობთ,
გვწვავს –
გასხლეტილი,
ხისტი სიტყვა
და...
თავში ვირტყამთ...
სასწაულია –
სიტყვის ძალა, –
მე
ასე ვფიქრობ,
ხან, – მკურნალია,
ხან, – სიკვდილი, –
უბრალო სიტყვა...
25. V. 2018

სიწოცხლით –

ღირსით...

სიცოცხლე ხოა –
უმზესი,
წამი,
მაგრამ... დრო –
როდის,
ვის,
საით,
ისვრის?!..
ვიცოცხლო, თუნდაც,
სულ, ერთი –
წამით,
მაგრამ... წამითაც,
სიცოცხლის
ღირსით...
26. I. 2020

მიყვარს...

ვინ არის –
ბრძენი...
ვინ – ვითომ,
ელავს?!..
ვიცოდეთ უნდა

მადლი –
განგების...
გაუგებრობამ
დაღუპა –
ყველა,
მიყვარს მზე, –
სიბრძნის,
ცოდნის,
გაგების...
4. VI. 2019

ათასჯერ უფრო...

სხივდები –
მზისებრ,
თავზე, თუ –
უფლობ,
და... არ ჩაქრები,
ვითარ –
ეული...
სულის სიკვდილი
მძიმეა, –
უფრო,
ათასჯერ უფრო,
ვიდრე –
სხეულის...
5. X. 2019

შური...

შურით –
სატანის
იდებენ ალთა,
სურთ –
მზით ნაქარგი
სიკეთე
ფლითონ...
ღმერთი, რომ იყო, –
წინაშე თვალთა,
გხედავენ,
მაგრამ...
არა ხარ, –
ვითომ...
12. VII. 2018

არ გყავს

ილია...*

ამ სამოთხეში, –
მარიამის –
წილხვედრ არემი,
წუთიც და
წამიც
წამებით და...
ჯვარცმით ილია...

ველარ გასრულდა –
მინის ძარცვით,
დარდის თარეში,
უფრო მოზგავდა –
მტერი, მაგრამ...
არ გყავს ილია...
19. VIII. 2019

*საქართველოს დღეს, უფრო, ბევრი, გა-
მოცდილი და ფულიანი მტრები ჰყავს, მა-
გრამ არ ჰყავს ილია ჭავჭავაძე“...

გაზეთი „ასავალ-დასავალი“ №33, 2019 წ.

რატომღაც, – გვიჭირს...*

გულისთვის –
გულით,
ცოტა გვცალია,
მზის აბრეშუმით
გვგონია –
ჭინჭი...
კიცხვა და...
თათხვა
გვიყვარს, – ძალიან...
აღიარება –
რატომღაც, –
გვიჭირს...
1. V. 2019

*ძალიან იშვიათად, ეპოქალური მისიით,
იბადებიან: ზეგონების, ზეშთაგონების,
ზეცნობიერების, ზეჭვრეტისა და სულის
უვრცესი ჰორიზონტის ადამიანები, მა-
გრამ... მათ – არც დამნახავი ჰყავთ, არც
– შემფასებელი და არც – დამფასებელი.
ამ, მიწიერი ღმერთების დანახვას: ილიას
გონი, ილიას გული და ილიას თვალები
უნდა...

როგორც –

სიწოცხლე...

ერეკლე, ვითარ,
თუმც, – არ ვყრ
ფარ-ხმალს,
მზეს, ჩვენთვის –
თითქოს,
სხივი აქვს
მკრთალი,
როგორც – სიცოცხლე,
გვჭირდება, –
ახლა:
ილიას გული,
გონი და...
თვალი...
16. IV. 2018

ღმერთო!..

ღმერთო –
გული მაქვს
ისე კრიალა,
სიყვარულს
სიბრძნის –
დედა მიწვდიდა,
ვიტარ – მზე,
მალლა,
ციდან კი არა,
მე ამოვსხივდი –
დედამინიდან...
12. X. 2019

სომ, არის?!..

სიცოცხლის, რაიც, –
გზა-ბილიკი –
ვიარეთ,
მოველეთ,
ბევრი რამ გვახსოვს,
ხოლო, ბევრმაც –
იქროლა
ქარად...
დაუჯერებელს დავიჯერებთ,
სომ, არის –
ხოლმე?!..
დასაჯერებელ სიმართლეს კი –
არა და...
არა...
12. X. 2019

უნდა ესმოდეს...

უნდა ესმოდეს:
ზემდეგს და...
ქვემდეგს,
რაზე მოკვნიესის
დროის
ბულბული?...
ითქვა, რომ:
ხუთჯერ ათი წლის
შემდეგ,
ალარ იქნება –
ჩვენი
ბულბულიც...*
26. XII. 2019

*გაეროს ექსპერტთა დასკვნით, 50 წლის შემდეგ, მცირე ქვეყნები, მათ შორის – საქართველო, როგორც სახელმწიფო, ალარ იქნება?!..

ხელისუფალი...

სულით მზიანს და...
გულით მზიანს
შველის უფალიც, –
ხალხის იარას
იღებს ვინაც –
თავის იარად...
როცა დატოვებს –
საბრძანებელს
ხელისუფალი,
ცრემლებით
უნდა აცილებდნენ,
ფურთხით კი არა?...
15. X. 2012

მე, ასე,

მგონია...

მზეფიქრი,
მზეგანცდა,
მოსხივდა,
მოდიდა...
ვზევდები,
ვმზევდები
და... ლექსად
ვენთები...
მე, ასე,
მგონია:
ვესტმოში,*
ოდიდან,
რომ...
მზემინიერი
ცხოვრობდნენ –
ღმერთები...
10. I. 2020

*ახლა, როცა – ასე, თუ, ისე, გათვითცნობიერებული ვარ და ვადარებ ჩვენი პლანეტის ხალხების ეთნიკურ თავისებურებებს, თუშეთი და ვესტმო – რალაც, სასწაულად მეჩვენება, რომელსაც ბუნებისა და ადამიანის სულის სიღიადე გვირგვინად და ღვთის მაღლად ადგა.

თქვით, – რატა უნდა გამიკვირდეს?!..

ალად აღმოხდათ –
ვარამისგან,
ვარდებს:
ვაიმე...
მწუხრით იცვლიდა
მზით ნახატი
ზეცაც

იერსო...
თქვით, –
რალა უნდა
გამიკვირდეს –
როსმე,
რაიმე?! –
ნაზარეთიდან გააძევეს,
როცა –
იერსო?!..
7. I. 2020

არ მიყვარს,

არ მნამს...

ვუყურებ ჯვარცმას,
როცა ვხსნი –
ნამნამს,
ნამი-ნამ, ლამის,
გაჩერდეს –
გული...
არ მინდა,
არ მსურს,
არ მიყვარს,
არ მნამს:
ამ პლანეტაზე
სიცოცხლე –
მგლური...
5. I. 2020

არ ვიცი...

შეჯიბრებაა –
სატანური,
სიავის ჩენის, –
ხალხის –
სიყვარულს
და...
სიკეთეს –
უთხრეს
უარი...
დღეს, –
მედროვეთა
ბაღჩად იქცა –
მამული ჩემი...
და... დრო,
არ ვიცი,
გადარჩენის,
კიდევ:
თუ, არი?!..
15. XII. 2019

სადა გაქვს გონი?!..

გვაქვს მაგალითი, –
ხალხზე ზრუნვის –
მაჰათმა განდის...*

სადა გვაქვს
გონი? –
რუსთაველის
სულის მზეს
რომ ვშლით?!..
ყოფნა-არყოფნის
ბენეზე, როცა –
ქვეყანა გადის,
ტახტ-სკამებისთვის
და... ფულისთვის
გავმართეთ –
ომი...

12. XII. 2019

*მოჰანდას კარამჩანდი (1869 – 1948) ინ-
ლოეთის ეროვნულ-გამათავისუფლებელი
მოძრაობის ლიდერი („მაჰათმა“ მეტსახე-
ლია და ნიშნავს დიად სულს). მაჰათმა
ფუძემდებელია განდიზმის. მან მთელი,
თავისი სიცოცხლე ქვეყნისა და ხალხის
კეთილდღეობას შესწირა. მისი თავდადე-
ბა, პატრიოტიზმი, სამართლიანობა, XX
და XXI საუკუნეში, სამაგალითოა ჩვენი
პლანეტის ბევრი ქვეყნისა და ხალხები-
სათვის...

შენ ხარ –

სანყისიყ,

შენ ხარ –

სასრულიყ...

სიცოცხლეს –
ფიქრი
შენზე მიმოსცრის,
არ ეკარება
გულს და...
თვალს – რული...
ჩემი ლაჟვარდის,
ჩემი სიცოცხლის
შენ ხარ –
სანყისიყ...
შენ ხარ –
სასრულიყ...
1. XII. 2019

სიწოცხლოზეყ

ყზენაესი...

დასაბამიდან, –
ვინ –
ომით და...
ხვეჭით იარა,
ამად –
ზე ავნევ:
ფიქრის კოცონს, –
გულზე ალესილს...

მზეგული ხვდება –
უფლისაკენ,
ფული კი არა,
სიქველე გახლავთ:
სიცოცხლეზეც,
უზენაესი...
27. XI. 2019

კატრენი...

კატრენს
თუ, ვქერნავთ, –
ორფეოსის
გრძნეული ენით,
სიბრძნით:
საოცრით,
სიელვარით,
ცაც კი – დარულა...
აი, – ეს არის:
პოეზიის –
ლამაზი ძღვენი, –
ლაჟვარდად,
ლამპრად,
ლაკონურად,
ლაპიდარულად...

ძველად და...

ახლა...

დღეს, – სატკივარი,
იმდენია, მილეთზე,
ვერ ვთვლით, –
პლანეტა,
ლამის,
ჯოჯოხეთის –
ქცეულა სახლად...
უძველეს დროში –
ჰეროსტრატე
ხომ, იყო –
ერთი?...
მაგრამ...
რამდენი ჰეროსტრატე
ბოგინობს ახლა?!..
23. XII. 2019

არ გვახსოვს...

დავადგით კოსმოსს
გონების
თვალი,
შორს გაჭრა გვინდა
ამ მიწის მკვიდრებს...
მაგრამ...
არ გვახსოვს –
სიცოცხლის

ვალი,
სიავით ვზეობთ,
სიკეთით – ვიდრე...
2. XII. 2019

დემოკრატია და...

თავისუფლება...

დრო დადგა, –
ახლა,
ვით, სპექტაკლი,
ფარსი და...
თარსი...
იღავონ ნლობით, –
ხომ, აქვს
დემოსს –
დავის უფლება?...
თუმც, –
დღეს სიტყვებმა
შეიცვალეს:
აზრიც და...
არსიც, –
ჯოჯოხეთს ნიშნავს –
კრატიაც და...
თავისუფლებაც...
10. XII. 2019

რას მოვესწარით?!..

გაუკუღმართდა:
აზრიც,
საქმეც,
და... ყოფნაც, –
ერთობ...
სიბრძნეც,
სიმართლეც,
სიყვარულიც
ფასია – ჯირკის...
რას მოვესწარით?!..
რა დრო დადგა?! –
უფალო,
ღმერთო!!!..
საპრეზიდენტო
ტახტი გახდა:
არენა – ცირკის?!..
18. VIII. 2008

მონატრება...

ისევ, –
იმ, წარსულს,
იმ, განცდას –
ვლოცავ,
იმ, ძველ სილაღეს –

მივნატრი,
ვერ ვთმობ...
დღეს, –
რუსთაველზე,
მივდივარ,
როცა –
კისკისი, ისევ,
მაჩვენე, –
ღმერთო...
2. XII. 2019

როგორ ვირწმუნო?!..

ვაჩეჩქვინეთ და...
ვაოხვრინეთ
უცხო ქვეებს – ყანა...
და...
ვზიდავთ ცოდვეებს, –
ვათრევთ:
ტანჯვით,
ჯვარცმით,
წვალეებით...
როგორ ვირწმუნო?! –
ამ, ჩემს ხალხს და...
ამ, ჩემს ქვეყანას:
არა აქვს – გონი?!..
არც – ყურები?!..
და... არც –
თვალები?!..
21. X. 2019

ათასჯერ... უფრო...

რაც, დედამინა –
მზის გარშემო, –
კოსმოსში ბრუნდა,
თეთრი – თეთრია,
შავი – შავი,
სატანის
ჭუპრო,
ვინც – დამნაშავეს
ხელს აფარებს,
ვიცოდეთ უნდა,
დამნაშავეა, –
განა ერთხელ?!..
ათასჯერ, –
უფრო...
12. X. 2019

დემოკრატია და

თავისუფლება...

ხვეჭაც და...
ქრთამიც –
ქვეყანას, რომ
შემოგრანტვია,

სისულელეზეც
ავკრძალოთო –
ძალის უფლება...
აღვირახსნილი
როდი არის –
დემოკრატია?!..
აღვირახსნილი
როდი არის –
თავისუფლება?!..
26. XI. 2019

რატომ?!..

თესავენ, სადაც –
მადლს, – სიკეთის,
მინცივ,
მკაც არი...
მადლს და სიკეთეს
ვის მოუტანს –
ფუჭი ცანცარი?!..
დემოკრატია –
მე, არა მნამს, –
დღემდე,
რაც არი...
რატომ ვიყაროთ –
ჩვენი ხელით,
თვალში –
ნაცარი?!..
16. XI. 2019

ველარ იბრუნა

თემიდას ჩარხმა...

ველარ იბრუნა
თემიდას –
ჩარხმა, –
ჩხუბია მიწყვი:
ქვისა და...
კოკის...
ალარც ის იცის
მინაზე –
ხალხმა:
ვინ, რასაც დათესს,
იმასვე,
მომკის?!..
12. XI. 2019

მხოლოდ, –

მაშინ...

სიავით, –
რამდენს გვესხმება
რეტი?!..
ვინ, ვის:
ვუთხრით და...
ვუმზადებთ –

ხაროს?!..
ცხოველზე –
მხოლოდ,
მაშინ ვართ:
მეტი,
როდესაც –
სხვისი სიკეთით
ვხარობთ...
1. XII. 2019

სათამაშოა, –

ჩემი – მამული...

ახლა, –
უმტრესი, მტერზეც,
რა მუმლი?!..
სიცოცხლის –
მთებს და...
ველებს წენავს და...
სათამაშოა, –
ჩემი –
მამული:
პოლიტმეძავთა,
ტელემეძავთა...
28. XI. 2019

შეგონება...

გნამდეს უფალი,
სიღიადე სიქველის –
გნამდეს,
ზესიყვარულში, –
დაიფერფლო,
ლოცავდე –
იმ წვას...
ამაღლდე უნდა...
და... ამზევდე:
მინიდან,
ცამდე...
მაგრამ...
არ უნდა მოწყდე, –
მაინც,
ხალხსა და...
მინას...
2. XII. 2019

გონება და... განწყობა...

ხან, – სალაროა:
გონება –
განძთა,
ზეცის –
უსხივეს,
უსაზღვრო
კარს ჰგავს...
ხან, კი –

ფუჭია:
გონებაც,
განცდაც, –
სიკეთის გრძნობას,
როდესაც –
კარგავს...
30. XI. 2019

ახალი – დემოკრატია...

ორფეხა ცხოველს
რამდენს ვხედავთ:
მყევარს, თუ –
რქიანს,
მთელი ქვეყანა
სულ მოშალა
სიავის ქნამო...
დემოკრატია –
ახლებურად,
სიგიჟე
ჰქვია, –
მზაკვრობას,
ხვეჭას,
აყალ-მაცალს,
ცილსა და...
ქაოსს...
5. XII. 2019

რატომ?!..

ტყეც,
მინაც,
წყალიც
ხომ, არის მრჩენი,
რად გვინდა, –
მტრობით,
არსი –
ვუცვალოთ?!..
რატომ ვესწრაფვით? –
სიცოცხლე ჩვენი
ჩვენ ვანადგუროთ:
უღვთოდ,
უნყალოდ?!..
6. X. 2019

მწამს...

არვინ შობილა –
უფალივით,
მზესიბრძნით
სრული,
მსურს დავიმონმო, –
სიმართლისთვის:
შილდაც,
შინდისიც...

მწამს – სიდიადე,
მწამს – ღირსება,
გულიც და...
სულიც, –
კანონზე უწინ,
ვხელმძღვანელობთ,
როცა –
სინდისით...
4. XII. 2019

ანთიხარ, როგორც –

წმინდა

სანთელი...

ნუნუ გელაძეს*

გულის დარდს
შენი საქმის
მიწვავს მზე, –
გზა – მეგობრობის
რომ გაქვს
სათელი...
სადღაც...
შორს...
დიდი დანტეს
მინაზე,
ანთიხარ, როგორც –
წმინდა
სანთელი...
5. II. 2020

*სახელოვანი ქართველი მანდილოსანი –
ნუნუ გელაძე ათეული წლებია იტალიის
ქალაქ მილანში ხელმძღვანელობს იტალი-
ურ-ქართულ შემოქმედებით საზოგადოე-
ბას – „სამშობლო გულით სატარებელი“...

„არ გათეთრდების –

შავი ყორანი”

ზოგს, რომ უკითხო:
„ბიბლია“ და...
სიბრძნე –
ათასი,
ქვას ვერ-რით შეცვლი –
ოქროდ,
მანც, დარჩება –
ქვისებრ...
ლორს, რომ ჩააცვა:
აბრეშუმი,
დიბა,
ატლასი,
ზნეს არ შეიცვლის
და... ტალახში
ჩანვება, –
ისევ.

P.S.
მინდა ვთქვა სიბრძნე, –
ხალხის სიბრძნე –
სიტყვა – ორანი, –
არ გათეთრდების,
რაც, უნდა, ქვიშით –
ხეხო ყორანი...
3. XII. 2019

საოცრად გშვენის...

*წინსწრებით, –
ნუგ ზარ ჯავახიშვილს*
2020 წელს დაბადების 60
წლისთავის აღსანიშნავად*

შენ – როდი გწამდა:
გზა – სიცრუის,
ოკრო და ბოკრო?...
არ გვაგინებდა –
მზეგული და...
სიკეთე – შენი...
ღირსებით,
სულის სილამაზით,
იყავი – ოქრო
და... შარავანდიც, –
სამოცი წლის,
საოცრად გშვენის...
17. IV. 2019

*ნუგ ზარ ჯავახიშვილი, გასულ საუკუნე-
ში, როცა თელავის სტამბაში მუშაობდა,
უქალაღლო მწერლებს, უანგაროდ, ქველ-
მოქმედებით, სანერი ქალაღლით გვი-
წყობდა ხელს, რაც ჩვენთვის – პოეტური
სუნთქვის საშუალება იყო. ამიტომ, ჩვენს
წარმატებაში მასაც დიდი წვლილი მიუძ-
ღვის.

თამაში...

თუ, – ჩვენ,
გვეყუდების –
ჩვენი თავი,
დროის კარეტას:
ჩვენ ვმართავთ, –
თვითონ...
და... მიზანსაც
მივწვდებით,
ხოლო, –
თუ, – ქვეყნის საქვს
უცხო ძალა
მართავს გარედან,
დემოკრატია თამაშია
თვალთმაქცთა, –
მხოლოდ...
3. IX. 2019

ასე მეონია...

ოფთალმოლოგს –
მიხეილ თევდორაძეს
თვალთა წყვილია
არის სევდით –
გულის
ამკლები,
შენ კი –
სინათლეს რომ გვიბრუნებ,
სევდას გვინვავეს მზე...
ვფიქრობ, რომ არ ვთქვა:
არ-რით – მეტი...
და... არც –
ნაკლები,
თითქოს, ხარ –
ღმერთი, –
ჩამოსული
დედამინაზე...
15. XI. 2019

ვინც – სიბრაყლით მხრებზე დავისვით...

ათას სატკივარს
ვიჩენთ თავისით, –
ნუთუ, –
არ გვყოფნის,
რაც გვაქვს,
ის ურვა?!..
ვინც –
სიბრაყლით,
მხრებზე დავისვით,
მერე, – დაჯდომა –
თავზე
ისურვა...
21. VIII. 2019

სიყვარული...

ხომ ვიცით, –
ზოგი,
დარდს და
ტკივილს
ვერ-რით ერევა,
ქვეყნად გაჩენას
და... სიცოცხლეს
სულ, ემდურება...
სიყვარულია –
მინყვი,
ვისთვის,
ბედნიერება,
ვისთვის –
ტკივილი,
ჯვარზე ცმა და...
უბედურება...
3. VII. 2019

ახლა...

მტაცებელს, ახლა,
ველარც კი –
დათვლი,
ფოცხვერი, ზოგჯერ,
კნუტივით –
კნავის...
რამდენი მელა,
მგელი და
დათვი,
ნილაბით დადის –
ნუკრის და
კრავის...
27. VIII. 2019

მნამს...

დარდის –
დეღამით ვართ
ლამული,
მონმეა –
მინა,
აი, ცაც...
მნამს... სიყვარულით, –
მამულის:
დადნე,
დაშრე და...
დაინვა...
11. X. 2019

ისეც?!..

მონმეა – მინა,
მონმეა – ცაი,
გულზე, რაისთვის
მედება –
ცეცხლი?...
ხომ, ვგმობთ
იუდას?...
ამ მზის ქვეშ, მაინც,
რამდენმა... ისეც...
აილო –
ვერცხლი...
7. X. 2019

დაწინვა – ზედის...

დაცინვა არის
ბედისგან –
მკაცრი,
ვფიცავ:
ამ მინას,
ამ ზეცას,

ამ მზეს, –
დიდ სკამზე,
რომ ზის –
პატარა
კაცი...
და... დიდი კაცი –
პატარა
სკამზე...
12. X. 2019

როგორც – არასდროს...

ამ ცას,
ამ მინას
როგორ –
ვუფაროთ?! –
გულში მინთია, –
მღვიძარს და...
მძინარს...
როგორც –
არასდროს,
ხომ ჩანს,
უფალო,
დღეს –
ჭემმარტი ქართველი
ვინ არს?...
18. XI. 2019

სულდაბინდულებს,

გულდაბინდულებს...

ზეობა, სხვებზე,
უნდათ ფიტულებს,
ვინც –
ხალხის ბედში
ბნედით ერევის, –
სულდაბინდულებს,
გულდაბინდულებს:
მხოლოდ,
თავისი –
ბედნიერებით...
21. X. 2019

სანამ?!..

სანამ ვიშუღლოთ?!..
სანამ ვიდავოთ?!..
სანამ ვებრძოლოთ
ქარის –
ნისქვილებს?!..
სანამ ვიტიროთ:

მხსნელი გვინდაო?! –
მასხარად გვიგდებს
დრო და...
ქირქილებს...
15. I. 2020

თავისუფლება...

თავისუფლება
ჩვენ გვექცა –
ლახვრად...
და...
დედამინა
მოვლეთ –
ტანტალით...
თავისუფლება
ხომ, არის –
ახლა:
ჩხიკვის,
ყორნის და...
ყვავის –
ყრანტალი?...
13. I. 2020

შური...

სიდიადე – სამიზნეა:
შურის,
ურვის, –
სხვას სხვა
არ სურს –
სიდიადის
მზით, რომ ენთოს...
ტიტანს ცეცხლი მოეკიდა
გულზე, –
შურით...
ტიციანმა დაითხოვა –
ტინტორეტო...*
30. XII. 2019

*იატალიის აღორძინების ეპოქის ერთ-ერთმა ტიტანმა – ტიციანმა თავის მონაწილედ აიყვანა მომავალი ტიტანი – ტინტორეტო და... როცა შეატყო ღვთაებრივი ნიჭი, ყოველგვარი ახსნა-განმარტების გარეშე დაითხოვა გენიალური შეგირდი...

მეფე – კრიტიკა

გარდაიწვალა...

სატირალია,
სანუხიც, –
ეგზომ,
დროც, ზნეც
ეპოქის –
ქართა იცვალა...
გულზე –

ცეცხლი და
გრიგალი
მეგზნო, –
მეფე – კრიტიკა
გარდაიწვალა...
5. X. 2019

არ მნამს –

ქართველად!!!..

რამდენმა, –
უფრო,
როდი გვამკვირვა?!..
დაგვამხო,
დაგვცა,
გაგვცა,
გაგვთელა...
დღეს, –
საქართველო,
ვისაც არ სტკივა,
არ მნამს –
ცოცხლად და...
არ მნამს –
ქართველად!!!..
1. VIII. 2018

შენთან და...

უშენოდ...

როცა ვარ შენთან,
ნეტარება
ნამსაც კი ერთვის,
შენ განმარიდე –
ფიქრის თოვლიც
და...
დარდიც, – მწველი...
ვარ –
ბედნიერი, –
შენთან ყოფნით,
ნამითაც, – ერთი,
ვიდრე, –
უშენოდ,
მზეს ვხედავდე, –
ათასი წელი...
9. XII. 2019

ელეზა ბოლო –

სუყველა, ავ ზნეს...

მთავრდება:
ჭირიც,
შულღიც და...

ომიც, –
ელეზა ბოლო –
სუყველა,
ავ ზნეს...
თქმულა:
ბერდება, როდესაც –
ლომი,
მხდალი კურდღელიც –
დააფსამს
თავზე...
13. XII. 2019

სხვა, –

ყველა მტერზე,

უფრორე,

მტერი...

რამდენი ვიცი, –
უაზროდ,
მკაცრი, –
ცას, რომ აბნელებს
სიტყვების –
მტვერით...
მტერზე მტერია:
სიფიცხე –
კაცის, –
სხვა,
ყველა მტერზე,
უფრორე,
მტერი...
14. XII. 2019

უბედურება –

უფრო მეტი,

რა უნდა იყოს?!..

ჭკუათმყოფელმა –
აზრი,
სიბრძნე
რად უნდა რიყოს?!..
რატომ კარგავდეს:
სიმართლის და
სინდისის ზინათს?!..
უბედურება –
უფრო მეტი,
რა უნდა იყოს?! –
არარაობას –
თავის,
ბოლოს,
მიხვდება, ვინაც...
11. XII. 2019

ნურავინ მინყენს...

ჭეშმარიტებას –
ხან, –
ნალმა და...
უკულმა ვხლართავთ,
გაუკვირდება –
ჩვენი ჯვარცმა,
ნამება,
ნურვის...
ნურავინ მინყენს, –
თუკი, ვიტყვი:
სიმართლეს, –
ახლა,
ბევრ ადამიანს,
კვლავ,
შემორჩა ბუნება –
მგლური...

8. XII. 2019

გავიღვიძებთ?!..

ხან, –
თაფლს დავეძებთ –
რიყეზე, –
ქვაში...
ხან, –
გვიძინავს,
მხრებს შლის –
ეშმაკის
ხროცა...
ჩვენ გავიღვიძებთ
და... ალბათ,
მაშინ,
დაიღუპება ქვეყანა,
როცა...

6. XII. 2019

როდემდე... ნეტავ?!..

გულის კარს ვუღებ –
ხალხის ტკივილს
და... გულში ვკეტავ...
დაგეძებ –
სიბრძნის,
სიყვარულის
ნეტარო კვალო...
სანამდი ვლენოთ
და...
როდემდე?!..
როდემდე?!.. ნეტავ?!..
დარდის და...
ცრემლის –
უსასრულო,
უმიზნო კალო...
12. XII. 2019

პორტრეტი...

რეტს და...
ქედმაღალს
ლმერთო, თავი –
ლაფში
უფალი, –
ცეცხლს ვინ დამალავს?! –
ჩალა-ბულით,
რაც უნდა
ფუფნონ...
ვარ –
ცის მჭვრეტელი
და... უბრალო,
ვითარ –
უფალი,
მაგრამ... ამაყი –
სისადავით, –
მეფეზე
უფრო...
15. XII. 2019

უნდა იყოფი...

ვინ მოერევა,
რაიც იყო, –
ოდით,
იმ ცოდვებს?!..
რას ჩურჩულებენ:
ენძელები,
ანდა – იანი?...
უფროვე მეტად,
უნინარეს,
უნდა –
იცოდე:
ენით ცოცხლობს და...
ენით კვდება –
ადამიანი...
16. XII. 2019

როდის იქნება?!..

ვნატრობ, ეგზომ, და...
მნამს –
მზის ჯიქნებად...
უფრო სამზეო
რა გითხრათ –
აქ, მე?...
როდის იქნება?...
როდის იქნება? –
ერთი, რომ იყოს:
სიტყვა და...
საქმე...
25. XII. 2019

იყოფი...

თავს, როცა მისცემ –
ფიქრების და...
განცდების
წვიმას,
თუ, –
სიბრძნეც,
აზრიც,
და... გაგებაც,
სიკეთის გშვენის,
იცოდე:
გულიც,
სიყვარულიც
მიანდე
იმას,
ბედნიერება –
ვისაც,
უფრო,
მეტად სურს შენი...
13. I. 2020

სარკეა –

საქმე...

უნდა გვახსოვდეს:
დღისით,
ღამით,
მღვიძარს, თუ –
მძინარს,
ვინც –
ათას ნიღაბს
აჭარებს და...
ენის შოლტს
აქნევს,
რად ვმარჩიელობთ?! –
ნიღაბის ქვეშ,
ვინ – სუფევს?!..
ვინ – არს?!..
როცა –
ყოველთვის... უნინარეს,
სარკეა –
საქმე...
9. I. 2020

უფალი იყოფი...

აიეკლება –
ვინ, უაზროდ,
ვით,
ნარი,
ქაცვი,
როდი მოუსმენს:
მშვიდად,
წყნარად,

მზესავით მართალს...
დამლუპველია –
სიფიცხე და...
სიშმაგე –
კაცის,
უფალიც ლოცავს:
საკუთარ თავს,
ვინც –
აზრით მართავს...
8. I. 2020

მაოჯებს ეგზომ...

დღეს, – ოკეანე –
დარდისა,
მახლავს, –
ვინ ვართ და...
რა ვართ, –
დანამდვილებით?!..
მაოცებს... ეგზომ,
რად გაქრნენ –
ახლა:
ის, –
მზექართველი –
ავთანდილები?!..
30. XII. 2019

ქართველი...

ცა –
უსხივესი
სვით იბადრება,
ჩვენც ვმზეობთ, –
გულს რომ
ვივსებთ სინათლით...
ქართველი –
მე მნამს,
ვინც იბადება:
სახელისა და...
ღირსებისათვის...
15. I. 2020

XXI ...

საუკუნეა –
XXI,
ვინ –
კუჭით ფიქრობს,
ვინ კი –
გონებით...
იცვლება –
მზის ქვეშ,
დროც და... მეეტლეს, –
ზეობენ:
ფულის,

მუცლის –
მონები...
12. I. 2020

შეგონება...

ხან, –
ბენვი არის
ეს ცხოვრება,
ხან, – ნაბადია...
ბედნიერება,
შემოგვევლეთ, –
აზრით ნაქარგო...
იქნებ, დავკარგოთ, –
ყველაფერი,
რაც გვაბადია,
მაგრამ... ხატება
რომ გვაქვს უფლის,
ხამს – არ დავკარგოთ...
2. I. 2020

ყველას, – დღემუდამ, ახსოვდეს – ერთი...

ყველას, –
დღემუდამ,
ახსოვდეს –
ერთი:
დრო – წაღმა,
ხან კი,
უკუღმა ბრუნდა...
ვის –
როგორც უნდა
სწყალობდეს
ღმერთი,
ემმაკთან, მაინც,
სიფრთხილეს უნდა...
29. XI. 2019

ყველაზე – ყბეფური...

ბედს და...
ზენაარს
ნუ ემდურიან, –
რა ვქნათ?...
ცხოვრება –
თუ, ზოგჯერ,
მარტობს?...
იგი –
ყველაზე,
უბედურია,
ვინც –
თავზე ფიქრობს

სიკეთეს, –
მარტო...
29. XI. 2019

პლანეტას ლუპავს...

როგორ ჩანს:
ფიქრი – სატანური,
მიზანი – ბზისებრ,
პლანეტას ლუპავს:
ზეობა და...
თარსი ოცნება...
დედამინაზე
ლაღადებენ –
სიმართლეს, – ისე,
ვისაც,
როგორი –
აქვს სული და...
პატიოსნება...
3. XII. 2019

რაჯ უნდა:

აქონ,

ადიდონ...

სურთ:
ბაობაბად დახატონ –
ვერხვი...
და...
მზის სხივებად –
უკუნი, – ბოკრო...
რაც უნდა:
აქონ,
ადიდონ –
ნეხვი,
ვერაზინ აქცევს
ბაჯალლო ოქროდ...
6. XII. 2019

რა ვუთხრათ?!..

რატომ ვართ
ხელში –
ქაჯური იღბლის?! –
რა ვუთხრათ:
მალა, – ცას და...
ქვე – ყანას?!..
დემოკრატიის –
შირმით და ნიღბით
განადგურებულ:
ხალხს და
ქვეყანას?!..
4. I. 2011

არარაობა...

ვინ იყო – მღერა,
 ვინ – დარდი და...
 ვინ კი –
 კივილი...
 სიცოცხლე – ზოგთა, –
 ქვეყნის,
 ხალხის
 ჰგავდა – იარებს...
 მოვიდნენ, ვითარ:
 ჯოჯოხეთი,
 ცრემლი,
 ტკივილი,
 ჯვარზე გვაცვეს და...
 გვემულ –
 გაქრნენ,
 გადაიარეს...
8. I. 2020

საბედისწერო

სვე დაგვიფა...

საბედისწერო
 სვე დაგვიფა, –
 ვფიქრობ,
 მე... ასე...
 მზაკვრობით,
 შულლით,
 ვერ გავიტანთ –
 საქვეყნო
 სამ სვეს...
 ნურავინ მიწყენს,
 თუკი, ვამბობ –
 ამას, –
 მესაედ:
 ჩვენი სახატე
 არის, რადგან –
 გველებით
 სასე...
23. XII. 2019

უგანძესი...

ცხოვრება არის:
 ოკროც და
 ბოკროც,
 ჩვენ ვართ მძებნელი
 სიკეთის განძთა...
 რის – ბრილიანტი,
 ან,
 რისი – ოქრო?!..
 უგანძესია –
 სირცხვილის განცდა...
25. X. 2019

რამდენჯერ?!..

ხან, –
 სიბრძნეს არქმევენ
 უაზრო –
 ბოდვებსაც,
 სინათლე – ღამეა?!..
 და...
 ღამე – სინათლე?!..
 და... ხდება –
 რამდენჯერ?!..
 ვართ მონმე,
 როდესაც –
 უსამართლობით
 იცავენ სიმართლეს?!..
26. X. 2019

მტერი...

ცხოვრება არის –
 მითიც და...
 საგაც...
 და... იწონება –
 მისხალიც, –
 თითოც...
 მტერს რატომ ვეძებთ –
 უფრორე,
 სხვაგან?!..
 როდესაც, უნინ,
 ჩვენშია, –
 თვითონ...
30. X. 2019

სირცხვილი...

სიბრძნე სიკეთით
 ვივალდებულე,
 სიკვდილს –
 სიკეთის სიბრძნის
 მიწვავს მზე...
 სირცხვილი –
 სულით
 მიცვალებულებს,
 დადიან, ვინაც, –
 ისევ,
 მიწაზე...
30. X. 2019

ყველაზე მეტად...

რომ დავემსგავსოთ –
 მზეს, –
 საქმით ნეტარს,
 თან, რომ...
 არ წაგყვეს –

მინის ვალები,
 მზე გვინდა –
 უფრო,
 ყველაზე მეტად:
 სულის თვალების,
 გულის თვალების...
18. X. 2019

ასე მგონია...

ჯულიანო ლადოლფს*

ხან, – დროა,
 როგორც –
 ალეგორია...
 გიყვარს –
 მზის სხივით,
 ბინდი ნამუსრი...
 ხარ –
 ავთანდილი, –
 ასე მგონია...
 და...
 იტალიის –
 სინდის-ნამუსი...
16. X. 2019

*ღვთითკურთხეული ჯულიანო ლადოლფი ქართული კულტურის სიღიადესა და ქართველი მწერლების შემოქმედებას აცნობს – ალორძინების ტიტანებისა და იტალიის პოეზიის მზის – დანტეს საოცარ ქვეყანას...

რისხვით მეცხება...

რისხვით მეცხება
 მოთმენის –
 ბოცა,
 გულიც... გონებაც –
 რისხვით
 ივსება, –
 მალლით –
 აბურად იგდებენ,
 როცა:
 სიმართლეს,
 სინდისს,
 ცოდნას,
 ღირსებას...
1. XI. 2019

ვაი...

ძნელზე ძნელია –
 ხალხის ვალალი
 მტრად რომ უდგება:
 კვერთხი და...
 დროცა...
 ვაი –

მართალის, –
მზისებრ ალალის,
პირქვე ემხოზა –
ქვეყანა, –
როცა...

15. VIII. 2008

საოჯრია...

რამდენ ფულიანს
ბონაპარტი ჰგონია –
თავი, –
სკამ-ტახტისაკენ
ინეცს –
ზოგჯერ,
ქურდიც და...
თულიც?!..*
საოჯრია:
ეს ცხოვრება, –
კარგით და...
ავით, –
რამდენს აწუხებს –
უფულობა?!..
რამდენს კი –
ფული?!..
2. XI. 2019

* (ძვ. ქართ.) ყაჩაღი

ზოგჯერ...

სიკვდილიც კვდება, –
თურმე,
ზოგჯერ,
და... ღვთის გზა იქ დის,
დევეს მზის სასწორზე –
რასაც ვფიქრობთ
და...
რასაც ვნატრობთ...
ზოგჯერ, –
მე, თვითონ, –
ჯვარზეცმული,
დავეძებ სიკვდილს,
მოუსავლეთში მემალება, –
არ ვიცი, რატომ?!..
3. XI. 2019

ხომ, ხდება?!..

დროს:
ვინ – კალთაზე,
ვინ – ფეხზე
ვებით?! –
რამდენ ქაჯს ვხედავთ
დღეს –
ყინვად,

ქარად?!..
ხომ, ხდება, –
ზოგჯერ,
ხედავენ –
ბრმებიც,
თვალხილულნი კი –
ვერა და...
არა?!..
7. XI. 2019

სიზროძე,

სიქველე,

სიფიადე –
ჭეშმარიტების...

სიცოცხლეს, ზოგჯერ,
ტახტზე მჯდომიც
ჯვარცმით ათავეს, –
ცხოვრება
ვინ თქვა –
ფიანდაზი, –
გზა – მარჯნებისა?!..
ხან, – იერიში,
დამარცხების –
არის სათავე,
უკან დახევა –
ზესვლისა და...
გამარჯვებისა...
7. XI. 2019

ნუთუ?!..

თავისუფლება –
თავს ქვაზე
ახლის,
დემოკრატიაც –
ანაფრენია...
დასაბამიდან, –
სულ, ვამბობთ:
ხალხი...
მაგრამ...
ხალხისთვის –
არაფერია?!..

P.S.
დრო სანამ იყოს –
დარდის
მქსოველი?!..
ფანტაზია –
ნუთუ,
ყოველი?!..
19. XI. 2019

სიკვდილზე მეტად, ვერ ვიტან...

ხან, – ვაქებთ –
ყვავს და...
ვინუნებთ –
მოცარტს...
ვერც –
თვალხილულებს
ვერ ვარჩევთ –
ბრმაში...
ჩვენ –
ჯვარზე ვაცვამთ
სიმართლეს,
როცა –
უსამართლობა
ზეიმობს
მამინ...

P.S.
ჭეშმარიტების ღმერთს
ვითარ
ვლოცავთ?! –
როდესაც... ღამე
ლაჟვარდზე
ნინ დის?!..
სიკვდილზე მეტად,
ვერ ვიტან,
როცა –
ლაღატობს ვინმე:
ღმერთსა და...
სინდისს...
20. XI. 2019

ასე მგონია...

დაქონდრებულნი
ვებრძვით, თითქოს,
ათას
გოლიათს,
ნაცრით გვივსებენ,
გვიბრმავებენ –
თვალებს, – ახელილს...
უბედურება –
რაც, რამ, ხდება, –
მზის ქვეშ,
მგონია:
დემოკრატის,
ხალხის ნების
ხდება სახელით...
23. XI. 2019

მზეს ვფიქრავ...

თამაში: მრწამსის
და... სინრფელის,

ცეცხლივით
მეგზნო,
სულიც და... გულიც:
ამინანძრა,
ამინთო,
ამნვა...
მე – მნამს და...
მიყვარს მსახიობი:
თეატრში, –
ეგზომ...
მსახიობობა –
ცხოვრებაში:
მზეს ვფიცავ,
არ მნამს...
24. XI. 2019

ყუძნელესი...

გამოცანაა ცხოვრებაში –
ბევრი რამ,
თურმე, –
ტრიალი გახლავთ:
ფიქრების და...
განცდების
ზვაფთა...
უძნელესია:
ომიც,
ბრძოლაც, –
მკითხავენ –
თუ, მე,
უნინარეს და...
უპირველეს, –
საკუთარ
თავთან...
17. I. 2020

არაფერი – არ იცის...

ცად – ბუმბული, –
ანაფრენი,
მინისა, თუ,
არი – ცის?!..
ვიცი, ვიციმ –
არაფერი,
რომ არ იცის,
არ იცის...
17. I. 2020

რატომ...

და...

რატომ?!..

ყინულს –
გულის მზით,
ველარ-რით

ვალხოვთ, –
ჩვენთვის –
სუყველა იყენებს
ავ ზნეს...
მეგობრად
ვინაც ჩავთვალეთ,
ხალხო,
რატომ...
და...
რატომ...
დაგვასხდნენ
თავზე?!..
31. I. 2020

ათასჯერ, –

რატომ?!..

ცხოვრების ღვინო
ვის ჰქონია –
ბოლომდე,
ამო?!..
არ გადაჰყროდეს
ყინვა-სუსხვას,
ქარს,
ქარამოტებს?!..
ხომ, ხდება, ხოლმე, –
სხვას –
პასუხს ვთხოვთ, –
შეცდომის
გამო,
საკუთარ თავს კი –
არ-რის გამო...
და...
არასოდეს...

P.S.

სიცოცხლეც,
ყოფნაც,
ზოგს ჰგონია,
რომ...
მხოლოდ, ჭამოს,
სურს:
საკუთარი სამართალით,
დროს –
ქარად ქსოვდეს...
ხომ, ხდება ისეც?! –
სხვას
პასუხს ვთხოვთ –
არაფრის გამო,
საკუთარ თავს კი:
შეცდომისთვის,
არც –
არასოდეს?!..

P.P.S.

რამდენმა, – ბოლოს,
ბენვის ხიდი

ცრემლებით
ალტო...
მიტხარით:
რატომ?!..
რატომ?!..
რატომ?!..
ათასჯერ –
რატომ?!..
1. XI. 2019

არ მგონია და...

არ მეგულებათ...

დედამინაზე –
ჩემი ფიქრი,
მზისებრ,
ლიად დის, –
აზრიც და... განცდაც
მე –
სიტყვებში
ჩავრგე, – გულებად...
ადამიანზე –
არ მგონია,
უფრო,
დიადი,
ადამიანზე –
უფრო,
გველიც –
არ მეგულებათ...
5. XII. 2019

სიყვარულის სიღიადე...

სიღიადეა,
სიყვარულით,
როცა ივსები,
არ დაგიტოვებს –
სიტყვაც,
საქმეც,
როცა იარას...
ხამს გააოცო, –
ყველა,
შენი –
მზით და ღირსებით...
და...
არასოდეს:
ბოროტებით,
ღვარძლით კი არა...
9. VIII. 2019

გონება და... განწყობა...

ხან, – სალაროა
გონება –
განძობა, –
ზეცის:

უსხივეს,
უსაზღვრო
კარს გავს...
ხან კი –
ფუჭია:
გონებაც,
განცდაც, –
სიკეთის გრძნობას,
როდესაც –
კარგავს...
14. XI. 2019

მე –
რა მათყუებს?..
კორიანტელი დგას, –
ზოგჯერ,
ფიცის...
ვის – მოყვრების და...
სჯერა: ვის – მტრების?!..
მე –
რა მათყუებს?..
რა ცოტამ
იცის –
ზესიდიადე, –
ჭემმარიტების...
13. X. 2019

მთანმინდა...
დარდი მამულზე –
დამაქვს,
დამლლის და...
განცდა მტკვარივით
ადიდებულა...
თბილისს –
მთანმინდა დასცქერს
მალიდან:
რა ღვთიურ,
რა ბრძნულ,
რა დიდებულად!..
16. VII. 2019

ბედნიერება
უფროსი დიდი...
ხომ არის? –
ზოგჯერ,
სიმდიდრისთვის,
ღირსებას ვყიდით, –
გვაქვს:
მტრობა,

ომი, –
ხვეჭისათვის,
პლანეტის მკვიდრებს...
ბედნიერება
არ არსებობს
უფროსი დიდი,
პატიოსნება,
სიყვარული,
სიკეთე ვიდრე...
2. X. 2019

მეტამორფოზა...
ჩაქრა – გულები?!..
სმენა – ყურების?!..
ცას –
უფლის სიმაღ
როგორ ავებათ?!..
გადანათლული:
მგლები,
ტურები,
იქცნენ – ნუკრებად?!..
იქცნენ – კრავებად?!..
10. XI. 2019

აი, ეს არის –
გენია, თუა...
ნინო და ილიკო სუხიშვილებს
ქართული ცეკვით
მზის –
ვიხდით
თუ, ვალს,
გენის ცეცხლია –
ელვით, – ულევით...
აი, გენია –
ეს არის,
თუა,
ტაშით რომ გაცვდა –
ხელისგულები...
1. I. 2020

ჩვენ – ჭემმარიტების
დავკარგეთ გაგება...
სიცოცხლეს –
მურში და
მტრობაში ვათავებთ,
არ გვინდა
და... არ გვსურს
მზის –
ტაძრის აგება...
რა არის –
საქვეყნო,

დალუპვის სათავე? –
ჩვენ –
ჭემმარიტების
დავკარგეთ გაგება...
14. X. 2019

არასოდეს...
მონას მუცლის –
მზიან
მიზანს
ლამედ უცვლის
მზეს
მომავლის –
მხოლოდ,
მხოლოდ,
ქარად ქსოვდეს...
გონიერი
არ გახდება –
მონა მუცლის, –
არასოდეს,
არასოდეს,
არასოდეს...
25. I. 2020

სჯობს...
დაიპყრო უნდა –
აზრი და...
დროცა,
გზას დაგილოცავს
უფალიც, –
ზენით...
„სჯობს, –
მისწვდე კალამს –
მიაღწევ,
როცა:
გამოცდილებს
და... ცოდნის
ზენიტს“...*
17. VII. 2019

*რაინერ მარია რილკე.

ღმერთი და...
ლორი...
ხან, – სიტყვა,
არსით,
ელფერსა და...
გაგებას იცვლის,
არსიც და
ახსნაც...
და... გაგებაც,
ჰქონია – ორი...

ადამიანი – სახეაო:
 ღმერთისა, – ვიცით,
 ზოგმა კი –
 ღმერთი დაივიწყა...
 და... გახდა – ღორი...
19. I. 2019

ნაღფო ზყლბზყო...

ჯუმბერ სახეიშვილს

შენი მუსიკით
 გადაშლილა –
 ველზე ყვავილიც,
 და... წყლიდან –
 განცდით,
 გამომსხლტარა
 ქვაც კი, –
 უგულო,
 მზეც უფრო სხივობს,
 ნეტარებით
 ინყებს ცა ლივლივს,
 შენ, –
 ხმათა ტკბილთა
 ჯადოქარო,
 ნაღფო, –
 ბულბულო!..

სანამ?!..

მტრობავ – ცხადო და...
 მტრობავ – მალულო,
 სანამ ვენამოთ
 ჯვარცმულო, –
 ასე?!..
 შოთას,
 ილიას,
 ვაჟას მამულო,
 გამხდარხარ:
 მგლებით,
 გველებით –
 სავსე...
20. VII. 2019

არჩევანი...

სამეგობროში
 და... სამოში
 აროდეს
 ვრიცხავ, –
 ვინც სიავეს და...
 ბოროტებას დაიდგამს –
 რქებად...
 ავი სულისგან
 მირჩევნია:
 ლანძღვა და...
 კიცხვა,
 ვიდრე –

ვარდები,
 ვარდსიტყვები,
 ხოტბა და...
 ქება...
13. VI. 2019

ხომ, ვიციო...

ვინ – მოსვლით,
 მხოლოდ,
 სამარეს ავსებს,
 სჯობდა –
 არმოსვლა
 და... მოსვლით
 სცოდავს...
 ხომ, ვიციო, ყველამ,
 ხან, ხდება ასეც:
 ცოტა –
 ბევრს ნიშნავს
 და... ბევრი –
 ცოტას...
14. VI. 2019

დიდება!..

დიდება ყველას,
 ვინც –
 ცა მარჯნებით
 ანათო...
 ღამე –
 მზეს სად ნაუფა?..
 ვინც –
 9 მაისი, –
 დღე
 გამარჯვების,
 დააგვირგვინა –
 დღესასწაულად...
9. V. 2019

უნინარეს...

რომ არ დამკვიდრდეს:
 წესად,
 ფულის
 მძევლის უფლება,
 რომ არ დაგვეცეს:
 თავზეც,
 გულზეც –
 სატანის გუნდა,
 ხალხს და
 ქვეყანას, –
 უნინარეს,
 ხელისუფლებამ –
 სინდის-ნამუსი
 და სიმართლე
 ასწავლოს უნდა...
27. IV. 2019

როგორც –

იესო...

ბრძენს –
 გითვალთვალეს, –
 შავი სათვალით,
 და... გინუნებდნენ
 მზისებრ
 იერსო...
 კოლუმბიიდან
 გდევნეს მართალი,
 ნაზარეთიდან,
 როგორც –
 იესო...
18. VIII. 2018

*სამშობლოდან, იესოსავით, დევნილმა
 ნობელიანტმა, გენიალურმა კოლუმბიელ-
 მა მწერალმა გაბრიელ გარსია მარკესმა
 მექსიკას შეაფარა თავი, – იქ იღვანა,
 იმზევა და, იქვე, ჩაესვენა...

გრძნობავ და...

განჯღაყ...

გრძნობავ და...
 განცდაც –
 მანთებს... მიღელავს, –
 გულის
 გონების
 მზეს სპად ვეველები...
 იტალიური –
 მადნობს სიმღერა
 და... ცეკვის ცეცხლი –
 ესპანელების...
2. V. 2019

არჩევანი...

ავი...
 ავბედი...
 ავბედიო –
 ბნედიო გვერევა...
 მაგრამ...
 თვითმგვემი –
 ბედს და... ილბალს
 ნუ ემდურება...
 უბედურების ნაცვლად, –
 ზოგს სურს –
 ბედნიერება,
 ბედნიერების ნაცვლად, –
 ზოგს კი –
 უბედურება...
7. VIII. 2019

არ ვიცი,
ნეტავ,
რად მიყვარს

ასე?!..
რაღაც, – დიადი
განცდებით
მავსებს,
მის ნეტარ ფიქრში –
ნამი წამს
მიჰყვება...
არ ვიცი,
ნეტავ,
რად მიყვარს
ასე,
მიქელანჯელოს ქვეყანა
მიყვარს...
15. V. 2019

საქართველოს
XXI საუკუნის

სურათი...
ხალხს – ხალხობა და...
ერს კი – ერობა
აღარ ეტყობა
ცრემლით
ბანაში...
გარდაიცვალა, –
ნუთუ, მწერლობაც?!..
და...
ჩვენ ვესწრებით, –
ახლა,
პანაშვიდს?!..
27. VII. 2019

ბოლო, ბოლო, –
სადამდე?!..
ვის სურს –
ქარებს
რომ ვდევედეთ?! –
ეს კითხვები
თან დამდევეს:
ჯოჯოხეთი –
როდემდე?!..
ბოლო,
ბოლო,
სადამდე?!..
7. X. 2019

ანომალია...
ხან, – არწივია
ეს ცხოვრება,
ხან კი –
ბუ, – ვნების
შედევით... ბოლოს...
ვწუხვართ, ეგზომ,
ვნანობთ, – ძალიან...
ანომალია, ხომ, არსებობს –
მინყვი,
ბუნების?!..
თურმე, არსებობს –
სიყვარულის
ანომალიაც...
17. IX. 2019

ყველაზე უნინ...
ზოგჯერ, ვართ –
კენტი...
და... ზოგჯერ –
ლუნი,
ხან, – მხოლოდ,
მინის...
და... ხან, კი –
ცისაც...
თუ, გვიღალატებს, –
ყველაზე,
უნინ,
ყველაზე მეტად
ვენდობით
ვისაც...
2. I. 2020

სიბრძნეთა სიბრძნე...
მინდა ვთქვა
სიბრძნე –
ათასგზის, –
ერთი,
არ ვიტყვი –
იოტს, –
ცრუს და
ანაფრენს, –
ვინც –
სულით,
სიბრძნით
არ არის
ღმერთი,
არ აპატიებს:
არვის,
არაფერს...
28. IX. 2018

სანამ...
სანამ, –
ცით გვანვიმს:
ოქრო – მზისა
და...
მთვარის – ვერცხლი,
სანამ, –
ბუნების
მადლი გვაძლევს
სიკეთეს, –
ულევს,
სანამ, –
ჩაქრება
სიყვარულის
მგზნებარე ცეცხლი,
ბედნიერება მივანიჭოთ
ძვირფასო,
გულებს...
6. X. 2019

თუ, – მართლა,
გვიყვარს...
ჩვენს პარლამენტარებს
თუ, –
მართლა,
გვიყვარს –
მამულიც,
ხალხიც,
მათი ტკივილის
რად არ ვართ
მცოდნე?!..
თუ, –
ცოტნეს განცდის
გვნავს –
დარდიც,
ალხიც,
მამინ... ჩვენც, –
თვითონ,
რად არ ვართ –
ცოტნე?!..
4. VII. 2018

ეს, – ჭოჭოხეთი –
დამთავრდეს
უნდა!!!..
ჩვენ –
თხა და მგლობით,
რამ გაგვამთელოს?!..
ვფაფხურობთ, –
ეგზომ,

მარტო, თუ –
გუნდად?!..
რაიც –
ხალხს სტკივა...
და... საქართველოს,
ეს, – ჯოჯოხეთი,
დამთავრდეს
უნდა!!!..
17. IX. 2019

ლაჩარია...

აღმართ-დაღმართი –
ნუთისოფლის,
ცრემლს ადენს
ქონდრებს,
თუშნი ამბობენ:
კლდეზე ვცოცავთ,
თუ, –
ვთელავთ ქვიშნარს,
კაცს ჰქონდეს:
თავი,
ხელები და...
ფეხები
ჰქონდეს...
და... ნუნუნებდეს,
ცხოვრებაში –
სილაჩრეს ნიშნავს...
14. IX. 2019

ბედნიერზე –

ბედნიერი...
თუმც, ჩვენში, –
ზოგჯერ,
ბედი ერია,
მიზანი –
დიდი საქმით
ელვარებს...
ის –
ბედნიერზე,
ბედნიერია:
ვინც იპყრობს –
ცოდნის,
სიბრძნის
მწვერვალებს...
20. X. 2019

რატომ?!..

რატომ დგება –
ზოგჯერ, ტროა?! –
ზარ-ზეიმი,
გულო, სვავთა?!..

მზე ბნელდება,
როცა – დროა:
სკამოსანთა,
ფულოსანთა...
13. IX. 2007

ვერ მოვიწვლე...

ერთხელც იქნება, –
დავტოვებ –
ნაგრამს,
მზედაღვრილ ქედებს,
მზემოვლილ ჭალებს...
ხან, – მომინდება
სიკვდილიც,
მაგრამ...
სიკვდილისათვის –
ვერ მოვიცალე...
9. XI. 2018

ბედნიერებას

რამდენი ვკარგავთ?!..

ჭეშმარიტების –
უკულმა
ჩენით,
ვუყურებთ, ზოგჯერ,
ცხოვრების ქარგას...
რამდენჯერ, –
ჩვენით...
და... მხოლოდ,
ჩვენით,
ბედნიერებას
რამდენი ვკარგავთ?!..
18. X. 2019

მე – ვენაწვალე,

მე – შემოვევლე...

დარდის მთებს
ვჩემობ...
ხან –
ვჩემობ ველებს...
ბენვის ხიდები
რამდენი –
ვთვალე?!..
მე –
ვენაცვალე,
მე –
შემოვევლე, –
შენს

ალალ გულს და...
ცრემლიან –
თვალეებს...
17. X. 2019

ასე მგონია...

ყინულად გვექცა
გულები და...
ვერაფრით
ვალხობთ,
ფიქრის და დარდის
ოკეანეს –
არ უჩანს ძირი?!..
ასე მგონია:
ნამებულო... ძვირფასო –
ხალხო,
ველარ ვიღვიძებთ,
ნუთუ, –
გვძინავს –
სალათას ძილით?!..
3. III. 2019

სანმინიატოს...*

„სადაურსა სად წაიყვან,
სად აღუფხვრი სადით ძირსა?“
შოთა რუსთაველი
თუმც, –
ფლორენციას
დაჰყურებ მაღლით
და... მთის –
ზღაპრული,
ბუნება გშვენიის,
მე გხედავ, –
მაინც,
ფიქრებით დაღლილს,
საით გაფრინდნენ
შვილები შენი?..
10. V. 2019

*როგორც ცნობილია, პატრიციები, – ნაპოლეონ ბონაპარტის მშობლები, იტალიის, ერთ-ერთი, სილამაზით შემკული, მთის სოფელ – სანმინიატოდან იყვნენ, რომელიც სახელ-დიდებით განთქმულ ფლორენციას მაღლიდან დაჰყურებს. ინტერესს იწვევს, – რატომ მოწყდნენ მშობლიურ მიწას ნაპოლეონის ფესვები და... რატომ გადასახლდნენ იტალიის გარეთ, ხმელთაშუა ზღვაში მდებარე პატარა კუნძულ კორსიკის პროვინციულ ქალაქ აიაჩოში?..

ვნაჭრობთ ხვალეს, –
უკეთეს...

ეს დრო გვინდა:
ვთათხოთ,
ექოლოთ,
ვნატრობთ ხვალეს, –
უკეთეს...
რადგან... ლამის,
ყველა,
მხოლოდ,
თავის ბუხარს
უკეთებს...
9. X. 2019

არ იყის, ვინაჲ –
რაა მთავარი...

მტერია თავის –
სიცოცხლით
თარსი,
არ იცის, ვინაც –
რაა მთავარი, –
უბედურია:
სულით და...
არსით –
მედიდური და
ამპარტავენი...
9. X. 2019

უპატრონო ეკლესია...

სიყვარული –
გულის
მზით არს,
ველით ქვეყნის
მეკვლეს, – სვიანს...
საქართველო არის,
ვითარ –
უპატრონო
ეკლესია...
11. X. 2011

ყველა, ხომ,

უნდა დავფიქრდეთ, –
როტა?..

ბევრმა –
ღირსებაც,
სახელიც
ვიწნეთ, –
ყველა, ხომ,

უნდა დავფიქრდეთ, –
როტა?..
თუ, დავფიქრდებით? –
როდესმე?..
ვინმე?..
ჩვენ –
ჩვენი საქმით,
ხომ არა
ვცოდავთ?..
6. IX. 2019

უშენოდ...

თითქოს, – მივდივართ
სამყაროში,
უკუ, – ერთიან,
უსაზღვრო გახდა –
განცდისა და
ფიქრის ცა, – უფრო...
უშენოდ, თითქოს,
პლანეტაზე –
უკუნეთია,
და... არის, ირგვლივ,
უსასრულო
დარდის საუფლო...
2. IX. 2019

უძნელესია...

როგორც – ნისლები
და... ღრუბელი –
მალალ
მყინვარ-მთას,
მეც –
დარდის ნისლი
და... ღრუბელი
გულზე მესია...
ხომ, ძნელი არის
სიყვარული? –
შენ, რომ
გიყვარს და...
თუ, არ უყვარხარ,
ძნელზე, უფრო
უძნელესია...
14. X. 2018

თითქოს, –

მარტო ვარ...

მამულო, შენი:
ჯვარცმა,
გლეჯვა,
მანაც, – სანამდე?!..
დიოგენით –

ვეძებ...
ვეძებ, –
სიბრძნით ნათოვარს...
ფიქრი –
უსაზღვრო,
უნაპირო,
მანაც, – სანამ მდევს?!..
ვითარ – ილია,
ამდენ ხალხში,
თითქოს, – მარტო ვარ...
16. X. 2009

თვალსაწიერი –
თვალის და...

ჭკუის...

ვინ იშვა –
ბუდ და...
ვინ იშვა –
ზევსად...
ვჭვრეტთ სამყაროში:
ჭირსა და
ზეიმს...
ლაჟვარდში –
ზოგი,
ვერ ხედავს
მზესაც...
მაგრამ...
სიცოცხლედ,
ხომ სუფევს –
მზეი?..
12. I. 2020

ძალიან ძნელად...

ვართ, მუდამ, –
სხვათა ღირსების
სხვლაში,
ვნადირობთ სხვებზე, –
მზეა, თუ –
ბნელა...
ადვილად ვხედავთ:
მტერს,
ავსულს –
სხვაში,
საკუთარ თავში –
ძალიან
ძნელად...
14. V. 2017

უფრორე ძნელი...

ხომ, ძნელი არის,
რომ გვებრძვის

დროცა...
და...
გვტაცებს მტერი:
ამ ცას,
ამ არეს...
მაგრამ...
უფროვე ძნელია,
როცა –
ქართველი
ქართველს
უთხრის
სამარეს...
8-10. VIII. 2008

ჩემო, ძვირფასო!..

უშენოდ, –
წამიც მძევალა
კაემნის
ქართა,
ასე მგონია –
მზეც, –
უშენოდ,
ალარ კისკასობს,
მე –
არაფერი გამაჩნია, –
ამ გულის
გარდა,
ისიც შენ გიძღვენ,
ჩემო, ნატვრავ,
ჩემო, ძვირფასო!..

P.S.
ლექსი მაქვს –
ოდენ, –
ეს, ღვთიური, –
გამა გულისა...
9. VIII. 2018

სიბრძნით და...

აზრით...

წუთისოფელი მრისხანეა,
ხან, –
თვალეებს ნაბავს,
ხან, –
გვირგვინია –
სიკეთისა,
წყალობა –
ცა-ზვრის...
ცხოვრებამ მთელა,
ვითარ, ლეკი
თელავდა ნაბადს,
ცხოვრების ქვაბში

მოვიხარშე –
სიბრძნით და...
აზრით...
1. VIII. 2019

რატომ?!..

რატომ ვიბრძავებთ
თვალეებს –
ახელილს?!..
პანდორას ყუთით
ფული ამოვსვით...
თავისუფლების –
შირმით,
სახელით,
ჯოჯობეთური
არის ქაოსი...

P.S.
შიგნით და...
გარეთ –
მტერი გვყავს
ბევრი,
გაფრთხილდეს უნდა:
ერი და...
ბერი...
27. VII. 2019

სიყვარული და...

სიკეთე...

დასაბამიდან, –
სიყვარულს და...
სიკეთეს –
ვზრდიდით...
ვმზებობთ, როდესაც –
ალერსით და...
სიკეთით ვუფლობთ...
სიყვარული და...
სიკეთეა:
მარადიც,
დიდიც,
გმირობაც,
სიბრძნეც,
სიდიადეც, –
ყველაზე უფრო...
1. I. 2020

სჯობს...

გაბევრდა, ეგზომ, –
მგელი და...
ტურა,

სულს, სამარისკენ, –
ვაგლახით
ვითრევთ...
სჯობს, რომ...
დაკარგო:
გაქვს, თუკი,
თუ, რამ...
რწმენა უფლის და...
სახელი,
ვიდრე...
28. IV. 2019

მთავარია და...

უმთავრესიც...

ხომ არის, ხოლმე, –
როდი ვარჩევთ:
რწყილსა და
აქლემს?!..
ვზეიმობთ ადრე,
მერე გვიწევს –
ვიში და
გლოვა...
მთავარია და...
უმთავრესიც, –
ყოველთვის,
საქმე...
თქვით, ვის სჭირდება:
მხოლოდ,
ფუჭი სიტყვების
გროვა?!..
2. V. 2019

სიყვარული...

ხან, – შეგვიჯდება
ფიქრების –
ჭია,
და... გვაძლევს განცდას:
უსაზღვროს...
ულევს...
სიყვარული, თუ,
თვალს უხელს –
ჭკვიანს,
ორივე თვალით
აბრმავეებს –
სულელს...
16. X. 2019

გული მიკვდებია...

მტერი გაგვიხდა:
სილატაკეც,

შიმშილიც,
დროცა,
ძალმომრეობა –
თვალთ და წამწამთ
ანამიანებს...
გული მიკვდება,
გულმდულარე ვუყურებ,
როცა –
სულგაყიდულ და
გულგაყინულ
ადამიანებს...
8. VIII. 2019

ყუპირველეს...

გვმოდღვრავდა, ვითარც –
ილია, – ბრძენი*,
ვიცავდეთ –
მინას, –
სისხლ-ცრემლით ნამულს...
ვიცოდეთ უნდა:
სიცოცხლე, – ჩვენი,
უუპირველეს,
ეკუთვნის –
მამულს...
26. VI. 2018

*„სიცოცხლე ჩვენი, ჩემო ძმაო, არც დედისა და არც – მამისა, ქვეყნისა არის, – ჯერ ქვეყანა და, მერე – დედა და მამა“... ილია

ათასჯერ –

რატომ?!..

ცხოვრების ღვინი
ვის ჰქონია –
ბოლომდე, ამო?! –
არ გადაჰყროდეს:
დღეებს – მძიმეს,
ქარს,
ქარაშოტებს?!..
ხომ, ხდება, ხოლმე?! –
სხვას
პასუხს ვთხოვთ, –
შეცდომის გამო,
საკუთარ თავს კი –
არ-რის გამო...
და...
არასოდეს?!..

P.S.

რამდენმა, – ბოლოს,
ბენვის ხიდი
ცრემლებით
აღტო...
მითხარით:
რატომ?!..

გადავარჩინოთ!!!..

რა – მძაფრი დროა, –
რა – გზა,
რა – რთული,
რა – უძნელესი,
რა – ბრმაც... საჩინოც...
გადავარჩინოთ:
ენა, –
ქართული!!!..
და...
საქართველო –
გადავარჩინოთ!!!..
5. VI. 2018

ხომ, უნდა

გვექონდეს?!..

ვიცოდეთ უნდა –
ჩვენი სულის
ჭურჭელში
რა დგა, –
სიბრძნის ზვარიდან
ჩვენ –
რას ვიღებთ?
ვართ ღირსნი?
ამ ზვრის?!..
უფალმა მოგვცა:
სიყვარულიც,
სიცოცხლეც,
რადგან,
ხომ, უნდა
გვექონდეს:
სიყვარულის,
სიცოცხლის
აზრი?!..
19. I. 2020

დავლოოჯვ...

სურვილს,
სიყვარულს –
მუდამ,
მუხტებად,
დავლოცავ, ვითარ,
ციდან აისებს...
სულის
საუნჯეს –
თუ, რამ
უხდება:
სიბრძნე,
სიკეთე,
სიდარბაისლე...
6. I. 2020

ქართველი...

სიტყვის თქმა:
მომშივდა,
მომწყურდა,
მომინდა, –
დიდებას –
ზოგი წერს,
ზოგი ხევის,
ზოგი შლის...
ქართველის ცხოვრება
სულ იყო
ომი და...
აროდეს კვდებოდა
ქართველი
ლოგინში...
6. VII. 2019

საქართველოსთვის...

როდემდე ვუყუროთ
სამოთხეს –
გათელილს?!..
როდემდე გვტაცებდნენ –
ამ ბაღნარს,
ამ მინას?!..
თუკი ვართ –
სისხლით და
მზეგულით
ქართველი,
ამ სამოთხისათვის –
დავდნეთ და
დავიწვათ!..
10. X. 2019

სიწოცხლის წყარო...

ბოროტებისგან –
სამყაროში,
დიადი
მზეც თრთის...
სიავე –
ზეობს,
სინათლეზე –
უკუნი მწყრალობს...
ძალმომრეობა –
უმტრესია:
სულის და...
ღმერთის...
სიყვარული და
სიკეთე –
სიცოცხლის წყარო...
22. XII. 2019

სიკვდილის გარდა,

უსაშველო –

არაფერია...

ზოგს ხვდება –
ჯვარცმა,
ზოგს კი თავზე –
გადაფრენია, –
ცხოვრება არის:
ვისთვის – ბამბა,
ვისთვის კი – ბასრი...

სიკვდილის გარდა,
უსაშველო –
არაფერია, –
საჭირო არის:
მხოლოდ –
ჭკუა, –
სიბრძნე და აზრი...
29. VIII. 2019

მაგრამ... დავრჩები –

აღამიანად...

ცხოვრების ვნება
პიტალო
ქვას შლის, –
სულის ტკივილი
არ დამიამა...
თუ, საჭიროა,
ვიცხოვრებ –
კასრში*,
მაგრამ... დავრჩები
აღამიანად...
24. VIII. 2019

*იგულისხმება დიოგენე სინოპელის (ძვ.წ. 404-323წ.) ძველი ბერძენი ფილოსოფოსის კასრი. პლუტარქეს ცნობით, დიოგენეს უარუყვია იმდროინდელი ცივილიზაცია და კასრში ჩასახლებულა. იგი იყო ალექსანდრე მაკედონელის მასწავლებელი, რომელზეც ლეგენდარულმა მხედართმთავარმა, თითქმის ნახევარი მსოფლიოს დამპყრობელმა და დიდების ზენიტზე მყოფმა თქვა: „მე რომ ალექსანდრე მაკედონელი არ ვიყო, დიოგენობას ვისურვებდი“...

მიყვარს...

მიყვარს –
სულის სილაჟვარდე, –
სხივოსანი,

მიყვარს –
მზე და...
რატომ უნდა
ვდიო ნისლებს?!..
მიყვარს განცდაც –
მათრობელა, –
ლვინოსავით...
და...
სიყვარულს
რომ დაარქმევს –
დიონისე...*
11. VIII. 2019

*(ბერძნ.) ბერძნულ მითოლოგიაში – ლვინის, დროსტარებისა და მხიარულების ღმერთი.

შენით ინყება,

შენით მთავრდება...

მინდა გულიდან
ლამე ავყარო, –
მზე დამიდგება
ამის თავდებად...
შენით ინყება –
მთელი სამყარო,
და... მხოლოდ,
ისევ,
შენით მთავრდება...
28. VIII. 2019

უნდა მოვასწროთ...

ვინც, რა,
შესცოდა,
არ შეუნდობს –
ხვალე
იმ ცოდვებს,
როგორც ნავიდა –
ავით,
კარგით,
ისევ, მოვა დრო...
სანამ, –
მიქელა ჩამოივლის,
უნდა –
ვიცოდეთ,
უნდა მოვასწროთ –
სიყვარული, –
უნდა მოვასწროთ...
27. IX. 2019

მერე, –

მზესავით
დავიზადები...

თავს
არ გავიხდი –
ბედის სალახად,
თუმც, –
მომდევს:
შარით,
დავით... ბრალდებით...
მე –
ამ, სიცოცხლეს:
ჯვარცმით დავმარხავ,
მერე, –
მზესავით,
დავიზადები...

აღამიანის –

ღმერთობა მინდა...

არ მინდა,
არ მსურს,
არ მიყვარს,
არ მწამს –
ცხოველად ყოფნა, –
სიცოცხლის მინდვრად...
ბოროტება, რომ...
ვერ ხსნიდეს –
ნამწამს,
აღამიანის –
ღმერთობა მინდა...
10. X. 2019

მხოლოდ და...

მხოლოდ –

სიყვარულისთვის...

სიკეთე სიბრძნის
დედად ვინამე,
სიკეთეს –
საქმით,
სიტყვაც თუ, ითვლის...
სიცოცხლე მინდა
დედამინაზე, –
მხოლოდ და...
მხოლოდ –
სიყვარულისთვის...
15. VII. 2019

– კიდევ ერთი ეგეთი თავნებობა და შედეგი იქნება უმკაცრესი. ბევრი რამ გახდა შენთვის ცნობილი, ბევრის მცოდნე და ენაჭარტალა მოწმეები კი არავის სჭირდება. რამდენჯერ გაგაფრთხილე, ჩემი სახელი არსად ახსენო-მეთქი. ბოლო გაფრთხილება, არანაირ საქმეს აღარ გაეკარო. ახლა კი ყურადღებით მომისმინე. აქეთ მოინიე, ამ სურათს დააკვირდი კარგად, – და სურათი გაუნოდა. – გაზეთები მისი სურათებითაა აჭრელებული. ცნობილი მუსიკოსი და მომღერალია. ტაბახმელაზე აქვს აგარაკი. უნიკალურ ვიოლინოს ფლობს, მოკლედ, ანტიკვარია. ეგ ვიოლინო უნდა ამოვიღოთ.

ჟღალთმიანს პირი გოაცებისგან ღიად დარჩა, – ნუთუ მე მანდობს ამხელა საქმეს?! კიდევ შეეშინდა და კიდევ გაუხარდა.

– დამუნე პირი და ყურადღებით მომისმინე. კერძო დაცვა ჰყავს აყვანილი, კარგად შეიარაღებული. იარაღით ვერაფერს გავანყობთ და არც ვარ ბრძოლის მომხრე. სისხლი არ არის ჩემი საქმე. მე სხვა მიზნები მაქვს. მოკლედ, კარგად უნდა შეისწავლო მეზობლები, უნდა გავარკვიო მისი ხასიათის ყველა დეტალი. დაიმახსოვრე ყველა წვრილმანი – მისი ქცევები, გამონათქვამები, დაიხმარე ვინც გინდა. მე დაგაფინანსებთ.

ჟღალთმიანი ბოლომდე მაინც ვერ ჩასწვდა საქმის არსს, – კი ბატონო, დავუშვათ, შევისწავლე ყველა წვრილმანი, მაგრამ სახლში როგორ შევალ-წევთ. დამრიგებელს გაელიმა და მოკლედ მოუჭრა:

– იმ მუსიკოსის ორეული უნდა ვიპოვოთ. მიხვდი?

ჟღალთმიანი ყველაფერს მიხვდა.

– ვიპოვოთ ორეულს და მორგებული გასაღებით დღისით მზისით ადვილად შევალწევთ სახლში. მარტივია ხომ?! ერთი შეხედვით მარტივია, მაგრამ ამასთან ერთად ურთულესი. ერთი პატარა შეცდომა და ციხე გარანტირებულია. გარდა მეზობლებისა, უნდა დავადგინოთ, დაცვის რომელ წევრთან აქვს ყველაზე კარგი დამოკიდებულება, მისი ოჯახის შემადგენლობა, ყველა წვრილმანს დიდი მნიშვნელობა აქვს. ეს დავალევა სხვასაც მივეცი, მოვარგოვებთ კანდიდატებს და მათ შორის საუკეთესოს ამოვარჩევთ და გავწვრთნით. მე ბევრი მაქვს ამაზე ნაფიქრი. ყველაზე რთულია, მაგრამ ყველაზე საუკეთესო. დიდ ფულს მოიტანს. პოლიტიკაში შესვლა არ არის ადვილი. წარმატების მოსაპოვებლად დიდი ფულია საჭირო. თუ წარმატებით დამთავრდა ყველაფერი და ალბათ ასეც იქნება, ოკეანის კუნძულები გარანტირებული გაქვს.

სადღაც გონების კუნჭულში ზორბა წამოტივიცივდა...

– ოცნებებს თავი დაანებე და მომისმინე, მაგ ოცნებასაც აგისრულებ, მაგრამ თუ ჩავისვარეთ, მეორე საგზურიცაა აქვე ახლოს, უფასოდ, ორთაქალა ჰქვია მაგ კურორტს. ყველაფერი გითხარი, ამოცანა ნათელია. ახლა გამოჩნდება, სწორად ჩავყარე ფული შენს აღზრდაში, თუ ქარს გავატანე.

სათქმელი რომ დაამთავრა, დამრიგებელი

მოემვა და შინაურულად, თითქმის მეგობრულად გაუღიმა:

– შენზე ამბობენ, კონიაკი უყვარსო, ამოუსუნთქავად შეუძლია ერთი ბოთლის გადაკვრაო. ჩამოასხი, დალიე და მეც დამალევიწე. იმასაც ამბობენ, სისხლძარღვებს აფართოებსო და გონებასაც ამშვიდებსო, შენს ტვინს ახლა გავარჯიშება არ აწყენდა.

ჟღალთმიანს არაფერი უთქვამს, ბოთლს დასწვდა, ჩაის ჭიქაში კონიაკი ჩამოასხა და უთქმელად გადაჰკრა.

მიდიოდა ჟღალთმიანი და ფიქრობდა, – მე მეგონა მენდობოდა, მას კი ყველა ჩემი ნაბიჯის შესახებ სცოდნია. ნეტავ გივის ოჯახის შესახებაც იცის? ეცოდინება, რა თქმა უნდა. ფულს ტყუილად ჰაერში არავინ ისვრის. თვითონვე არ ამბობდა – „დავერიოი ნო პრავერიოიო“. ესე იგი ყველაფერი იცის. დაჭერასაც გადამარჩინა, რამდენიმეთვიანი ციხეში ყურყუტიც მაგის მოგონილი ხომ არ იყო ნეტავ? ამოუცნობია, ვერაფერს გაუგებს კაცი. ყველანაირი საბრძოლო ნათლობა მიმალბინა. ნუთუ ამდენ ხანს ამ საქმისთვის მამზადებდა? ეს ჩემი თავისუფალი განავარდება ერთგვარი მოთელვა იყო მაგისთვის ალბათ. არა, ნდობა უნდა გავუმართლო, დიდი საქმე კი ამკიდა, ძალიან საპასუხისმგებლო. დაიწყო ფიქრი, მის ნაცნობებში დაახლოებით ვინ შეიძლებოდა დამსგავსებოდა მუსიკოსს. ტვინი ვერ აზროვნებდა, გაყინულივით იყო. კონიაკმაც არ უშველა, ვერავინ გამოჩხრიკა. ასე ადვილი არ იქნება ამ საქმის კარგად დამთავრება. თითქოს ციხის სუნიც იგრძნო. მაინც რა საშინლად ჰყარს იქ ყველაფერი! აბეზარი და უსიამო ფიქრი თავიდან მოიშორა. მერე ისევ წაიოცნება, თუ ყველაფერი კარგად დამთავრდა და მთავრობაში მოკალათდა, ნეტა მე სად მიმიჩინს ადგილს? ჰე! მეოცნებე! ხომ გაგიგონია, ჯერ გადახტი და ჰოპლა მერე დაიძახეო. კარგი ნათქვამია, ჯერ გადავხტით. ახლა გივი და მისი ოჯახი წამოუტივიცივდა, – ნეტავ როგორ არიან, მოხუცი თუ გადარჩა, ბავშვი? გაუკვირდა, არ ეგონა, მის გაქვავებულ გულს ოდესმე რაიმე გრძნობა თუ შეარხევდა.

ჟღალთმიანი დიდი მონდომებით შეუდგა დავალების შესრულებას. ყველა კუთხე-კუნჭული მოიარა აღმოსავლეთშიც და დასავლეთშიც. ვერც ნაცნობებში და ვერც ნაცნობების ნაცნობებში ხელჩასაჭიდი ვერავინ ნახა. დრო, რომ ტყუილად არ დაეკარგა, კოჭოია იხმო.

– ნადი და მომღერლის სახლთან ახლოს ბინა იქირავე, დაუახლოვედი მეზობლებს ისე, რომ საექვო ვერაფერი შეგამჩნიონ. იმოქმედე თავაზიანად და ზრდილობიანად. ვითომ სხვათა შორის იკითხე მომღერლის შესახებ. ისიც ჩაურთე, საამაყო ასეთი მეზობლის გვერდით ცხოვრება-თქო. დაადგინე და დაწვრილებით შეისწავლე მისი ხასიათის ნიშან-თვისებები, მისი გატაცებები, საუბრის მანერა, ფესტიკულაციები, მიხვრა-მოხვრა. რას ჭამს, რას სვამს, მისი დამოკიდებულება ქალებთან. მოგვი-

ანებით მეც ჩამოვალ. ვისაც ენდობი, ისიც დაიხმარე. რამე სისულელე არ ჩაიდინოთ, ზედმეტი არაფერი წამოგცდეთ და არ გაიშიფროთ.

კოჭიამ მისი ინტელექტისა და შესაძლებლობის ფარგლებში თავის თანამოაზრესთან ერთად ყველაფერი შეისწავლა. მისი ბოლო ქალის შესახებაც ისიც კი დაადგინეს, თუ რომელ მხარეს იძინებდა. მალულად, სხვებს თვალში რომ არ მოხვედროდა, დაზვერეს და კარგად შეისწავლეს მომღერლის ეზო და მისი მომიჯნავე ტერიტორიები. საქმის ჩავარდნის შემთხვევაში ყველაზე მოკლე გასაქცევი გზა. გასაკვირი არაა მომღერალს ქეიფი და მოლხენა რომ ჰყვარებოდა. მიუხედავად დიდი პოპულარობისა, ის არ თაკილობდა უბრალო ხალხთან, მეზობლებთან მოლხენას და დროს ტარებას. ქეიფის დროს რა არ წამოგცდებოდა ხოლმე კაცს. გამორჩეულად ჰყვარებოდა ნადირობა. ყველაფერი რომ მოახსენეს, ბოლოს თვითონაც ჩავიდა. ბინა იქირავა მომღერლის სახლთან ახლოს. დაუახლოვდა მეზობლებს, გაეცნო, როგორც ბიზნესმენი. აწყობდა საღამოებს და ყველას პატიჟებდა. ცდილობდა, დაეთრო ისინი და სიმთვრალეში წამოცდენილი ხასიათის სხვა ნიშან-თვისებებით სრულყოფილად დაეხატა მუსიკოსის პორტრეტი. იცოდა, რომ ამ საქმისთვის ყველა წერილმანს უდიდესი მნიშვნელობა ჰქონდა. ბევრიც გაიგო და ბევრიც შეისწავლა. დაუოკებელმა აზარტმა შეიპყრო, აინტერესებდა თავისი შესაძლებლობები, ემზადებოდა და გატაცებით ვარჯიშობდა. ბაძავდა სიარულში, მიხვრა-მოხვრაში, ჟესტიკულაციაში. ერთი გაფიქრება ისიც კი გაიფიქრა, მე ხომ არ მოვირგო ორეულის როლიო, მაგრამ ის მაღალი იყო, თავლისფერთვალეიანი, გრძელი შავი თმით და სპორტული აღნაგობით. თვითონ კი ცისფერთვალეა, „რიჟა“, შედარებით დაბალი და შეესებოდა. მიუხედავად იმისა, რომ კანდიდატი არ ჩანდა, ვარჯიშს მინც გულმოდგინედ აგრძელებდა, რათა როცა გამოჩნდებოდა, ორეულისთვის შეესწავლებინა ყველაფერი. ეს მისი ყველაზე მთავარი საქმე იყო, ყველაზე რთული და საპასუხისმგებლო. იცოდა, რომ მარტო ფიზიკური მსგავსება დიდ შედეგს ვერ მოიტანდა, საჭირო იყო მსახიობური ნიჭით დაჯილდოებული ორეულის პოვნა. მაგრამ მიუხედავად დიდი მცდელობისა, კანდიდატი არსად ჩანდა. ვერსად მიაკვლია. ბოლოს ეჭვებმა დაუწყო ღრღნა, რომ ვერ ვიპოვო, ან თუ ვიპოვი და უარი რომ მითხრასო. არა, უარს როგორ მეტყვისო, იმშვიდებდა თავს. ეჰ, ნეტავ მაპოვნინა, თუ არა ქრთამი ჯოჯოხეთს ანათებსო და ხომ წარმოგიდგენია მიწიერ ჯოჯოხეთს როგორ გააბღვრიანებსო. თავს კი იმშვიდებდა, მაგრამ შინაგანი ღელვა და ფორიაქი მინც არ ასვენებდა. ლამის ფარ-ხმალი დაყარა, მოემვა. ცოტა ხანს სხვა რამეზე თუ არ გადავერთე, შეიძლება გავგიჟდეთ. დიდხანს ვერ გაძლო ასეთ მდგომარეობაში და განსატვირთად ისევ დროსტარებაში გადაეშვა – ღვინო, დუღუკი და ქალები ხომ მისი ცხოვრების ნაწილი იყო. გართობით კი ერთობოდა, მაგრამ მთავარიც არ ავინყდებოდა, მე უნდა ვიპოვო

და დავუმტკიცო, რომ ჩემში არ შემცდარაო.

ამ განამანია-ხეთქებაში მისდა გასაოცრად ისევ გივის ოჯახი აეკვირებოდა... ბავშვი... განსაკუთრებით კი მისი მომხიბვლელი ნაცრისფერთვალეა დიასახლისი, რომლის ხმის გაგონებაზე ჟრუანტელი უვლიდა ტანში. მერე მოხუცსაც მისწვდა ფიქრით. ნეტავ თუ გადარჩაო, აეკვირებოდა და ლურსმანივით ჩაეჭვდა. აბეზარი ფიქრით განამებულმა თავის თავს შეუკურთხა – შენ და სენტიმენტები! მაგის დროა ახლა? ამხელა საქმე გაქვს წამოკიდებულიო.

ფორმიდან რომ არ ამოვარდნილიყო და მთლად არ მოდუნებულყო, ჟღალთმიანი პატარა-პატარა გამოვარდნებს მინც აწყობდა. ახლაც ოჩამჩირეში მიდიოდა თავის ორ თანამზრახველთან ერთად. ზესტაფონს რომ მიუახლოვდნენ, კლდეეთის ასახვევთან მანქანა გააჩერეს. გადმოვიდნენ.

– ურიგო არ იქნებოდა, სადმე ნაგვეებმსა, – თქვა ერთმა.

– მე მეგულება ასეთი ადგილი, – უპასუხა ჟღალთმიანმა. გაახსენდა, გივისთან რომ მიდიოდა ხოლმე, ქალაქიდან ერთ კილომეტრში გზის პირას ნაქები საპურმარილე იყო. ადრეც აპირებდა იქ შესვლას, მაგრამ ვერასდროს მოახერხა. ახლა კი მშვენიერი საბაბი ჰქონდა და არც ეჩქარებოდა. ბიჭებს უთხრა, აქვე ახლოს კარგი ადგილია და იქ წავიდეთ, ვისადილოთ, ცოტა დავისვენოთ და მერე გავუდგეთ გზასო.

ჭამაზე ფიქრით გართული წარსულს გადასწვდა: – დიდი უცნაური ხალხი ვართ ქართველები. გაჩენის დღიდან დალხენილი ცხოვრება არ გვქონია პატარა გამოჭიატების გარდა. მდიდარი და მსუყე ქვეყანა იყო და კარგი საკბილო მტრებისათვის, მაგრამ სამზარეულოს მრავალფეროვნება, სიმღერისა და მოლხენის კულტურა უზადო გვაქვს და მსოფლიოში ბევრი ვერ შეგვედრება. როდის ასწრებდნენ ნეტავ... ახლაც ამ ვადადარიაში ვიღაც ჭკვიან და მეურნე კაცს კარგი მუხლჩასახრელი და სათავდავიწყებო ადგილი მოუწყვია. ვისაც არ ეზარებოდა ყველა იქ შედიოდა, ფულიანიც და უფულოც. იყო ერთი განევ-გამონევა. შეიარაღებული კაცების რუზრუზი. გვიანობამდე ისმოდა დოლ-გარმონისა და ხმამაღალი შემოდახილების ხმა. მეპატრონეს ხან ართმევდნენ და ხანაც ორჯერ და სამჯერ მეტსაც უტოვებდნენ. ისიც შეეჩვია ყველაფერს და არც წაგებაში იყო. საკვირველი კი ის იყო, რომ ამ რია-რიაში და განუკითხაობაში დანესებულებას ქალი ხელმძღვანელობდა. საოცარია პირდაპირ ამ ბოლო დროს როგორ მომრავლდნენ მამალი და უნარიანი ქალებიო. მესხიერებამ ზორბაც ამოატივტივა თავისი მჩხვლეტავი მზერით. რას იზამ, თავის საქციელზე ყველა თვითონ აგებს პასუხს. შუბლზე ხელი მოისვა, თვალელები კი დახუჭა, თითქოს მესხიერებიდან მის სამუდამოდ ამოშლას ცდილობდა.

ჟღალთმიანი თანამოაზრეებთან ერთად შენობაში შევიდა. სამხედრო ფორმა ეცვათ და შეიარაღებულნი იყვნენ. კართან ახლოს კუთხეში, ფანჯარასთან ადგილი შეარჩიეს, ავტომატები კედელზე

მიაყუდეს და მაგიდას მიუხსდნენ. მოსამსახურე ბიჭი მიუახლოვდა და ჰკითხა, რას მიირთმევთო.

– ყველაფერს, რაც საუკეთესო გაქვთ, – დაინყო რიხიანად ჟღალთმიანმა, – გაითვალისწინე, ძამია, ბევრი დრო არ გვაქვს, ოჩამჩირეში მივდივართ. ომია, ძმაო, ომი! ქვეყანა სისხლისგან იცლება და შველა უნდა. ქვეყნისმოყვარე ყველა თავმომწონე კაცმა დღეს თავისი წვლილი უნდა შეიტანოს, ყოფნა-არყოფნის საკითხია.

ჟღალთმიანმა სკამი გამოაჩოჩა, მაგიდას ოდნავ მოშორდა, ფეხი ფეხზე გადაიდო, ხელები მუხლებზე დაინყო, თვალელები ოდნავ მოჭრება და ბიჭი კარგად შეათვალაიერა, ახედ-დახედა და განაგრძო.

– შენ კი, ამოდენა ვაჟკაცს, იმის მაგივრად იარაღი აგელო ხელში, წინსაფარი ჩამოგიკიდებია გულზე და ხელში ქაფქირი გიჭირავს, მაგ საქმეს ქალებიც მიხედავენ, მოისროლე ეგ წინსაფარი, მიატოვე ყველაფერი და ჩვენ გამოგყევი. იარაღს იქ გიშოვი. – გაკვირვება და დაბნეულობა, რომ შეატყო ბიჭს, თავი გადაიქნია. – არა, არა, ასე არ იქცეოდნენ ჩვენი წინაპრები. – სიმკაცრე და ბრაზი გამოუჩინა ხმაში ჟღალთმიანმა. ბიჭი კიდევ უფრო აიწურა და განითლდა. – ხომ გითხარი, ყველაფერი საუკეთესო-მეთქი! რაღას დგახარ, გაინძერი! – თავის სტიქიაში იყო „რიჟა“.

ბიჭი უთქმელად წაფრატუნდა სამზარეულო-სკენ.

– დაანებე, ბიჭო, მაგ ბავშვს თავი, რომელი ქრისტე ღმერთი შენ ხარ, შენს ნათქვამზე რომ მიატოვოს ყველაფერი და გამოგეკიდოს.

– ვინაა, ბიჭო, ბავშვი? სულ ცოტა თვრამეტი წლის ხომ მაინც იქნება, მაგის ხნისა და მაგაზე ნაკლები ასაკისანი ქვეყანას მართავდნენ. არ მინდა ახლა ისტორიის წიაღსვლებში გადავეშვა. – თავისას არ იშლიდა ჟღალთმიანი.

– გეყოფა, შარსა და დავიდარაბას ჯობია, ვისადილოთ და მალე წავიდეთ აქედან. აცადე ბავშვს, იქნება ეგაა მაგის მოწოდება. თანაც ხომ იცი, იქ ვინ გველოდება.

– გველოდება და გველოდოს, – არხეინად და უდარდელად თქვა ჟღალთმიანმა.

სულ მალე ბიჭმა ისეთი სუფრა გააწყო, ვერ წარმოიდგენდი, რომ ქვეყანაში ანარქია, ქაოსი, განუკითხაობა და შიმშილი დაქსიტიანებდა. კარგად დანაყრდნენ და კარგადაც შეზარხოშდნენ. განსაკუთრებით ღვინო მოეწონათ.

– მოინი, ძამია, აქეთ. ხომ არაფერი გწყენია ჩემგან? – დატკბა ჟღალთმიანი, – ერთი ეს მითხარი, ღვინო საიდან მოგაქვთ?

– გივისგან, – უთხრა ბიჭმა.

– კი არ გამიკვირდა, კაცო, რა ნაცნობი გემო აქვს-მეთქი? დიდებული კაცია გივი და დიდებულ ღვინოს აყენებს. კარგად ვიცნობ მის ოჯახს. – მერე ისევ ბიჭს მიუბრუნდა და როგორც ახლობელს და გულმემატიკივარს მზრუნველად უთხრა, – ამ დროს რა ვუთხარი, თორემ ახლა შენ წიგნი უნდა გეჭიროს ხელში და მეცადინეობდე. ცოდნას დიდი

ძალა აქვს, ოღონდ სიფრთხილით უნდა მოპყრობა. კარგი ნათქვამია – „ჭკუა უხმარ არს ბრიყვთათვის ჭკვა ცოდნით მოიხმარებისო“. ეჰ! რა წინაპრები გყავდა. – დანაწებით გადააქნია თავი. – ახლა კი რას დავემსგავსეთ. კაცი, რომელიც საშოვარზე გამოსული მხოლოდ კუჭის ამოსაყორად, ის კაცი და ის საზოგადოება ვერაფერს ფასეულს ვერ შექმნის. როდის შეიქმნა ყველა დროის ყველაზე საუკეთესო მაღალმხატვრული ლიტერატურული ნაწარმოები, ფაქტობრივად მეორე სახარება? ქართული სახარება! რომელმაც სათავე დაუდო ევროპულ რენესანსს? ხო, თქვენ გეკითხებით! – კარგად იცოდა, რომ პასუხს არავინ გასცემდა და თვითონვე უპასუხა, – როცა ქვეყანა ერთიანი და ძლიერი იყო. მოინი აქეთ, მოინი. ჩამოჯექი! – და სკამი გამოუწია. რაღაც უჩვეულო სიტუაცია გამოერია ხმაში ჟღალთმიანს. – დაჯექი, ძამია, დაჯექი, – და მხარზე ხელი გადაჰხვია. – მომწონე, კარგი ბიჭი ჩანხარ, ბევრითი და მარჯვე. თუ ცოცხალი გადავრჩი, არ დაგტოვებ უყურადღებოდ. მჭირდება მე შენნაირი ხალხი. უსიტყვოდ და გუმანით რომ შეუძლია გამოიცნოს პატრონის სურვილები. – მერე ყურადღება ისევ ბიჭზე გადაიტანა. – მორჩა. გვეყოფა. დროა საქმეს მივხედოთ, – და ფეხზე წამოდგა.

ყველანი წამოიშალნენ და გასასვლელისკენ გაემართნენ. კართან რომ მივიდნენ, ლოყებანი თლებულმა ბიჭმა ჟღალთმიანს მიმართა:

– ბიძია, ფულს ვინ გადაიხდის?! თქვენ რომ წახვიდეთ და ფული არ გადაიხადოთ, გამაგლებენ მე სამსახურიდან. ფული საიდან მოვიტანო, სახლში ყველა უმუშევარია.

ჟღალთმიანი შემობრუნდა.

– შენ, ძამია, ლაპარაკიც გცოდნია, თანაც შთამბეჭდავი და გულში ჩამწვდომი, მაგრამ ჩვენი გადახდილია, ჩემი ქვეყანა იხდის, ჩემი სამშობლო, რომლისთვის მე სისხლი უნდა ვღვარო. გესმის, პატარავ?

კართან შეყოვნებული ჟღალთმიანი ბიჭისკენ წამოვიდა და თვალელებში ჩააცქერდა, ცრემლის გუბე გასასხლტომად მზად იყო. ჟღალთმიანმა მხრებზე ხელი მოხვია და ჰკითხა, უფროსები სად არიანო. ბიჭმა კარისკენ მიუთითა.

– ბიჭებო, თქვენ გარეთ დამელოდეთ, მე ახლავე გამოვალ, – და სანამ მითითებული კარისკენ გაემართებოდა, ბიჭს უთხრა: – ცრემლი არ არის კაცის საქმე, გახსოვდეს! მხოლოდ ცოდვით დამძიმებული მონანული კაცის ცრემლია სათნო და მისალეები.

ჟღალთმიანმა კარი შეაღო. მომცრო ზომის ოთახს ერთი ფანჯარა და საკმაოდ შთამბეჭდავი რკინის გისოსები ამკობდა. ფარდა ბოლომდე არ იყო განეული და კარგად მოსჩანდა ეზო და მიმდებარე ტერიტორია. ჟღალთმიანის თანამეინახეცი თვალთახედვის არეში იყვნენ, იარაღი ხეზე მიეყუდებინათ, იქვე გაშხლართულიყვნენ და ოხუნჯობით თავს იქცევდნენ. ოთახში დივანი, მაგიდა და რამდენიმე სკამი იდგა. დაუცლელი ლუდის ბოთლები

ბი, მაგიდაზე უხვად მოფენილი ფულებიდან გასაფრენად გამზადებული მცირე ზომის ბალისტიკური რაკეტებით იმზირებოდნენ. მაგიდის წევრები მომენტალურად წამოიშალნენ. სუფრის წევრებიდან ორი წევროსანი იყო, ერთი პირტიტველა ვაჟი, საკმაოდ გრძელი თმით და ორმოცგადაცილებული ქცნობაშეპარული, მაგრამ ჯერ კიდევ საკმაოდ მომხიბვლელი ქალი. პირტიტველამ მომენტალურად იარაღს წაატანა ხელი. ქალმა ხელით ანიშნა თანამეინახეებს, რომ დამსხდარიყვნენ. უღალთმიანს ცოტა არ იყოს გაუკვირდა ქალის სიმშვიდე, არავითარი შიში და ფორიაქი არ იგრძნობოდა მის ქმედებაში.

– შიშმა გაგაკეთებინა შენ ეგ ყმანვილო, შიში ცუდი მეგზურია და ხშირად კლდეზე გადაძრეხი. როგორ ფიქრობ, მე აქ უსაფრთხოებით უზრუნველყოფილი რომ არ ვყოფილიყავი, ასე თამამად შემოვიდოდი? თავზეხელაღებულს კი მეძახიან, მაგრამ არც იმ დონეზე ვარ თავზეხელაღებული, რაღაც „პუსტიაკისთვის“ უსახელოდ მოვისწრაფო სიცოცხლე. გაიგე, ბიჭო! თუ გაიგე, მერმისისთვის გაითვალისწინე. ეს ქალბატონი კი, როგორც ჩანს, ქვიანი და გამოცდილია, წამსვე მოწვა.

– დაბრძანდით და ნუ მიაქცევთ ყურადღებას, ჯერ ახალგაზრდაა, გამოუცდელი, მაგრამ ალლოიანია და ყველაფერს მალე ითვისებს. იმედა, გაითვალისწინებს თქვენს რჩევას, – გამოექომაგა პირტიტველას ქალი.

უღალთმიანმა ჯიბეებიდან ხელები ამოიღო და ჩამოჯდა. ახლოს მიიწია მაგიდასთან, იდაყვებით დაეყრდნო, ხელებში თავი ჩარგო და მოუსვენარი თვალებით მაგიდის ყველა კუთხე-კუნჭული მოჩხრიკა.

– როგორც ვატყობ, სეკას თამაშობთ. საკმაოდ დიდი ფული მოგროვილა.

– კი, საკმაოდ, – დაუდასტურა ქალმა. – უკვე მესამე დარიგებაზე სეკაა, ახლა მეოთხედ უნდა ჩამოვარიგოთ.

უღალთმიანმა სახიდან ხელები მოიცილა და მაგიდაზე დააწყო.

– თუ წინააღმდეგი არ იქნებით, თქვენის ნებართვით, მხოლოდ ერთ ხელს ვითამაშებ, – თანხმობას არც დალოდებია და დააყოლა, – ცოტა ხნით თქვენს ადგილზე დამსვით ქალბატონო.

ქალი უსიტყვოდ წამოდგა, ადგილი დაუთმო. უღალთმიანი მოხერხებულად მოკალათდა.

– ვინ არიგებს?

– მე უნდა დამერიგებინა, – უპასუხა ქალმა.

– რადგანაც თამაშის ნება დამრთეთ, თუ შეიძლება თქვენს მაგივრად მე ჩამოვარიგებ. – ქალმა უსიტყვოდ გაუნოდა კარტი, უღალთმიანმა გამოართვა, ხელში შეათამაშა, მერე რამდენჯერმე აჭრა და აჩეხა, ელვისუსწრაფესად აკეთებდა ყველაფერს, ისე რომ თვალსაც ვერ შეასწრებდი თითების მოძრაობას. მოთამაშენი დაძაბულნი აკვირდებოდნენ და სიგარეტს სიგარეტზე აბოლებდნენ. ბოლოს შეჩერდა, მოთამაშეებს სათითაოდ მზერით ჩამოუარა,

დაჟინებით და დაყოვნებით უცქერდა თვალებში, თითქოს ნუსხავდა და კარტი ჩამოარიგა. ფსონი კიდევ გაიზარდა და ფულმაც იმატა. დაძაბულობამ პიკს მიაღწია. ყველამ სათითაოდ გახსნა კარტი. თამაში უღალთმიანმა მოიგო. ქალმა შვებით ამოისუნთქა. მოგებული ფეხზე წამოდგა, ფულისკენ არც გაუხედავს, ფანჯარასთან მივიდა და ეზოს გახედა. ბიჭები ისევ ხის ქვეშ იხდნენ და მოთმინებით ელოდნენ მას. აჭარხლებულმა ქალმა ნახევარი შესთავაზა. კაპიკიც არ მინდა, შენი იყოსო, ომში მივდივარ და ფულს რა თავში ვიხლიო, ერთს კი გთხოვთ, იმ ბიჭს მიაქციეთ ყურადღება, თუ ცოცხალი დავრჩი, უკან მობრუნებისას შემოგივლითო. უღალთმიანი ფანჯარას მოშორდა, კარი გამოაღო და დარბაზში გამოვიდა.

– ყმანვილო, ჩვენი გადახდილია, ნუჩგეშინია, არავინ გაგიშვებს სახლში. – სანამ ეზოში გამოვიდოდა, კიდევ ერთხელ მიუბრუნდა ბიჭს, – რამდენი წელია, რაც აქ მუშაობ?

– რაც გაიხსნა იმ დღიდან.

– კიდევ რამდენი წელი უნდა იმუშაო მწვადის შეწვა რომ ისწავლო? – მერე დაუყვავა, – კარგი, კარგი, რამდენიც უნდა ეცადო, კახელივით მაინც ვერ შეწვავ.

* * *

ვნებადამცხრალი დღე გადიოდა. მთის წვერს ნათლის შარავანდედით დასდგომოდა ვეება ცეცხლოვანი დისკო. მთელი დღის ნაჯაფი მალე მთას ამოეფარებოდა და დამშვიდობების ნიშნად ხელს დაიქნევდა. ის-ის იყო გივი წინკარში უნდა შესულიყო, როდესაც მის ჭიშკართან მომცრო ზომის ფორდის მარკის სატვირთო ავტომანქანა გაჩერდა. მძღოლმა რამდენჯერმე მიასიგნალა, მერე რკინის კარზე დააბრაზუნა. გივი შემობრუნდა და ჭიშკრისკენ გაემართა. საიდანაც ძალი გამოვარდა და მასზე უნინ გაჩნდა ჭიშკართან. დაჯდა და პატრონის მოლოდინში კუდს აქიცინებდა. გივიმ კარი გამოაღო. კართან უცნობი მამაკაცი იდგა. გივი გაკვირვებული უცქერდა.

– ბატონო გივი! ერთმა ჩემთვის უცნობმა მამაკაცმა თქვენთან პურ-მარილი გამომატანა, თვითონაც მალე გეახლებათ. სტუმარმა გივის გონზე მოსვლა არ აცალა და მანქანის გადმოტვირთვა დაიწყო. რა აღარ იყო: ოცლიტრიანი შტოფი წითელი ღვინით სავსე, შემწვარი გოჭები, ქათმები, ხაჭაპურები და სხვა უამრავი ნუგბარი, ნამცხვრები და უზარმაზარი ტორტი, ლიმონათები, ბორჯომი და ბევრი სხვა რამ, რომელიც ლამაზად იყო შეფუთული და არ ჩანდა. გივი დამუნჯებულიყო და ხმას ვერ იღებდა. როგორც უეცრად გამოჩნდა, ისე უეცრად გაუჩინარდა უცნობი. ხომ არ მეჩვენებო, – გაიფიქრა გივიმ და თვალები მოიფშვინტა. ძლივს გადადგა რამდენიმე ნაბიჯი. ძალი კი ყეფდა და კარს ფხოჭნიდა. რაღაც ფარსაგი არ იყოს ჩვენს თავსო, – გაიფიქრა გივიმ.

ძაღლის ყეფაზე ირინემაც გამოიხედა, გამოვ-

იდა წინკარში და გოცელები უყურებდა ეზოში მოფენილ ხორავს.

– რა ხდება გივი? მგონი კართან ვილაც არის, ძალმა ჩამოიღო ჭიშკარი.

დამუნჯებული გივი ისევ კარისკენ გაემართა და სანამ სახელურს მისწვდებოდა, კარი გაიღო... მის წინ თავგადაპარსული ჟღალთმიანი იდგა. მოულოდნელობისგან კაცი კინალამ წაიქცა. ირინემ

ჟღალთმიანს, ხან თეფშებს უცვლიდა, ხან კერძებს სთავაზობდა და მოთქვამდა: – იმ უღმერთობმა როგორ დატანჯეს სანყალი ბიჭო.

ჟღალთმიანი კი მისთვის ჩვეულ სტიქიაში იყო.

– კაცი ყველგან კაცად უნდა დარჩეს, ციხე იქნება ეს, თუ მაღალი საზოგადოება. ციხე ერთგვარი გამოცდაა, შეძლებ კი მაღალი ზნეობრივი პრინციპების შენარჩუნებას? ადამიანის ბუნება ყველაზე

მხატვარი სოფიო ქელიძე

გულზე მიიღო ხელი და რომ არ წაქცეულიყო, მეორე ხელი მოაჯირს წაატანა, იქვე ჩამოჯდა. მხოლოდ ძალი მხიარულობდა, ახტებოდა ჟღალთმიანს და ელაქუცებოდა. ჟღალთმიანი გივის მიუახლოვდა და ხელი გამოსდო, ნებანართმეული და დაბნეული კაცი დასაკლავი კრავივით გაჰყვა ნათლიას. როცა ირინეს მიუახლოვდა, ჟღალთმიანმა გივის ხელი გაუშვა, ქალის წინ მუხლზე დაიჩოქა და თავდახრილმა მხოლოდ ორი სიტყვა თქვა: – ციხეში ვიჯექი.

ქეიფმა დილაძე გასტანა. გივიმ მეზობლებსაც დაუძახა – კონიასა და ერმილეს კარგი ხმები ჰქონდათ და კარგადაც მღეროდნენ. არც ჟღალთმიანი იყო უსმენო და სახელდახელოდ შესანიშნავი ტრიო ჩამოაყალიბეს. ნათლიამ კი მოუთხორო, თუ როგორ შეეცილნენ ბიზნესში, როგორ მოინდომეს წილში ჩაჯდომა, როგორ შეუთითხნეს საქმე, წართვესფული, ბიზნესი და დიდი ნაცნობობით მხოლოდ ორი წლით გამოამწყვდიეს ციხეში. ამ ამბით შეძრწუნებული ირინე ცრემლმორეული დასტრიალებდა

კარგად სულიერი და ხორციელი შეჭირვების დროს წარმოჩინდება. განსაკუთრებით შიმშილის დროს. არავინ იცის, რას მოიმოქმედებს მშვიდი კაცი, ერთი ლუკმა პურისთვის შეიძლება ყველაფერზე წავიდეს. ციხე ერთგვარი კოლექციონერია, ადამიანური მანკიერებების შემგროვებელი და აღმწესხავი. და ნურავინ ნურაფერს დაიქადნის. შეიძლება გონებისთვის მიუწვდომელი რამეც კი ჩაიდინო. ციხეს თავისი დაუნერული კანონები აქვს და ყოველგვარი გადაცდომისთვის სასტიკად ისჯები. ყველა ჯურის დამნაშავე იჯდა იქ. გინდა თუ არა, ვინმეს აუცილებლად დაუახლოვდები. ერთი გამოუსწორებელი თალღითი იჯდა ჩემ გვერდით, საოცარი იუმორის მქონე. ასე სიცილ-ხარხარში ატყუებდა ხალხს. ყველას ყველაფერს პირდებოდა და არავის არაფერს უსრულებდა. ბიჭო, იციან მატყუარა და გადამგდები რომ ვარ, მაგრამ მაინც მენდობიანო. და რასაც მე ვაკეთებ, ამას მე კი არ ვაკეთებ, ეშმაკი მაკეთებინებსო, ზურგზე მაზის და ისე მკარნახობსო. იცინე, შენ, იცინე,

სანამ თვითონ არ გამოცდი, მანამ სასაცილოდ მოგეჩვენებაო. მე ჯერჯერობით ვერ მოვიცილე, აქაც კი შემომყვა და უამრავ სისულელეს მაკეთებინებსო. ისე, გულახდილად რომ გითხრა, არც მისი ბრალია ყველაფერი, რასაც ვაკეთებ, დიდ სიამოვნებას მანიჭებსო. მრავალ სხვადასხვა ჯურის დამნაშავესთან ერთად შინაური ფრინველების ქურდიც იჯდა ჩვენთან ერთად საკანში. ყველა სახის ფრინველს იპარავდა, რაც კი ხელში მოჰყვებოდა, ქათამი იქნებოდა, თუ ინდაური. ბატების ქურდობის დროს ჩავარდა. ისეთი გნიასი ატყხეს ბატებმა, პატრონს გაეღვიძა, ეგონა, მელა თუ შევარდა საქათმეში და თოფით გამოვარდა. სახედასისხლიანებული და სკინტლში ამოგანგლული მეზობელი რომ შერჩა ხელში, სიცხისგან კინალამ ჩაბურთა, თურმე ჭუჭყლები ყოლია და უცხო კაცი რომ დაინახეს, დაესივნენ და სულ ერთიანად დაასისხლიანეს. არ ვიცოდი, კაცო, ბატებს თუ ასეთი კბენა შეეძლოთ. და მოდის ერთ დღეს ეს ქათმისპარია და მეუბნება: – როგორც ქათმისპარიას ამრეზით მიყურებენ, ამ თაღლითსა და აფერისტს კი პატივისცემით, არადა ჩემზე უარესია. არ ენდო, თუ არ მოუტყუებობხარ, ან აუცილებლად მოგატყუებს. სიცრუისა და თაღლითობის დიდოსტატია. გასაკვირია პირდაპირ, ყველას ატყუებს, მაგრამ მაინც უცინიან. ყველანაირ საქმეზეა ნამსვლეელი. ერთ საღამოს ქუჩაში დალაყუნობდა და მორიგ საკბილოს ეძებდა. ერთმა ჯიხურის პატრონმა დაუძახა: – გეტყობა, უსაქმურად ხარ, მოინი აქეთ, საქმე უნდა მოგცეო. შენ რა საქმე უნდა მომცე, რომელი საქმოსანი შენ მყავხარო. მოინი აქეთ, მოინი და ყური მიგდეო. იმ ჯიხურს ხომ ხედავ, მოპირდაპირე მხარეს რომ დგას, გადაწვი ამაღამ და ასი დოლარი შენიაო. ბაზარი არ არისო, ოღონდ ფული წინასწარო. ჯიხურის პატრონმა მისცა ასი დოლარი. დავალება პირნათლად იქნება შესრულებულიო. ეს თაღლითი და აფერისტი ახლა მოპირდაპირე მხარეს გადავიდა და მეორე ჯიხურის მეპატრონეს ეუბნება: – იმ ჯიხურის პატრონმა ასი დოლარი მომცა, ამაღამ შენი ჯიხური უნდა დავწვაო. ესე იგი ჩემი ჯიხური უნდა დანვა! მამ კარგი! ჰა, შენ ორასი დოლარი და მისი ჯიხური გადანვიო. როგორ ფიქრობ, რას მოიმოქმედებდა ეს თაღლითი? მაინცდამაინც დიდი ყურადღებით რომ არ ვუსმენდი, შემამჩნია და მითხრა, ორივე გადანვა, კაცო, ორივეო. მერე ამბობდა, პირნათელი ვარ ორივესთანო. ფული გადამიხადეს და დავალება შევასრულეო. გამეღვიძა, პრინციპში მართალია-მეთქი. იცინე, შენ, იცინე, ეგ რა არის, ისეთი რამეები აქვს ჩადენილი, ნორმალურ ჭკუათმყოფელ კაცს თავში რომ არ მოუვაო. ამას მელაპარაკება ქათმის ქურდი. გულის გადასაყოლებლად გავამხნევე, მაინც რა ჩაიდინა-მეთქი. კაცო! საკუთარი ბიძა მოპარული კუბოთი დამარხაო. გაკვირვებისგან კინალამ ნარიდან გადმოვვარდი. რა-მეთქი?! გაგიკვირდა ხომ? ყველას გაუკვირდებოდა, მე კი ის მიკვირს, რამ მოაფიქრებინა. მაგან არც შინაური იცის და არც გარეული, ფულის დანახვაზე გონება ეკეტება და ყველაფერზე ნამსვლეელი არისო. მაგას

ბიძა გარდაეცვალა და ახლობლებმა ფული მისცეს კუბოს დასამზადებლად. ეს კი, მივიდა მეკუბოვესთან და უთხრა: – აი ამ კუბოს წასაღებად მოვედიო და გამზადებულ კუბოზე მიუთითა. იმ კაცს ეგონა, შეკვეთილი კუბოს პატრონი თუ იყო. ან როგორ მოიხზრებდა, თუ ვინმე კუბოს მოსაპარად მოვიდოდა. მერე რომ ჰკითხეს, ასეთი გაუგონარი საქციელი როგორ ჩაიდინეო! არ იცი, რა უპასუხა? – ეგ კაცი მეტის ღირსიაო. მაგ არაკაცმა საკუთარი ახლობელი, ახალგაზრდა გოგო გააუბედურა და მომავალი დაუნგრიაო. ის კი არა, ეგეთი კაცი საერთოდ არ უნდა დამარხოო. ტურებს და მგლებს უნდა აძიძგინო მაგის გვამიო. ხედავ, შენ! რალაც მორალური პრინციპები მაინც ჰქონია-მეთქი. რა პრინციპები, კაცო – ფულია მაგისთვის ყველაზე მთავარი პრინციპი. აქ რომ შემოვიდა, პირველი ის იკითხა, სეკას ვინ მეთამაშებაო! უთხრეს, ჩვენ ფული არ გვაქვსო. აბა ვის აქვს ფულიო. აი იმასაო და ქურდზე მიუთითეს. მივიდა მასთან და ეუბნება, სეკა მეთამაშეო. მე რატომ უნდა ვეთამაშეო, კითხვა შეუბრუნა ქურდმა. შენ მეტს ფული აქ არავის აქვს და აბა ვის ვეთამაშეო. ყოვლისმნახველი ქურდიც კი გადარია ამის თავხედობამ. მომამორეთ ეს „ნაგლი“ აქედან სანამ ცოცხალი არისო. ამის მერე მაგის სახელი „ნაგლია“. მოდის შენთან კაი კაცივით და გეტყუჭუკება. მე კუბო მაინც არ მომიპარავს საკუთარი ბიძისთვის, ესენი კი მაგას ეტორღიალებიანო. შნო უნდა მაგას, შნო, შე ქათმის ქურდოო, და პანდური ამოჰკრა ნამოპარულმა ნაგლიამ. ჩემთან ერთად სხვებიც ისმენდნენ ამ საუბარს და ბევრიც იხორხოცეს.

მონათხრობმა სუფრაზე ზოგს გაოცება და ზოგს ღიმილი მოჰგვარა. ერმილემ კი გადაიხარხარა, თავისი პრინციპების ერთგული ყოფილაო, მარა კუბო მაინც რამ მოაპარინაო, და ისევე გადაიხარხარა. გადახარხარებამ მოულოდნელად ლუკა გაახსენა – რავა დავკარგე სიყრმის მეგობარიო, იმან იცოდა ასე გულიანი გადახარხარება, გულწრფელი და ალალი. გაახსენდა და სევდა მოერია. მოწყდა სუფრას და გონებით სად არ იხეტილა. მერე მომღერლის სახე აეკვიცა, უფრო მოინყინა და გაირინდა. – სად ჯანდაბაში ვიპოვო ორეულიო, ისევე ლუკა ნამოუტივტივდა და უცებ თითქოს ათასი ვარსკვლავი აფეთქდა ერთად და მისი გონების ყოველი კუთხე-კუნჭული გაანათა. მომღერლის ტყუპისცალიც გამოჩნდა, უღიმოდა და მისალმების ნიშნად ხელს უწევდა. მის წინ ლუკა იდგა. თფუ, აქამდე სად იყავი, შე დებილო! ცხვირწინ გყოლია და შენ კი დასალიერში ეძებდიო. არა და როგორ ჰგავს?! აღნაგობა გინდა, შეხედულება, ცოტა თმა კი აქვს შეთხელებული, არც სმენა აქვს, მაგრამ მერე რა, პარიკი და მისი ჯანი, სიმღერით კი ქუჩაში ვინ ამღერებს, თუ სიტუაციამ არ მოიტანა, საერთოდ არ ამოვალებინებ ხმასო. ისე გაუხარდა თავისი აღმოჩენა, კინალამ დავლური დაუარა. დიასახლისი კი სუფრას დასტრიალებდა, ყველას თვალებში შესცივინებდა, მაგრამ გულში ხანდახან გაკრავდა,

ნუთუ სამუდამოდ დამეკარგა ჩემი სამკაულებიო, ახლა ეს გაკოტრებული და უფულო როგორ დაიხსნის ძვირფასეულობასო. ბედს შეგუებული მაინც თავს იმეიდებდა, – არა, მოხერხებული კაცია, რამეს ილონებსო, ამის იმედი რომ არ ჰქონდეს ან მოტყუება უნდოდეს, აქ როგორღა მოვიდოდაო.

ულალთმიანმა კატეგორიული უარი განაცხადა დარჩენაზე, ჩემს გაუბედურებულ საქმეს მიხედვა უნდაო. ყველაფერი ისევ ნულიდან უნდა დავიწყოო. ტაშ-ფანდურით გააცილეს სტუმარი ჭიშკრამდე. კართან ერმილემ და კონიამ კიდევ ერთხელ ნაუმღერეს: „ჩემი გული შენი გული ჯაჭვით არის გადაბმული“. სტუმარიც აპყვა, მაგრამ შუა გზაზე შეწყვიტა სიმღერა, მოუბოდიშა მომღერლებს, გადაკოცნა და გივის მიუბრუნდა, მკლავში ხელი გამოსდო და ყურში ჩაუჩურჩულა: – ვიცი შენი მეუღლის გულისტკივილი, ქალია და ქალისთვის რამხელა მნიშვნელობა აქვს სამკაულებსო. არა ვარ უპირო კაცი, სამკაულებს აუცილებლად დავაბრუნებო.

გათენებას ბევრი აღარ აკლდა. ცისკრის ვარსკლავი მომატებულად კაშკაშებდა, ტოროლამაც შეუწკრილა ცას, მამლებმა ყივილს მოუხშირეს და ქათმებმა კრიახს. ღამენათევი ძაღლები ძალას იკრებდნენ და მილულული თვალებით მაინც მხიარულად ეგებებოდნენ ახალი დღის დანყებას. ულალთმიანს ერთგული მეგობარით ადევნებოდა მისივე ჩრდილი და გამხიარულებულნი მტკიცე ნაბიჯით მიუყვებოდნენ გზას.

ამ ამბიდან არც თუ ისე ბევრი დრო იყო გასული, როდესაც გივის სახლ-კარს ახლად წვერალერებული ჭაბუკი მიადგა. ჭიშკართან ცოტა ხანს შეყოვნდა და მერე მორიდებით დააკაკუნა. პატარა პაუზის შემდეგ შიგნიდან გამოსძახეს: – კარი ღიაა, შემოდით!

ჭაბუკი ეზოში შევიდა და იქვე კართან შეჩერდა. სტუმარს გივი გამოეგება. შემოდი, კაცო, რას დამდგარხარო. ახალგაზრდას მღელვარებისგან სახე ასწითლებოდა და ნაბიჯს არ დგავდა წინ, ერთ ადგილზე მოუსვენრად წრიალებდა. როგორც იქნა ხმა ამოიღო და დატუქსული ბავშვივით ერთიანად აჭარხალებულმა მოწინებით მოახსენა: – გივი ბიძია, ამ რამდენიმე დღის წინ ჩვენთან რესტორანში ერთი წარმოსადეგი და შეხედული მამაკაცი მოვიდა. გვითხრა, გივის ოჯახის ნათლია ვარო. გივის რუსეთიდან სტუმრები ეწვია, გამოვლით არიან, ბევრი დრო არ აქვთ სახელდახელოდ კარგი პურ-მარილი გაამზადეთ და მანქანაში ჩამიწყვეთ, რომ სათანადო პატივი ვცეთო. ჩვენც ყველაფერი მოვამზადეთ, მანქანაში ჩავუტვირთეთ და იმ კაცს გამოვატანეთ. გივის ხომ კარგად იცნობთ, თავს არ შეირცხვენს, ერთიორად გადაგისდითო. რომ არ ეჩქარებოდეს სტუმრებს, გივის ოჯახს პურ-მარილის გაშლა არ ესწავლება და არც თქვენ შეგანუხებდათო. აგერ უკვე ამდენი დრო გავიდა, თქვენც არ გამოჩნდით და ამიტომ შეგანუხეთ.

გივი გაირინდა, სახე აუფორაჯდა, მერე ფურცელივით გაფითრდა, ბიჭს ამღვრეული თვალები შეა-

ნათა და მოწყვეტილ დაენარცხა მინაზე.

* * *

– აი, ასეთია ჩემი ისტორია. – ჩაათავა ამბის მოყოლა ელევთერმა. სიჩუმე ჩამოწვა. ხმას არც ერთი არ იღებდა. მონათხრობმა ლუკა დაამუნჯა. ელევთერიც გარინდულიყო. როდის-როდის კონიას ბოთლს მისწვდა, პირთამდე აავსო ჭიქა და სულმოთქმელად გადაჰკრა, არც არაფერი მიუყოლებია.

– ხმას აღარ ამოიღებ, ბიჭო?! – სიჩუმე დაარღვია ელევთერმა, – ნუთუ სათქმელი არაფერი გაქვს, ან კითხვა მაინც არ დაგებადა?

ლუკა ფეხზე წამოდგა, მაგიდას შემოუარა, ტილოებთან გაჩერდა, კიდევ ერთხელ შეავლო თვალი და კრანახის „მაჭანკალზე“ შეაჩერა მზერა. დიდხანს უცქერდა დაჟინებით, მაჭანკალი კი თითქოს დაცინვით ეუბნებოდა, აბა რა გეგონა შენ! ამ ნუთისოფელში ყველაფერი იყიდება და არც შენ იქნები გამონაკლისიო. ელევთერს ბრაზი მოჰგვარა მისმა დუმილმა და გაღიზიანებულმა ჰკითხა:

– რას მიშტერებხარ ამ სურათებს, ამოიღე ხმა!

ლუკა შემობრუნდა და ურეაქციოდ, ყასიდად ჰკითხა:

– ვისია ეს სურათები! რომელია ორიგინალი!

– ყოველ შემთხვევაში, რომელსაც შენ მიშტერებხარ, ორიგინალია.

– ერთი ამბავია ამ ტილოზე ატეხილი, მუზეუმიდან გაიტანესო უცხოეთში. მაინც ვისია?

– რალა აზრი აქვს დამალვას, მე უკვე ყველაფერი გითხარი. ჩემი დამრიგებლისაა, აქ ერთგვარი სამალავია და არც არავის მოსდის აზრად, თუ ორიგინალია. შესაფერის მომენტს ელოდებიან უცხოეთში გასატანად. ეს უკვე ჩემი დონე არ არის, მე ამ საქმეს ვერ შევწვდები. ასეა, ის, რაც ყურის ძირშია, დასალიერში ვეძებთ ხოლმე.

– ახლა ეს მითხარი, ჩემთან რამ მოგიყვანა. ოლონდ არ მითხრა, სიყვარულმა და მონატრებამო. შენი ნაამბობიდან ცხადია, რა არის შენი სიყვარული.

– არც მთლად ვერაე საქმე, შენ რომ ფიქრობ. სიყრმე ხელშეუხებელია, უხინჯო, წმინდა. და არც ყველა ადამიანური გრძნობა დამჩლუნგებია მთლად.

– ეს ღამის თავგადასავალი რალა საჭირო იყო?

– ერთ მნიშვნელოვან საქმეზე მჭირდები და გამოვცადე. ხომ ხედავ, არცთუ ისე ადვილი ყოფილა ცდუნებისგან თავის შეკავება. ჩემთვის ყველაზე მთავარი ცდუნება ფულია, როგორც შენ აღნიშნე.

– და არა მარტო ფული, ხომ?

– არა, ყველაფერი მაინც ფულს უკავშირდება, პირველი ბარიერის გადალახვა ყველაზე რთული, სანამ ჯერ კიდევ სინდისი განუხებს.

– მაინც რამ მოგიყვანა ჩემთან? მე სინდისი ჯერ ისევ მანუხებს.

– რამ მომიყვანა და მეგობრობამ. ამ ერთხელ უნდა დამეხმარო, ამ ერთხელ და უკანასკნელად. შენ მეტი ამ საქმეს ვერავინ გააკეთებს. შენ ხარ ერ-

თადერთი და შეუცვლელი.

– და მაინც, რა საქმეა ასეთი, შეუცვლელი რომ ვარ?!

ელეფთერმა დანვრილებით უამბო ლუკას ყველაფერი ორეულის შესახებ, თუ როგორ გადაატყავა მთელი საქართველო და ამდენი ძეხვის შემდეგ, როგორ იპოვა შესაფერისი კანდიდატი. უტიფარმა თხოვნამ ისე შეაძრწუნა ლუკა, კარგა ხანს ხმა ვერ ამოიღო.

– არ მეგონა, შენი ნაამბობის შემდეგ, თუ რამე გამიკვირდებოდა. ასეთის მოფიქრება ალბათ თვით ემპაქსაც კი გაუჭირდებოდა.

– და შენ ფიქრობ ემპაქი გარე-გარე დაძრწის? ის ყველა ჩვენთაგანშია, ერთი პატარა მოდუნება და მისი ნების აღმსრულებელი ხდება. ყველა მინიერზე შეყვარებული მისი მონაა. მე დიდი ხანია, მის ნებაზე დავდივარ და უზარმაზარ სიამოვნებას ვიღებ მისგან.

– რა იმედით მოხვედი ჩემთან და რატომ ფიქრობდი, რომ დავთანხმდებოდი?

– მეგობრობის იმედით, მეგობრობა ყველაზე დიდი გრძნობაა, მეგობრობა და სიყვარული ურთიერთგადაჯაჭურულია.

– ამხელა ცინიზმი... სხვას რომ მოეთხრო ეს ამბავი, არ დავიჯერებდი და გამეღიმიებოდა.

– არაფერია აქ სასაცილო, მხოლოდ ერთხელ დამჭირდი. დიდ ფულთანაა დაკავშირებული და საქმის წარმატების შემდეგ ყველაფერს შევეშვები, უცხოეთში წავალ და თან შენც გაგიყოლებ. რამდენიმე ხნის მერე ჩამოვიდეთ და დიდი ბიზნესი გავაკეთოთ. ეს საქმე შენ უნდა გააკეთო. ჩვენი მეგობრობაა ყველაფრის საწინდარი. ათი დღე თავისუფალი ხარ. იფიქრე, დრო ბევრი გაქვს.

ჟღალთმიანს მეტი აღარაფერი უთქვამს, წამოდგა, კარი გაიხურა და გავიდა.

* * *

მუდმივად ცვალებად სამყაროში კაცმა არ იცის, თუ რა სიურპრიზს უმზადებს მომდევნო დღე. სიურპრიზები შეიძლება სასიხარულოც იყოს და თავზარდამცემიც. ლუკასთან ბოლო შესხვედრის შემდეგ ელეფთერი ქეიფსა და დროს ტარებაში ატარებდა დღეებს. დარწმუნებული იყო და რატომღაც ეჭვიც არ ეპარებოდა ლუკას თანადგომამში და მხიარულობდა. ახლაც იმავე რესტორანში ილხენდა. მუხლებზე ორი ნახევრად შიშველი გოგო ესვა, ხითხითებდა, ხან ერთს უღიტიინებდა და ხან მეორეს და თან აიძულებდა, მისთვის რიგრიგობით ეკოცნათ. ნეტარებდა მომავალი უზრუნველი ცხოვრების განცდით. თითქოსდა საოცნებო ინსტრუმენტი ხელში სჭეროდა. დოლ-გარმონი ჰქონდათ გახურებული: „წავალ და გაგიფრინდები“. უკანასკნელ ხმაზე გაჰკიოდა თავლაპლაპა ასაკოვანი მომღერალი.

– მუზიკა სტოპ! – შეანყვეტინა დაკვრა აღაჟღერებულმა ელეფთერმა, – გოგოებო, თქვენ ცოტა ხნით ჩამოხტით, – ფეხზე წამოდგა, ხელეზი მუსიკოსებისკენ გაიშვირა და აღგზნებულმა

დაინყო, – რას მიქვიან, წავალ და გაგიფრინდები, ცულე განწყობაზე მაყენებს მე ეგ სიმღერა. ვერავინ ვერსად წავა და ვერც გაფრინდება უჩემოდ. მაგას გირჩევნიათ, ჩემი ჰიმნი დაუკრათ. ხო, ჩემი ჰიმნი არ მოგწონთ თუ რა. ხომ იცი შენ, მიდი, მიანეკი, – და თავლაპლაპას გახედა, – გოგოებო, თქვენს ადგილებზე დაბრუნდით! – მბრძანებლობდა სუფრის უფალი.

თავლაპლაპამ გარმონივით განელილ ტუჩებს ძლივს მოუყარა თავი და წამოინყო: „მასვი, მაჭამე, მალხინე“, მეგარმონის თითებმაც არ დააყოვნა და ასრიალდა კლავიშებზე, არც მედოლეს შეურცხვენია თავი, შეუწთო ცეცხლი – „მასვი, მაჭამე, მალხინე, მამხიარულე, მაძინე, თუ კიდევ რამე მოგთხოვოო“... თავს არ ზოგავდა მომღერალი, ელეფთერი კი თავის კანტურითა და გოგონების უკანალზე ხელის ტყაპუნით ადევნებოდა დოლის რიტმს. ის იყო უნდა ჩაემთავრებინა მომღერალს შეკვეთა, რომ კოჭოიამ კარი წიხლისკვრით შეაღო და დაიღრიალა: – შეწყვიტეთ ღრეობა!

ელეფთერს გაკვირვებისგან თვალები შუბლზე აუვარდა, უნდოდა ერთი მაგრად შეეკურთხებინა, მაგრამ კოჭოიამ კიდევ უფრო ხმამაღლა შეჰყვირა და მაგიდაზე მუშტი ისეთი ძალით დასცხო, რომ თევზები მაგიდას მოსწყდა, აფრინდა და იატაკს დაენარცხა.

– სასწრაფოდ გაყარე „რიჟა“ ესენი აქედან! – მბრძანებლურად შეუყვირა ელეფთერს. ელეფთერს გულმა რეჩხი უყო. ასეთი კოჭოია მას თავის დღეში არ ენახა. რაღაც უბედურების მოლოდინში გაისუსა, ხმა არ ამოუღია. მხოლოდ ხელით ანიშნა სუფრის ნევრებს, ოთახი დაეტოვებინათ. თანამეინახებმა ფაცხაფუცხით დატოვეს ოთახი.

– შე მუნჯო, – დაუყვავა და დაუტკბა ერთბაშად გამოფხიზლებული, – დამშვიდდი, დაჯექი და მიაბზე, რა ხდება ჩვენს თავს, ქვეყანა დაინგრა? – ლიმილის მორგებას შეეცადა ელეფთერი.

კოჭოია სკამზე მიესვენა და როდის-როდის ძლივს ამოღერდა:

– ხო, დაინგრა. ჩვენი მამამთავარი მოკლეს.

– რაო! – ფეხზე წამოვარდა ელეფთერი, მოულოდნელი ამბით შეძრწუნებულს გონება დაებინდა და არ იცოდა, რა მოემოქმედა.

– ხო, ჩვენი მარჩენალი, დამრიგებელი და მასწავლებელი მოკლეს მოსკოვში, – თავი ჩაღუნა და ქალივით აზლუქუნდა კოჭოია. ცოტა ხანში ისევ ფეხზე წამოვარდა, მუშტებით ცრემლიანი თვალები მოისრისა და უკვე შედარებით მშვიდად განაგრძო, – მოკლეს. ჩაიფუშა, წყალში ჩაგვეყარა ყველაფერი.

ელეფთერის გონება კი სრულ ქაოსს მოეცვა: აქა-იქ ორეულები დახტოდნენ მანჭვა-გრეხვით, ეს რამდენი ყოფილან, აქამდე როგორ ვერ შევამჩნიეო. ლუკამაც ჩამოუქროლა და სანამ თვალს მიეფარებოდა, სიბრალურით შემოხედა, თავი გადაიქნია და შორეთში ჩაინთქა. არც ზორბას დაუხანებია, დიდხანს დედის გინებით და მუშტებით მოინვედა მისკენ. შორს, ჰორიზონტს მიღმა ოსებიც გამოჩნდნენ

მრისხანე სახეებით. მხოლოდ გივი, მისი მეუღლე და ნათლული შესცქეროდნენ დანანებით და თითქოს ეუბნებოდნენ: – ადრე თუ გვიან ყველას მოუნევს თავის საქციელზე პასუხისგებაო...

– ჰე, ბიჭო, ჩამოდი მინაზე. ანი როგორ მოვიქცეთ?! – შეაჯანჯლარა კოჭოიამ.

ელეფთერმა თავზე ხელი რამდენჯერმე გადაისვა, თითქოს ხელის მოსმით შეეძლო უსიამო აჩრდილების ჩამოშორება. ხო, როგორ მოვიქცეთ. ელეფთერი სკამზე ჩამოესვენა, ცოტა ხანს გარინდებული იჯდა, მერე ცნობიერება დაბრუნებულმა კოჭოიას გასაკვირად მშვიდად თქვა:

– პირველ რიგში ოჯახი უნდა მივინახლოთ და მივუსამძიმროთ. დანარჩენს დრო გვიჩვენებს. როგორ გვასწავლიდა განსვენებული! ყველა სიტუაციიდან შენთვის ყველაზე სასარგებლო გამოსავლით უნდა გამოხვიდეო. სრული ჭეშმარიტებაა და ჩვენც ასევე მოვიქცევით.

* * *

საკმაოდ რეზონანსული გამოდგა ცნობილი ავტორიტეტის სიკვდილი. ჟურნალ-გაზეთები აჭრელებული იყო მისი ფოტოებით. უამრავი ჭორ-მართალი ინერებოდა. ზოგი რას ამბობდა და ზოგი რას. ერთნი ამბობდნენ, პოლიტიკაში მოსვლის მცდელობა არ აპატიესო, მეორენი – კრიმინალურ გარჩევას შეენირო. ბევრი კიდევ – საკუთარმა ცოდვებმა იმსხვერპლაო. ასე იყო, თუ ისე, კარგა ხანს ჰქონდა პრესას და საზოგადოებას სალაპარაკო. მერე ეს ამბავიც მიივიწყეს.

წუთისოფელი თავის ცოდვა-მადლიან დღეებს მიაგორებდა. ქვეყანაში ახლის სიომ დაჭროლა და რალაც მნიშვნელოვანი ცვლილებების მოლოდინში გაირინდა. უმაღლესი ხელისუფალი, რომელსაც თითქოს ხელისუფლების დაკარგვის არანაირი საფრთხე არ ემუქრებოდა და მისი შენარჩუნების ძალაც ჰქონდა, მოულოდნელად გადადგა. გატანჯული ხალხი, უკვე მერამდენედ, მოთმინებით ელოდა ახალი ხელისუფლებისგან ქვეყნისა და ხალხისთვის მნიშვნელოვან ცვლილებებს. თითქოს კარგად დაინყეს, კრიმინალებიც შეავიწროვეს...

დამრიგებლის გარდაცვალების შემდეგ ელეფთერი კარგა ხანს იყო დაბნეული და საგონებელში ჩავარდნილი. არ იცოდა, რა გზას დასდგომოდა. ოცნება მილიონის შეძენისა და გამდიდრებისა საპნის ბუშტივით გაქრა. როდის-როდის გამოერკვა და ინერციით ისევ ძველებურად განაგრძო თავის „მოღვაწეობა“. ახალ ცხოვრებას ალლო ვერ აუღლო, უმეთვალყუროდ დარჩენილმა აიშვა, სიფხიზლე მოუღუნდა, დაივიწყა გარდაცვლილის ყველა დარიგება და მთლიანად ინსტინქტების მონა გახდა. აღარც ძველი მეთოდები ჭრიდა. სახელიც გაუფუჭდა და სასაპარეზო არეალიც შეუფიწროვდა. თამამობდა და აგებდა. ისე გაუჭირდა, სახლიდან დაიწყო ნივთების გამოტანა და გაყიდვა. გასაცოდავებული მამამისი ამბობდა, კოვზით მოგროვილი ჩამჩით გააქესო. ერთხელაც წააგო, ვერ მიიტა-

ნა, მერე როგორც გადამგდები ეგრეთ წოდებული „ფუმფლოვშიკი“ გახდა. თავისიანებმაც მოიძულეს და მოიკვეთეს. ცემდნენ, არც პოლიცია აკლებდა ხელს. ერთ-ერთი საქმის გარჩევისას ტყვიაც დაახალეს, მუხლი გაუხვრიტეს, ძლივს გადაურჩა სიკვდილს, მას მერე დაკოჭლდა. გამოკეთდა თუ არა, ისევ ჩვეული საქმიანობა გააგრძელა. იმ უამრავ შერქმეულ სახელს „კოჭლი ნაგლიაც“ დაემატა. ნაგლიას ისედაც ეძახდნენ. მისი საქციელიდან გამომდინარე, სახელი ზუსტად ასახავდა მის შინაარსს. არ ისვენებდა და კიდევ ერთხელ ამოჰყო თავი ციხეში. შენ წარმოიდგინე, გაპარვა მოახერხა. მომხდარის შესახებ მამამისმა არაფერი იცოდა. ერთხელაც მოსანახულებლად ჩასულს უთხრეს, გაიპარაო. გაგიჟდა კაცი. საოცარი იუმორი ჰქონდა იმ სულგანათლებულს, გადაირია: – თქვე ბედოვლათებო და დოყლაპიებო, ციხიდან როგორ გაგეპარათო. ეს იყო ერთადერთი ადგილი სადაც მისი ნახვა და მასთან საუბარი შემეძლო. ციხეა თუ საქათმე, ფეხს არ მოვიცვლი, სანამ არ მომიყვანათო. ეს ის პერიოდი, როცა ერთი ხელისუფლება მიდიოდა და მეორე მოდიოდა... შეუთვალეს, მოდი ჩავგებარდი, ერთ თვეში ამინსტია შეგეხებაო. მართლაც ჩაბარდა და მალე გაათავისუფლეს. როგორც ხშირად თვითონ იტყოდა, ბოროტი ჰყავდა მართლაც შეჩენილი, საბოლოო დაღუპვას ბევრი აღარ აკლდა. ტყვიამაც კი ვერ დააკა, განწირული იყო. გასაკვირია, მაგრამ სათავისო საკბილოს, მაინც შოულობდა. ისევ ჩავარდა და უკვე საბოლოოდ. სულ უბრალო საქმეზე, მეზობელი გაქურდეს, სხვათა შორის ორგანოს თანამშრომელი იყო. მივიდა და ეუბნება: – მომეცი სამასი დოლარი და „ვაზვრატს“ გავაკეთებო. იმანაც მისცა, მოუხედავად იმისა, რომ კარგად იცნობდა, რისი მიმტანი იყო ელეფთერი, ან როდის მიუტანია ვინმესთან რამე. ის ფულიც, როგორც სხვა მრავალი, ქალებსა და დროს ტარებაში დახარჯა. უჩივლეს და დაიჭირეს. იქ კი მისგან გამწარებულმა ხალხმა ვილაცები მოისყიდეს და ისე სასტიკად აცემინეს, რომ გრძნობა დაკარგა. ერთი ღამე ციხის საავადმყოფოში ინვა გათიშული, მერე წმინდა მიხეილის სახელობის საავადმყოფოში გადაიყვანეს. ჩაუტარეს საჭირო პროცედურები, გადაუღეს სურათები. მდგომარეობა უიმედო იყო – ტვინის ადგილას უზარმაზარი შავი ლაქა ჩანდა სურათზე. ექიმებმა ხელები გაასავსავეს – არ გადარჩებო, მოემზადეთ წასასვენებლადო. ისეთი სიტუაცია იყო, სოფელში სკამებსა და მაგიდებს აგროვებდნენ ქელებსთვის. ერთი ღვთისნიერი, ღვთისმოშიში და კაცთმოყვარე ნათესავი ჰყავდა, თამაზი, – არ გამორთოთ აპარატიდან, ხარჯებს მე დაფარავო. როგორც ამბობენ, იმ ნათესავმა სამთავროს დედათა მონასტერში სამჯერ გადაუხადა ჯანმრთელობის პარაკლისი. სამი დღის შემდეგ ისევ გადაუღეს სურათი და ოი, საოცრებავ, ტვინი ნელ-ნელა იწმინდებოდა. არ ვიცი, უბრალო დამთხვევა იყო, თუ პარაკლისის შედეგი. გაოცებულნი იყვნენ ექიმები, ამნაირი ჩვენს პრაქტიკაში არ გვექონიაო. გაჩნდა იმედი, მაგრამ ამას ზედ კიდევ ერთი უბედურება

დაერთო – რეანიმაციულ განყოფილებაში რალაც ვირუსი გაჩნდა, რომელიც პაციენტებს მუსრს ავლელდა. განყოფილების გამგემ პაციენტის ახლობელს უთხრა: – გადაიყვანეთ აქედან, არც ერთი წუთით არ დააყოვნოთ, სასწრაფოდ გადაუდებელი ოპერაცია ესაჭიროება. ვერაფერს გამოვრიცხავთ, შესაძლოა გადარჩესო. მერვე საავადმყოფოში ჩაუტარდა ოპერაცია. და კი ხედავ, ცოცხალია დღეს! მაგრამ სავალალო დიაგნოზით – ინტაკრანიალური ანევრიზმის კლიპირების შემდგომი მდგომარეობა, პოსტიშემიური ენცეფალოპათია დარბილების მრავლობითი კერებით კოგნიტიურ-მნესტიური და ქცევითი დარღვევებით. გაგიკვირდება ალბათ, რამ დაგამახსოვრა დიაგნოზიო. მე მიმყავდა მაგის საქმე, არაერთხელ მომიწია სხვადასხვა პროცესებზე დიაგნოზის წაკითხვამ და შენ წარმოიდგინე, დამამახსოვრდა კიდეც. მკურნალი ექიმი ამბობდა, თანდაყოლილი ანევრიზმა ჰქონია, როგორც ჩანს, ცემამ დააჩქარა პროცესიო. ტვინის მთლიანი მასის ერთი მეოთხედი ფუნქციონირებს, დანარჩენი მკვდარია. და კი ხედავ, რა დღეშიცაა. ციხიდან განთავისუფლების შემდეგ დიდხანს იმკურნალა, ახლაც მკურნალობს და სიცოცხლის ბოლომდე მოუწევს მკურნალობა, ბევრი სხვა დაავადებებიც აწუხებს. ყველას უკვირს, ცოცხალი რომაა.

ამოუცნობია, ჩემო ძმაო, ადამიანის ბუნება და მისი შესაძლებლობები. ეს ამბავი ლუკამ მომითხრო. ბევრი რამ საქმიდანაც შევისწავლე, სხვა უამრავი ეპიზოდებიცაა, რომლებზეც სხვა დროს ვამბობ, თუ დაგანტერესებს. კიდეც ვიმეორებ, ამოუცნობია ადამიანის ბუნება-მეთქი. არც სიავკაცეს აქვს საზღვარი. ნუ განიკითხავო, გვასწავლიან, არ განვიკითხავ, მაგრამ მიკვირს, საიდან მოსდის ადამიანს ასეთი, ყველა მორალურ ნორმებს აცილებული აზრები და ქმედებები, რომელიც, პავლე მოციქულს თუ დავესესხებით, თვალს არ უნახავს და ყურს არ სმენია. ლუკა და ელფთერი ჩემი დედულეთიდან არიან. ხომ იცი, როცა კაცს გაუჭირდება, ყვავი ჩხიკვის მამიდას გამოხახავსო. მომაკითხეს ელფთერის მშობლებმა და დახმარება მთხოვეს. სოფელშიც ვიყავი მათთან. განვაახლეთ ძველი ნათესაური ურთიერთობები. ლუკა ბოლოს მთაში, ზემოთ რომ მონასტერია, იქ ვნახე. ღრმა სინანულში იყო, ფეხშიშველი ამოსულიყო ბარიდან და ფეხები სულ ერთიანად დასისხლიანებული ჰქონდა... დაეახლოვდით. ერთი კვირა დარჩა, განმარტოვდებოდა ხოლმე და სულ ლოცულობდა. მერე წავიდა, როგორც მითხრეს, გერმანიაში, ახლაც იქ არის, სემინარიას აღარ მიბრუნებია. ერთხელ ელფთერს ვკითხე, შიშის გრძნობა თუ გაქვს, ცოდვების უფრო გეშინია, თუ სიკვდილის-მეთქი. დიდი ჭოჭმანის გარეშე მიპასუხა, – ერთი და იგივეა ეგო. მერე დაუმატა, სიკვდილის ცხოველსაც კი ეშინიაო. ისე, მე მაინცდამაინც დიდად არ განვსხვავდები ცხოველისგანო,

მეც ინსტინქტების მონა ვიყავიო. საუბარი გამიბა. ხან სულელსა და ჩერჩეტს მეძახდა, ხან თითქოს დაბრძენდებოდა. მერე ატირდა, ამ ბოლო დროს ხშირად ტირის და ხშირად ახსენებს ვიღაც მათხოვარს. ისე კი კარგი იქნებოდა, უფრო ადრე რომ ჩაერტყათ ჩემთვის თავშიო. შენ როგორ ფიქრობ, ღმერთს რომ ჩემი სიკვდილი სდომებოდა, საოპერაციოში არ მომკლავდაო?! ერთი რამ დაიმახსოვრე, არ არსებობს გამოუვალი მდგომარეობაო. მერე ცოტა ხანს ჩაფიქრდა, თავისი უცნაური თვალეები მომაპყრო და მითხრა: – ვიცი, ეკლესიას ხშირად სტუმრობ, ლოცვებს კითხულობ და ეზიარები. ხომ ამოგიკითხავს, რა ცოდვებს დასტირიან წმინდანები, მარიამ მეგვიპტელიც გემახსოვრება, ნურც კვიპრიანე კართაგენელს დაივინყებ, ბოლოს და ბოლოს დემონების მამამთავრის მოადგილე იყო მინაზე, მაგრამ მაინც ცხონდა და წმინდანიც კი გახდა. ასე რომ, იცოდე, ჩერჩეტო და სულელო, შანსი ყველას აქვს და არც მე ვარ გამოხაკლისიო. ისე, შენც არ მაივინყდები, სანთლებს გინთებ ხოლმე და არც შენ დაგეზაროს, მომიხსენე ლოცვებშიო. წამოდგა, კარგა ხანს მიცქირა დაჟინებით თავისი იდუმალი და გამოუცნობი მზერით – დისო, დისოო, გაიმეორა მაშინდელივით, ჩემთვის სრულიად არაფრის მთქმელი ორი სიტყვა, გადამეხვია, გადამკოცნა, — მიყვარხარ, შე სულელო და ჩერჩეტოო. მერე შებრუნდა, ისევ გაიმეორა დისო, დისოო, გასვლისას კიდეც ერთხელ მომიბრუნდა, ელვასავით მტყორცნა მზერა, და ჩემს გასაგონად ჩაილილინა – საკვირველ არიან უფალო საქმენი შენნიო. უდავოდ ნიჭიერი და ამოუცნობი კაცია, ერთი ღმერთმა უწყის როდის თვალთმაქცობს და როდის არის გულწრფელი. მე მაინც მებრალება. ნიჭი საშიში რამეა, თუ დროულად არ მისცემ საჭირო მიმართულებას, შეიძლება დაგღუპოს.

დაგვთენებია კიდეც, ჩემო მეგობარო, ხუთის ნახევარია, ლამის ლანდებიც იკრიფებიან ნელ-ნელა, მზეც აღარ დააყოვნებს დიდხანს ამობრძანებას. ხედავ?! ჩიტებიც გამოდიან ასპარეზზე. აქა-იქ უკვე ჟღურტულებენ, ჭიკჭიკებენ და ასე ეგებებიან მისი უდიდებულესობის, დღის მობრძანებას. ჩვენც ხომ ბუნების ნაწილი ვართ, გვირგვინი ბუნებისა, ავდგეთ და ტაშით შევეგებოთ ღვთის დიდ წყალობას – ნათლის მობრძანებას. სევდიანი სახე გაქვს, ჩემო გიორგი, შთაბეჭდილებებით დამძიმებულს ალბათ კარგა ხანს შეიძლება მოსვენებაც დაგეკარგოს. როგორ არის იმ ფილმში? – „ადინ უმნი ვემ სკაჟუ“ – მორიგი დღის ენერგიულად შესახვედრად და საბოლოოდ გამოსაფხიზლებლად აგერ ქვემოთ ყავახანაში შევიდეთ და თითო ფინჯანი ყავა მივირთვათ. ასე იყოს ჩემო პროკურორო. ადვოკატობა არ მაკლდა!? ახლა კიდეც პროკუროროო. სახელმძლიანო მეგობრები ბაას-ბაასით თავქვე დაუყვნენ მიკლაკნილ-მოკლაკნილ გზას.

ლანა მანველი

მ
ლ
ა
ნ
ა
მ
ან
ვე
ლი

თვალი რომ გაახილა, ჩვილი მოძებნა, მავრამ ლოგინში მარტო აღმოჩნდა. სანოლიდან ძლივს წამოდგა და შენასთან გავიდა. მოხუცი ულონოფ მისვენიშობდა მუთაქემს.

- ზემო!

ელენემ ტირილი დაიწყო. სარა მივარდა და ხელეშზე მოეჭოდა.

- მითხარი ზემო! სიმართლე მითხარი! ზავშვს რა მოუვიდა?

- რა აყალმაყალი ატეხეთ დილაუთენია! ხალოს მჭრის შვილს ჩემს ჭერქვეშ ხომ არ გავზრდიდი!.. - ნახევრადჩარმული შემოვარდა გრიგოლი. სარას ნერვიულობისგან პირი გაუშრა. იგრძნო, თვალი უზნელოდებოდა. უკანასკნელი ძალა მოიკრიბა და გრიგოლს მივარდა:

- მითხარი! სად არის ჩემი შვილი? რევაზის შვილი!

ლ. მანველი

ლ
ა
ნ
ა
მ
ან
ვე
ლი

ღვთისმშობლის აღმართი

არაფრისმთქმელ თვალეზიანმა ქალმა პირველი სართულის ბოლოში მდებარე საკუჭნაოს მსგავსი ნესტიანი ოთახი დიდ რგოლზე ასხმული გასაღებებიდან ერთ-ერთით გააღო. შიგნით არ შესულა. იქაურობა გარედან გულგრილად შეათვალიერა და გვერდით მყოფ გამხდარ, სიფრიფანა ცხვირიან დამლაგებელს ოთახის დასუფთავება დაავალა. მერე რგოლს საჭირო გასაღები მოაძრო და საკეტში შეარჭო, უკანასკნელი მითითება გასცა და ტანის უცნაური რხევით მიეფარა თვალს.

სალამოს ისევ გამოჩნდა - წარუმატებელი ქანდაკებასავით უშნო. უხეშად შეაბიჯა ამჯერად უკვე გასუფთავებულ ოთახში, რომელსაც მცირე ზომის სარკმელი საკმარისად ვერ ანათებდა. შედარებით მშრალ კედელთან რკინის სანოლი დაედგათ, რომელზეც პატარა, საღებავგადაცლილი ტუმბო მიეყუდებინათ. დიას, მიეყუდებინათ, რადგან მას მხოლოდ სამი ფეხი ჰქონდა და დაზიანებული კუთხით სანოლის ქვეშიდან გამოჩრილ ფიცარს ეყრდნობოდა. კარის მარჯვნივ მინებამოღებული კარადა იყო კედელზე მიღურსმული. ნაჭრის გადახუნებული აბაჟური ცალ მხარეს გადახრილიყო. ოთახის მორთულობას აბოლოვებდა სკამი, რომელიც შედარებით თანამედროვედ გამოიყურებოდა და უფრო საოფისეს ჰგავდა.

2003 წლის დეკემბრის სუსხიან დღეს სანოლს მიჯაჭვული, ნახევრად გრძობადაკარგული, ზოგჯერ უაზროდ თვალგახელილი სარა თავის ბოლო სამყოფელს უნდა ზიარებოდა. სალამოს შვიდი საათისთვის ზედამხედველი და ორი მედდა მის სანოლთან შეჩერდნენ. მოხუცს ძვლებზე გამხმარი ტყავი ჰქონდა გადაკრული. ნიკაპი და ცხვირი უზომოდ ამოშვეროდა, ხოლო ლოყები ისე ჩავარდნოდა, თითქოს შიგნიდან ერთმანეთს მიკრობოდნენ. დაბინდული თვალები უაზროდ მიეჩერებინა ერთი ნერტილისთვის. როდესაც მედდებმა ზენრებით ასნიეს და გორგოლაჭებიან, მონჯლრეულ საკაცებზე გადაანვინეს, მოხუცმა თვალები დახუჭა. ზემოდან გადახუნებული პლედი გადააფარეს და ისე გაიყ-

ვნეს. ოთახში დარჩენილმა მოხუცებმა გულგრილი მზერა გააყოლეს მიმავალს. მხოლოდ ერთი ჩია, კეთილი სახის მოხუცი გაჰყვა დერეფნამდე და გამოსამშვიდობებლად ხელი დაუქნია.

საკაციდან გადაყვანისას კეფა შემთხვევით სანოლის რკინის რიკულზე მიარტყმევინეს. ერთმა მედდამ ფეხებში მოჰკიდა ხელი და ქვემოთ ჩასწია. ზედამხედველმა მირტყმული ადგილი მოუსინჯა და ცივი წყლით დასველებული ტილო მოითხოვა. ვიდრე მოიტანდნენ, სკამზე ჩამოჯდა და მოხუცს გაშლილი თითები თვალწინ აუთამაშა:

- მაშ ასე, ქალბატონო სარა! თქვენი ახალი ოთახი როგორ მოგწონთ?

- ახალი და ალბათ, ბოლოც! - ჩაილაპარაკა ოთახში დარჩენილმა მეორე მედდამ.

ზედამხედველის გამჭოლ მზერაზე თავი ჩაღუნა და უხერხული მოძრაობით გახუნებული პლედის კუთხე გაასწორა. მოგვიანებით სასჯელის სახით სწორედ მას დაევალა სველი ტილოს დაჭერა სარას თავის დაზიანებულ ნაწილზე.

ოთახიდან გასვლისას კარი ღია დატოვეს, რათა ნესტის სუნი ცოტათი მინც გასულიყო...

* * *

თავშესაფართან ახლოს მდებარე ალავერდის მონასტრიდან ზარების ხმა მოისმა. ღვთის მსახურნი მწუხრის ლოცვისთვის ემზადებოდნენ.

მოხუცი შეტოკდა. დაბინდულ თვალებში სინათლის სხივმა გაუელვა. სისხლისგან გამომშრალი ძარღვები აუთრთოლდა. რამდენადაც გახვეწულმა კისერმა მისცა გასაქანი ირგვლივ მიმოიხედა. კისრის მალეობა გაიტკაცუნეს. მშრალი ტკივილი მკერდთან მოუგროვდა. იქაურობას დერეფნიდან შემოსული შუქი მკრთალად ანათებდა. მისთვის უცნობ გარემოს თვალი ისევ მოუხუჭა და ყური ზარების რეკვას მიუგდო. მკვეთრმა გუგუნმა შეუტოკა ტვინი. სარას მოდუნებულ გონებას რაღაცების გახსენება სურდა. სუნთქვა გაუხშირდა. გარდასული დრო ტვინის უჯრედებიდან ცდილობდა გამოსვლას.

მეხსიერების დამშრალი ნაპრალები მოგონების ნაკადულებით იწყებდნენ დასველებას...

უშორესი წარსულიდან პანია ათინათივით გამოაშუქა მისმა ბავშვობამ.

– ბებიას და პაპას თელავის ერთ ქვაფენილიან უბანში, პატარა სახლი ჰქონდათ, ორი მცირე ზომის ეზოთი. ზემოთა ეზოში – შავი თუთის, ალუბლის, ქლიავის, კომშის ხეები და პამიდვრის ჩითილები ხარობდნენ. თუთის ხესთან ფიცრული იდგა. აიღებდა პურის ნაჭერს, აძვრებოდა ფიცრულის სახურავზე და გემრიელად ატანდა ერთმანეთს თუთას და პურს. სახურავიდან ჩამოსვლაში ბებო ეხმარებოდა. გამაგებულ თითებზე მკვახე თუთას უსვამდა, შემდეგ კი იქვე ეზოში გულმოდგინედ ბანდა სახესა და ხელებს. საღამომდე ქვევითა ეზოშიც ჩავიდოდა. იქ – კარალიოკის, მსხლის და ვაშლის ხეების გასწვრივ ბზის ბუჩქები იყო ჩარიგებული. ალუბლის ორი ხე აქაც იდგა, ზედა ეზოს ალუბლებზე უფრო ტკბილი იყო მათი ნაყოფი. კიპარისის ხეს „ადესა“ ყურძენი შემოხვებოდა, ძირში კი თეთრი და იისფერი სუმბულები იწონებდნენ თავს მოტკბო სურნელით. ვაშლის ხის ქვეშ, ბალახებში მნიფე მარწყვი მოჩანდა. იქვე ვარდის რამდენიმე ბუჩქიც ხარობდა. გოგონა ბზის ფოთლებს კრფდა და დედოფლებისთვის „ჩაის აყენებდა“. ბებიასგან პატარა ლეიბს და დედამისის ნაქონ ტანსაცმელს ითხოვდა. ლოგინს ბალახებზე შლიდა. „ბავშვებს“ ზედ აწვენდა. სამოსს ხეების ქვედა, შედარებით მომცრო ტოტებზე ჰკიდებდა. ყველაფერს რომ გააწყობდა „შვილებს“ მიუწვებოდა და იავნანას უმღეროდა: „ნანა-ნანა-ნანა-ნა... დაიძინე პატარა... ნანა-ნანა-ნანა-ნა... დედამ ხელით გატარა... დედამ ხელით გატარა... ცხრა მთა შემოგატარა“ ნელ-ნელა თვითონაც ძილი ერეოდა, მაგრამ მყისვე წამოხტებოდა, ალუმინის პატარა ქვაბში ბალახებს და ფოთლებს ჩააწყობდა, ზემოდან წყალს დაასხამდა და ქვის „ქურაზე“ შემოდგამდა. ეზოს ქვის გალავანი ერტყა. გალავნის ერთი კუთხე სხვებთან შედარებით დაბალი იყო, საჭმლის „მოხარშვამდე“ გალავნის ძირში დაგდებულ მოზრდილ ქვაზე აცოცდებოდა და გამვლელებს ათვალეიერებდა.

ზამთრობით სიცივის გამო ეზოში ვეღარ თამაშობდა. იჯდა ლუმელთან და თიხისგან სხვადასხვა ცხოველებსა თუ კალათებს ძერწავდა. შემდეგ ბებოსთან ერთად ლოტოს თამაშობდა ან ალბომებს ათვალეიერებდა. ერთ ფოტოს დიდხანს აკვირდებოდა. ვერაფრით იჯერებდა, რომ მშობლებთან და დაძმებთან ერთად გამოსახული გოგონა – ბებიამისი ელენე იყო. ბავშვს შუბლზე სწორი თმა ჰქონდა გადმოყრილი, ტილოს კაბა ეცვა და ხელში ხელნაკეთი სათამაშო ეკავა. ფოტოში ჩატყული წარსული ძალიან, ძალიან შორეულად ეჩვენებოდა.

ცოტა ხანში ბებიას ალბომებთან მიატოვებდა, თვითონ კომოდთან მივიდოდა, მესამე უჯრას ძლივ-ძლივობით გამოსწევდა, დიდების ნაქონ ტანსაცმელს რიგრიგობით ამოალაგებდა, რომელიც მოე-

წონებოდა, იცვამდა. ბებიას ჯერ ნელზე ქამრის დამაგრებას სთხოვდა, მერე აივნიდან დაძველებულ ზამშის მუქ მწვანე ფეხსაცმელს შემოატანინებდა, რომელსაც მოხუცი ფანერის მრგვალ ყუთში ინახავდა. მისი წვეტიანი ქუსლები იატაკის ფიცრებს შორის იჭედებოდა, რაც ფრიად ამხიარულებდა. ასე მორთულ-მოკაზმული პაპის მოლოდინში აღულუნებულ ლუმელთან ჯდებოდა. შეშა ტკაცუნით იწვოდა. სითბოში ძილი ერეოდა, დიდი ზომის ნივთები აწუხებდა, კაბის ბრეტელი წარამარა მხრიდან უვარდებოდა, თავზე ჩამოფხატული ბერეტი ხედვას უშლიდა, მაგრამ მიუხედავად ყველაფრისა, მინც ნეტარებით ელოდა. ბოლოს პაპაც გამოჩნდებოდა: – ოჰ! უყურეთ ამ „ჟულიკსო“ – იტყოდა და გულზე იხუტებდა – ოქროს საყურები უნდა გიყიდოს შენმა პაპამო!

გახარებული სარა კისკისებდა, თან ფინიკით იტკბარუნებდა პირს...

* * *

წმინდა ნინოს სასწავლების დამთავრების შემდეგ ვლადიკავკაზში ბიძასთან გაემგზავრა. ერთი თვის სტუმრობის შემდეგ, საჩუქრებით დატვირთული დაბრუნდა უკან. კონკის ხმაზე გრიგოლი აივანზე გამოსულიყო. ჭიშკარი ჯერ ზემოუბნელმა გიგამ შეალო, შემდეგ ლოყებატყეცილი სარაც შეჰყვა. ამ უკანასკნელს ისე მონატრებოდა სახლი, ხის ძველმა რიკულებმაც კი გული აუწვილეს. კიბე სულმოუთქმელად აირბინა.

– ჩამოხვედი? – ქალიშვილის თბილ ლოყას გრიგოლის ცივი ტუჩები შეეხო.

გიგა კიბეზე არ ასულა ისე ჩააბარა და ძმას და ალექსანდრესგან გამოგზავნილი მოსაკითხიც პირადად გადასცა.

– ბებო სად არის? როგორ არის? – სარა ისევე ეზოში დაბრუნდა და ხის ყუთებს მარჯვედ დასწვდა. გრიგოლს არც უფიქრია დის დახმარება.

– ბიჭო! მამ, შენს დას არ უნდა მიეშველო?

– ბებო! – შესძახა ქალიშვილმა.

ბებია და შვილიშვილი მონატრებით ჩაეკვრნენ ერთმანეთს.

– აბა, ქა, როგორა ხარ? რაო ალექსანდრემ? როგორ დაგხვდნენ, მოგეწონა იქაურობა? – ელენემ უამრავი კითხვა დაუსვა ერთი თვის უნახავ შვილიშვილს.

– კარგად, ბებო! იცი, გასულ კვირას ფაიტონით რომ ვსეირნობდით, ფეხსაცმელმა მომიჭირა, ალექსანდრე ბიძიამ გამხადა და გზაზე დამჯდარ გლახას გადაუგდო, მერე ხელში აყვანილი ჩამიყვანა და ახლები, აი, ესენი მიყიდა.

ბებია ლიმილით ათვალეიერებდა შვილიშვილს:

– დაქალებულხარ, დამშვენებულხარ...

– უფფ, ბებო! – დაიმორცხვა სარამ.

სარას და გრიგოლის მშობლები დიდი ხნის გარდაცვლილები იყვნენ. ობლები ბებიამ და პაპამ გაზარდეს.

მოხუცებული და უკვე დაქვრივებული ელენე შვილიშვილებთან ერთად უმცროსი შვილის – ალექსანდრეს დახმარებით ცხოვრობდა. სწორედ იმ ალექსანდრესი, რომელთან სტუმრობიდანაც სულ ახლახან დაბრუნდა სარა. მას ვლადიკავკაზში დუქანი ჰქონდა და ცოლ-შვილით იქ იყო დასახლებული.

* * *

მოხუცს გონება განათებოდა და წარსული საოცრად ნათლად, მარაოსავით გადაშლოდა თვალწინ.

რევაზის გაცნობის დღე გაახსენდა... იმ დღეს, დეიდაშვილებთან იყო სტუმრად. მათი აივანი ღვთისმშობლის ქუჩას გადმოჰყურებდა, სადაც წარამარა გარბოდნენ ნინო და თამარი. იუნკერთა სასწავლებლის კურსანტს ელოდნენ სტუმრად, რომელსაც ტფილისიდან მათი ძმის, დიმიტრის გზავნილი უნდა მოეტანა.

წარმოსადეგი ჭაბუკი ცხენიდან ჩამოხტა, აივანზე აუიფიფივებულ ქალიშვილებს მორიდებული ღიმილით ახედა და სარას თვალებს შეეფეთა...

იმ დღეს რევაზი საღამომდე „შერჩა“ მყაყმვილებთან...

* * *

მეუფე დავითმა მათი ცოლქმრობა ალავერდის ტაძარში აკურთხა. ირგვლივ მხიარულება სუფევდა. ალექსანდრე ძიაც ჩამოვიდა რამდენიმე დღით. ცოლ-შვილი თან არ ახლდა, მის უმცროს ვაჟს ტუბერკულოზი დამართნოდა და ალპებში გაეგზავნა სამკურნალოდ.

ბებიამ მზითვეში თავისი საყვარელი ვარდისფერი ფაიფურის ფინჯნებიც გაატანა. მათ ოჯახში ვერცხლის დანა-ჩანგალთან ერთად, კიდევ სამი ძვირფასი ნივთი ინახებოდა: ფაიფურის მწვანე გველეშაპი, რომელიც გრიგოლის კუთვნილებად ითვლებოდა, ულამაზესი ლამფა, ქვემოთ ფაიფურის, ხოლო ზემოდან მოხატული ვარდისფერი შუშით და ის სერვიზი, ჯერ კიდევ ვანო პაპამ რომ უსახსოვრა ბავშვობაში. ლამფაც გრიგოლმა დაიჩემა, რაზეც სარას ხმა არ ამოუღია, სიხარულისგან მეცხრე ცაზე დაფრინავდა.

* * *

ნითელმა არმიამ საზღვრები რომ გადმოლახა, რევაზი სასწრაფოდ ჯარში დაბრუნდა.

სარა, ვახვანისშვილების ციხის სიახლოვეს, ქმრის მამაპაპეულ სახლში განაგრძობდა ცხოვრებას.

1921 წლის 25 თებერვალს თბილისი დაეცა. ქართულმა მხედრობამ, პოლკოვნიკ ქაქუცა ჩოლოყაშვილის მეთაურობით, გადაწყვიტა, პარტიზანული ბრძოლები წამოეწყო რუსი დამპყრობლებისა და ადგილობრივი კომუნისტების წინააღმდეგ. 1922 წლის მარტში რევაზიც შეუერთდა „საქართველოს შეფიცულებს“ და ტყეში გავიდა.

სულ ბოლოს სარამ და რევაზმა ერთმანეთი 1924

წლის აგვისტოში, ანტიბოლშევიკური აჯანყების წინა დღეებში ნახეს. საშობო იყო თელავში გამოჩენა. ნითელარმიელები სასტიკად უსწორდებოდნენ შეფიცულთა ნაცნობებსაც კი. სარა ბავშვს ელოდა. რევაზმა ვერ მოითმინა, ოჯახობის უნახავად დადგომოდა გზას, რომელიც იქნებ და აღარც აბრუნებდა მათთან. ქალებს ჯერ კიდევ არ შეშრობოდათ თვალზე ცრემლი, ჭიშკარზე ბრახუნი რომ ატყდა. გაღება ვერც მოასწრეს, ნაწილებად ჩამოიშალა ხის კარი. რევაზს ეძებდნენ. შეშინებულმა სარამ, რომელიც მულთან და დედამითლთან ერთად ენაჩავარდნილი იდგა, ლამფის შუქზე, გვარდიელების წინ, გრიგოლი შენიშნა, მუცელზე ხელები გადაიფარა და ძმას იმედიანად მიაჩერდა...

იმ ღამით რევაზის დედა და და დააპატიმრეს, ხოლო ტირილისგან თვალედასიებული სარა, გრიგოლის ხათრით, მამისეულ სახლში დააბრუნეს.

* * *

1924 წლის აჯანყების შემდეგ ბოლშევიკები გამწარებულები დაერივნენ პარტიზანთა ოჯახებს და მათ მომხრეებს. რევაზის დედა და და, სხვა მრავალ პატიმართან ერთად გადაასახლეს. გრიგოლი სახლში ტრაბახობდა, თუ როგორ შეაცვლევინა კომისარს მათი დახვრეტის გადაწყვეტილება გადასახლებით.

რევაზისგან არაფერი ისმოდა. არც მკვდრებში აღმოჩნდა და არც ტყვედ ჩავარდნილებში. კომისარის ცოლმა სარას საიდუმლოდ გაანდო, – მგონი, ქაქუცასთან ერთად ტრაპიზონში გადავიდაო...

ოქტომბრის სუსხიან საღამოს ასტიკვდა მუცელი. ეზოში სარეცხი გაფინა და ის იყო სამზარეულოში შებრუნდა, მძლავრმა ტკივილმა დაუარა. სპილენძის ვარცლი რახრახით დავარდა აგურის იატაკზე. ოფლმა დაუცვარა შუბლი და სუნთქვა შეეკრა. უკვე სანოლს მიჯაჭვულმა ელენემ იგრძნო შვილიშვილის გასაჭირი. ყვირილი მორთო იმ იმედით, იქნებ მეზობლებს გაეგოთ და მიხმარებოდნენ. ტკივილსა და ტკივილს შორის არსებულ შუალედში სარამ ეზოში გასვლა მოასწრო...

ბებიასქალი და გრიგოლი თითქმის ერთდროულად შევიდნენ სახლში. შემტევი ტკივილებისგან სარას გონება ებინდებოდა, ყურებში კი აკვიატებულად ჩაესმოდა რევაზის ნამღერი „გაფრინდი შავო მერცხალო“. გამთენიისას იმშობიარა და გრძნობაც დაკარგა...

თვალი რომ გაახილა, ჩვილი მოძებნა, მაგრამ ლოგინში მარტო აღმოჩნდა. სანოლიდან ძლივს წამოდგა და ბებიასთან გავიდა. მოხუცი უღონოდ მისვენებოდა მუთაქებს.

– ბებო!

ელენემ ტირილი დაიწყო. სარა მივარდა და ხელებზე მოეჭიდა.

— მითხარი ბებო! სიმართლე მითხარი! ბავშვს რა მოუვიდა?

– რა აყალმყალი ატეხეთ დილაუთენია! ხალხის მტრის შვილს ჩემს ჭერქვეშ ხომ არ გავზრდი-

დი!.. — ნახევრადჩაცმული შემოვარდა გრიგოლი. სარას ნერვიულობისგან პირი გაუშრა. იგრძნო, თვალთ უბნელდებოდა. უკანასკნელი ძალა მოიკრიბა და გრიგოლს მივარდა:

– მითხარი! სად არის ჩემი შვილი? რევაზის შვილი!

რევაზის ხსენებაზე გრიგოლმა მთელი ძალით მიანარცხა კედელზე. ელენე გოდებას მოჰყვა. სარას ტკივილი არც უგრძვნია. ცრემლები ლაპალუპით ჩასდიოდა კისერში...

სმენას ისევ „გაფრინდი შავო მერცხალო“ მოსწვდა. რევაზი მღეროდა, ლალად, ამაყად, იმედიანად...

დიდხანს იწვა დედაქალაქის ფსიქიატრიულ საავადმყოფოში. გამოჯანმრთელების შემდეგ თელავში აღარ დაბრუნებულა, ჯერ ბათუმში, იქიდან კი თურქეთში გადავიდა. რევაზის კვალს ეძებდა. ასე დაადგა გზას საფრანგეთისკენ.

შუალამემდე გემბანზე იდგა და ცრემლგამშრალი გასცქეროდა გაღმა ნაპირს. ლუზები ხრიალით ამოყარეს წყლიდან და მანქანებიც ამუშავდნენ. გემი შეტოკდა. ნელ-ნელა მოწყდა ადგილს და წყვიდადს შეერია...

* * *

პარიზში ჩასული ერისთავებმა შეიკედლეს. რევაზი საფრანგეთში არ აღმოჩნდა. ბოლშევიკებს თელავშივე დაეხვრიტათ, გიგოს გორაზე. სარა ისევ ფსიქიატრიულ ჰოსპიტალში მოხვდა. წლები მკურნალობდა. იქიდან გამოსული ლევილში დასახლდა და იქაური ემიგრანტებისთვის სამოსის კერვა დაიწყო. თავს ყოველთვის რევაზის ცოლად თვლიდა და მოგონებებით ცხოვრობდა...

საბჭოთა კავშირის დაშლამ და საზღვრების გახსნამ უცნაურად აუფორიაქა სული. 87 წლის იყო, თურქეთისკენ მომავალ დელეგაციას რომ დაემგზავრა. მიუხედავად ასაკისა, მხნედ და ჯანმრთელად იყო. უარი არ უთხრეს. თავისი ოთახი ლევილის მამულის დიასახლისს ჩააბარა.

დელეგაციას ტრაპიზონში ჩამოსცილდა და საქართველოსკენ გამოემშურა.

* * *

...როგორც იქნა, მათმა ავტობუსმა სარფის საზღვარი გადაკვეთა. გული ყელში ჰქონდა მიბჯენილი. თბილისამდე მოძველებული ტრანსპორტით იმგზავრა. ისნის მეტროს სიახლოვეს ჩამოსვეს. თელავისკენ მიმავალი ტაქსებიც იქვე იდგნენ. ღამდებოდა. მძღოლმა: – ოთხი მგზავრი მჭირდება, თუ შევივსეთ წავალთ, არა და ხვალეო. გადაღლილი სარა მანქანის გამოციებულ სალონში ჩაჯდა

მხატვარი სოფიო ჭელიძე

და ჯიუტად დაიწყო ლოდინი. ბედად გვარდიელები გამორჩნდნენ და მანქანაც კახეთისკენ დაიძრა. მთელი გზა ხარბად ისმენდა მათ ნალაპარაკებს. გული ეტკინა. ქვეყანა ისეთივე არეული დახვდა, როგორც დატოვა. ძველი მტერი, სამაჩაბლოს შემდეგ, ამჯერად აფხაზეთს აჭრიდა საქართველოს. შორიდანაც იცოდა რაღაც ამბები, მაგრამ ასეთს ნამდვილად არ ელოდა. კარგად დაბინდებულიყო, ტაქსი ბაზართან რომ გაჩერდა. არც ერთი ლამპიონი არ ანათებდა. ზოგიერთი სახლიდან გამომავალი სინათლე აშუქებდა ქუჩას მკრთალად. გენერატორების გრუხუნი იკლებდა იქაურობას. პატარა სამგზავრო ჩანთა ჰქონდა თან. ინტუიციით აუყვა ხევის ნაპირს და სანაპიროსთან მარჯვნივ გაუხვია. ღვთისმშობლის ეკლესიასთან ტანკი იდგა. შეკრთა. გზის მოპირდაპირე მხარეს გადავიდა და შედგა, – დეიდაშვილების ორსართულიანი, აივნიანი სახლი აღარსად ჩანდა. დაენგრიათ. მის ადგილზე კი მალაზიის მსგავსი შენობა აშენებინათ. აღმართს შეუყვა. დაილაღა და გზის გასაყართან შეისვენა. ზუსტად ისეთი ავბედითი გარემო იყო, როგორც ბოლშევიკების შემოსულისას. ნამოდგა, გზა განაგრძო. მათ ქუჩაზე ქვაფენილი აყრილიყო და სავალი გზა ქვა-ლორლით გადახერგილიყო. ნინოშვილის ქუჩის ასახვევს გახვდა, ეს გზა სასაფლაოსთან მიდიოდა. გული აუჩქარდა. აგერ მართა ბებოს ნასახლარი, როგორ უყვარდა მის თონეში გამოცხვარი შოთები.

ნაცნობი ქვის გალავანიც გამოჩნდა. კიდეც უფრო დადაბლებულიყო. ჭიშკარი შეეცვალათ. აღარც კიპარისი ჩანდა, მოეჭრათ. გალავანს შემოუარა და ჩიხში შევიდა. თავბრუ ეხვეოდა და ემოციებისგან გული მისდიოდა. ფანჯრებთან შეჩერდა. სახლიდან ქალის მოგუდული ტირილი ისმოდა. სუნთქვა შეიკრა და მიაყურადა. კაცის ნერვული ლაპარაკი უეცარმა ყვირილმა შეცვალა:

– იცოდე! ცხვირ-პირს დაგინგრევ, კიდეც თუ გახვალ მაგათთან!..

კარის ჯახუნს ქალის ისტერიული კვილი მოჰყვა. სარას სისხლი გაეყინა. ახალგაზრდა კაცს ხმა გრიგოლისას მიუგავდა...

გაშლილი ხელები ჩამოაყოლა რიყის ქვით ნაშენებ სახლის კედელს, მერე გალავანს. მთელი ტკივილი ხელისგულებზე გადაჰქონდა. პირი მაგრად მოკუმბა კვნესა რომ არ ამოხდენოდა.

ის ღამე ღვთისმშობლის ეკლესიის უკან გაათია. გათენებამდე სროლა და ძაღლების ყეფა ისმოდა. არ შეშინებია, მის გულს უფრო ძლიერი ტკივილი დაჰპატრონებოდა...

* * *

...სარამ გამომშრალ პირში ხურმის გემო იგრძნო. იმ ხურმის, პაპამისს რომ მოჰქონდა მისთვის ბავშვობაში. სუმბულების სურნელით გაივსო ოთახი, ღრმად შეისუნთქა. ყურში პაპის ხმა მოესმა: „ელენე, ეს პატარა ქალბატონი ვინ არის? პაპას სიცოცხლე და პირის ჩასაკოკლოზინებელი ხომ არაა, ერთი გემო გაეუსინჯო...“

სიბნელეში ბებიის ლანდი გამოჩნდა, გაჭალარავებული თმა შუბლზე შუაზე გაეყო და წნულად შემოეხვია კისერთან – „მოიცა, ქა, ბალლი არ შამიჭამო, სადაცაა ვახშამი მზად იქნება, ბებო შემო-

ვლოს, გოგლიმოგლსაც ვუკეთებ...“

უეცრად სამინელმა ტკივილმა მარნუხივით მოუჭირა. ზედ გულთან აგლეჯდნენ ჩვილს!

რკინის სანოლი ძლიერად შეირყა. სარას ფართოდ გაეღო ჩასისხლიანებული თვალები და უცნაურ ხმებს გამოსცემდა, ხაოდა...

ერთბაშად გაჩუმდა... მკერდში სითბო ჩაეღვარა... ბავშვი, უსახელო ჩვილი, მის ძუძუს წოვდა... კმაყოფილი ჭყლოპინებდა და დედას ხელებს უთათუნებდა...

ლოგინში ნამოჯდა, უნდოდა, მოხვეოდა. მკლავები შეაერთა, კიდეც ერთხელ სურდა ჩვილის დაუფინყარი სუნი შეეგრძნო, თავი დახარა, მაგრამ..... სასონართმეული მკლავები ჩამოეკეცა საბანზე.

საცოდავად შეჰკვივლა! ცრემლები უწყვეტად მოედინებოდნენ ტკივილით გადანითლებული თვალებიდან.

უცბად ხელზე შეხება იგრძნო, შეკრთა, – ხუთიოდე წლის დატალღულთმიანი გოგონა ღიმილით ეტიკტიკებოდა:

– დედა... დედიკო... ნამოდი ჩემთან...

ყურებში რევანის ნამღერი „გაფრინდი შავო მერცხალო“ უგუგუნებდა.

ბავშვი ჩერდებოდა... მირბოდა... სარა ბედნიერებით შემსუბუქებული მისდევდა უკან... ღვთისმშობლის აღმართი აირბინა, მარცხნივ შეუხვია... ელენე ბებოს სახლი ძველებურად გამოიყურებოდა, კიპარისიც ისევ იდგა... ჭიშკარიც არ შეეცვალათ, ღია დაეტოვებინათ... ეზოში შევიდა და... კიპარისის ძირში დედაშვილობის აქამდე განუცდელი სიყვარულით ჩაეკონა თავის გოგონას...

აგონიაში მყოფი სარა ბედნიერი ტოვებდა წუთისოფელს...

მხატვარი

ლევან როსტომაშვილი

გურამ რჩეულიძევილი – 85

ნუნუ კამუკაშვილი

გურამ რჩეულიძევილს

რა ფიქრი და რა ოცნება
გქონდა, გურამ, გულისა;
ცხოვრება კი მიდიოდა, –
რწმენით, სიყვარულისა.
სიყვარული მამულისა
ბინას გულში იკეთებს;
გულიც, სულიც მას უძღვენი, –
მისთვის გასურდა სიკეთე.
და, წინ, შავი ზღვა გელოდა,
თავგანწირვა – უჩვევი!
შენ ხომ საძმოს, სამეგობროს
სიმართლის გზას ურჩევდი.
უკვდავება სიცოცხლისა, –
კალამს გამოჰყოლია,
უკვდავება ზეიმობს და
ფრთებს შლის ფიქრის თოლია.
სხვას სიცოცხლე აჩუქე და
მადლი ჰქენი, – უძირო;
საქართველო ვის უნახავს –
უგულოდ და უგმიროდ?!..
შენც ჭაბუკი დარჩი მარად,
როგორც – ტატო, მირზა და..
სანუთრომ კი სიყვარული
მარადისი გიმზადა.

დიდებისკენ მიიღტვოდი
გასურდა: ძმობა, ერთობა;
შენ გიგონებს რაშით, მაინც
ყველა ალავერდობა...

გვპირდებიან...

გვიხარია, გვინატრია, გვილალა, გვირბენია...
გვირბუნები გვილიმიან, გვიგალობენ, გვიმღერიან,
გვირილები გვილამაზებს, გვიფერადებს გვიმრებიანს...
გვიცინიან გვირილები, გვილოცავენ, გვპირდებიან...

P.S.

გვირილებო, გვირგვინები – გვინარინჯეთ, გვიპიროვნეთ,
გვიციაგეთ, გვიჩირაღდნეთ, გვისხვიოსნეთ, გვიცისკროვნეთ...

სხვა, რა ვქნა?..

გულს, თუ, მთხოვ, გაჩუქებ, მითხარი, სხვა, რა ვქნა?
ქარაგმა სდევს, თუ, თან, – თოვლ-ქარბუქს, მტკნარად მდნარს?
თუ, სხვიად მაშუქებ, მკლავთა ტყვედ რად არ მქნა?
სიყვარულს მზეს ვუქებ, – ჰანგთა მზეს, ჰანგთა ქნარს...

სიყვარული ვამზერძელოთ...

როგორ მინდა – გიყვარდე და... როგორ მინდა – მოგეფერო,
როგორ მინდა – ერთად ვიყოთ სიყვარულის მასპინძელო,
გულანთებულ ფიქრთა ჭიდილს, აღარ ვიცი, რით ვუშველო?..
ღმერთი, თუ, გნამს, ნუ გამირბი, სიცოცხლე არ გამიძნელო...

დღისით, ღამით, გზას მინათებს, – შენზე ფიქრი, ნატვრავ, მწველო, –
აღბათ, შენ, არც გაგონდები, სასურველო, სანატრელო...
წუხელ – ძილში გიაღერსე, დილით – ცრემლით ვნამე მდებლო,
მინდა – ცხადშიც მოგეფერო, სიყვარული ვამზერძელოთ...

მაიძეფებს!..

გვირილები – თავს გვიხრიან, გვირილები – გვიმღერიან,
თითქოს, მათაც, მოსდებიან – სიყვარულის მისტერია...

გუშინ, – როცა, თაიგული, მომართვი და მომეფერე,
ვერ მიმიხვდი, სიხარული – დავმაღე, თუ, შევიფერე...

წყენას, ლხენა ენაცვლება, შენთან რომ ვარ, გიმზერ როცა,
გული ადგილს ვერ პოულობს, მზეობს, ლაღობს, იმღერს, გლოცავს...

ხან, კი, ეჭვი არ მასვენებს, ფიქრს მიღლევენს, მიკრთობს ჯერაც,
მაგრამ... შენი სიყვარული მაიმედებს, მიხმობს, მჯერა...

თუკი...

მთვარე, ოქროს ნავს ვამსგავსე, ნატვრით ვიხმე იალქნები...
ვარსკვლავთ ციაგს ამკობს ცაზე, – ოცნებათა მინანქრები...
იქაც მივწვდი, სადაც, თვალთ, თითქოს, შორით ვერ მისწვდები...
დამაშვრალი არ ვიქნები, ნატვრავ, თუკი, ამიხდები...

ვარდნილს, ძალიანაც გავუმწარებოვარ სრულიად დაუმსახურებლად (რასაც, ძალიანაც მოვინდომო, ვეროდესლა დავივინყებ), დაუღლელად ვაფასებდი და აღვნიშნავდი ხოლმე იმას, რომ არასოდეს არ კარგავდა ადამიანურ თავდაჭერას. ამ დროს მე მას ვხედავდი, როგორც ჩემდამი უსამართლო, მაგრამ მანაც ფრიად დასაფასებელ ადამიანს.

ერთობ საინტერესო მოსაუბრე იყო მუდამ, განათლებული, საუკეთესო მანერების მქონე და ნამდვილად განსაკუთრებული ადამიანი.

საერთოდაც: ეს ღირსშესანიშნაობები ყოველთვის გამოარჩევდნენ მას დანარჩენი მონაცრისფრო საზოგადოებისაგან.

მუდამ ლამაზად ეჭირა-მეთქი თავი და იქნებ ამიტომაც: უხდებოდა ყველაფერი, რაც არ უნდა სცმოდა, რაც არ უნდა მოემოქმედებინა.

როცა თათბირზე ოდნავი დაგვიანებით შემოვიდოდა ხოლმე, თათბირი წყვეტდა თავის მსვლელობას და ყველანი ღიმილიანი მზერით ვაცილებდით მას იმ ადგილამდე, სადაც, ბოლოს, ლუზას დაუშვებდა. იქნებ ამიტომაც: ხშირად ოდნავი დაგვიანებით შემოდოდა ხოლმე თათბირებზე.

ასეთი იყო (ჩვენ ყველანი თავთავისებურები ვართ აკი)...

დადგა უამი და გატეხა წუთისოფელმა: ველარ გაუძლო უსამართლობასთან უთანასწორო ომს და ვითომ სიმართლისკენ მიმავალ საცალფეხო ბილიკზე დაეცა ცრუ იმედებით გულანთებული...

დღეს იმ სულიერი ომის ინვალიდია: სხეულის ცალი მხარე პარალიზებული აქვს, თუმცა მეტყველება და, მამასადამე, აზროვნება — ძველებურად სრულქმნილი და ამიტომ საინტერესო...

წლობით უყურებენ ჩვენი უყმური კორპუსების უყმური ფანჯრები ერთმანეთს ჩუმად. ჰოდა, როგორი ბედნიერი გადმოიხედავდა ხოლმე იმ ფანჯრიდან მისი პატრონი!.. დღეს კი ათასში ერთხელ თუ

გამოჩნდება და ისიც ისეთნაირად, როცა არ გინდა დარწმუნდე, რომ გიყურებენ და თანაც გხედავენ.

ამიტომაც: მალევე მიიმალება ხოლმე მაქმანის ფრთაჩამოვარდნილი ფარდის მიღმა. ფარდას კი, თქვენც ხედავთ ალბათ, ისევ ძველებურად არხევს ცივის მთიდან წამოსული ნიავი — ნაზად და ლამაზად...

შორს ვარ ნათელმხილველობისგან. მაგრამ თითქმის დარწმუნებული ვარ, უთუოდ მიეზღვება თითოეულ მის თანამშრომელს, ვისაც კი ხელი ან სიტყვა აქვს გარეული ამ ფანჯრის მიღმა სამუდამო პატიმრობაში ჩავარდნილი მისი პატრონის გაუბედურებაში...

მე დღესვე ვაპატივებდი იმასაც, რაც უწყენინებია ჩემთვის, იმასაც, რაც წყენინებად მომჩვენებია, და საჯაროდ მოვუხდიდი ბოდიშს ყველაფერზე, რაც კი რამ მე მიწყენინებია ოდესმე, თუკი ვირწმუნებდი, რომ ეს ნამდვილად ნაადგებოდა მის კარგად ყოფნას...

ხშირად ვდგავარ ჩემს ფანჯარასთან, მაქმანის ფარდას ამოფარებული და სევდით დამძიმებული ვუყურებ ჩემი კოლეგის ან უკვე დაღვრემილ ფანჯარას, რამდენჯერ ქარიშხალთან ნაომარს, რომლის ფრთაჩამოვარდნილ ფარდასაც კვლავინდებურად არხევს ცივის მაღალი მთიდან წამოსული გრილი ნიავი — ნაზად და ლამაზად...

* * *

მინდოდა გაგსაუბრობოდი ჩემს ძველ კოლეგაზე,

ფილოლოგიის მეცნიერებათა დოქტორზე, პროფესორზე... ადამიანზე...

ფიქრის ყვავილებო!

ეს ის ციცქნა რებუციაა, ფიქრო, მაშინ სხვა მავლაჯუნები რომ წაასხი, ეს კი აქ დაგრჩა — გამოგრჩა...

ჭეშმარიტად ვნეტარებ ხოლმე შენი ბინადრების ხილვით (ხილვებით!) და ვიფიქრე, მეც ვასიამოვნო-მეთქი ეგება მცირე რამით.

ჩემი ციცქნა რებუცია!..

შორეული კონტინენტის საოცრება სამყაროს უშორესი წარსულიდან...

შეხედე, როგორ ცეტობს, ქვეყანა თავისი ჰგონის!..

ერთმა ღმერთმა იცის, როგორ ვუვლიდი ადრე ჩემს კოლექციას. ჩემი ის აფეთქებაც სწორედ იმას მოჰყვა, რომ დროდრო ადგილი ჰქონდა ჩემი იმ თა-

ვდადების იგნორირებას...

ახლა კი რალას მოვუვლი, ველარ ვუვლი, ველარც მოვუვლი. ამიტომაც, თუ რამ გამაჩნია — ყველა ჩემგვარად დაჩაჩანაკებული...

ეს კი — ჩემი ცეტი რებუცია — მიუხედავად ყველაფრისა, წელიწადს არ გაუშვებს არ აკიაფდეს, არ გამახაროს, არ გამახსენოს ალაზნის დინებით ნალეკილი ბედნიერი დრონი...

ალარ გადაგლი ლაპარაკით, ფიქრო, ერთსლა ამოვიკვნესებ:

რა სამაგალითო მეგობრობა გვექონდა და რა სამაგალითოდვე გაიყარა ის ლამაზი გზები...

ტიალ, კნათი!..

სანთლად ანთიჯული სახელეპი...

ზოგჯერ, ცოტამ თუ, იცის სახელოვანი ქართველები, როგორი პატრიოტული გულანთებით მოღვანეობდნენ და მოღვანეობენ ჩვენი ქვეყნის ფარგლებს გარეთ ქართული, ეროვნული სულის სიდიადის გასაცნობად და გასატანად. გავიხსენოთ, თუნდაც, შორეული წარსული, – ათონელი და მთანმინდელი მამების მონამეობრივი ცხოვრება და საქმიანობა. თითქოს, ტრადიცია, დღესაც, ისეთივე ელვარებით გრძელდება. არ შეიძლება, უდიდესი მადლიერებით არ აღვნიშნოთ ფასდაუდებელი ღვანლი ნინო ყაუხჩიშვილისა – ორი ქვეყნის, – იტალიისა და საქართველოს ურთიერთობის საქმეში, რომელმაც, გასულ საუკუნეში, იტალიის ქალაქ მილანში სათავე დაუდვა იტალიურ-ქართულ საზოგადოებას: „სამშობლო გულით სატარებელი“... 2010 წლიდან კი ამ საზოგადოებას უძღვება, ისევე, ჩვენი თანამემამულე, ეროვნული სულისკვეთებით გამორჩეული ნუნუ გელაძე. იგიც უდიდეს, სასახელო საქმიანობას ეწევა, იტალიისა და საქართველოს შემოქმედებითი მეგობრობისა და კულტურული ცხოვრების საქმეში.

გთავაზობთ ინტერვიუს ქალბატონ ნუნუ გელაძესთან, რომელიც გამოქვეყნდა ელექტრონულ ჟურნალ „დიასპორულ ჟურნალში“.

ზარნა რაინა

მწერალთა ასოციაცია „ლიტერატურული კახეთის“ თავმჯდომარე

ქალბატონი ნუნუ გელაძე ამჟამად იტალიაში ცხოვრობს, იტალიელ მეუღლესთან. განათლებით ფილოლოგი, ჟურნალისტთა კავშირის წევრი 1986 წლიდან. არის მილანის იტალიურ-ქართული საზოგადოების „სამშობლო გულით სატარებელის“ ერთ-ერთი დამფუძნებელი და თავმჯდომარე.

2006 წელს შვეიცარიის ქალაქ ლუგანოში მიღებული აქვს ევროპის საერთაშორისო პრემია „წლის საუკეთესო ქალი – იტალიური კულტურის დივულგაციისა და პედაგოგიურ და სოციალურ სფეროში დაუღალავი შრომისათვის, ხალხთა შორის მეგობრობასა და ძმურ ურთიერთობაზე მუდმივი ზრუნვისთვის“.

2013 წელს შვეიცარიის „მშვიდობის უნივერსიტეტისა“ და საერთაშორისო ორგანიზაცია „უნივერსუმ ზვიცერლადის“ მიერ მიენიჭა მშვიდობის ელჩის ნოდება.

2016 წელს საქართველოში მიენიჭა ჯილდო „წარმატებული ქართველი ქალი საზღვარგარეთ“.

იტალიურიდან და რუსულიდან თარგმნილი აქვს: ფრანცისკ ასიზელის, ჯოვანი პაოლო II-ის, ალბერტო მორავიას, ალდო პალაცესკის, იტალიო კალვინოს, საღვატორე კუაზიმოდოს, ტონინო გუერას, უმბერტო ეკოს, ლეონარდო შაშას, დინო ბუცატის, ჯოვანი პაპინის, ჩეზარე პავეზეს, ვინჩენცო კარდარელის, ელზა მორანტეს, ალესანდრო ბარიკოს, მარო ლუცის, დავიდე რონდონის, ჯულიანო ლადოლფის, დონატელა ბიზუტის, კლაუდიო პოცანის, იური ნაგიბინის, კარინა ზურაბოვას, ანა ახმატოვას, მილო დე ანჯელისის, დომენიკო ბრანკალეს, ფრანჩესკო იანონეს, ანტონელა ანედას, როზარია ლო რუსოს, რიტა პაჩილიოს, მარია პია

კუინტავალას, ანიტა პისკაცის, ფრანჩესკა სერანიოლის, ნოემი დე ლიზის ნანარმოებები.

ქართულიდან იტალიურ ენაზე თარგმნა და გამოსცა დავით მადრადის ხუთი პოეტური კრებული; თარგმნა ანა კალანდაძის, ოთარ ქილაძის, ვახტანგ ჯავახაძის, იზა ორჯონიკიძის, ჯანსუღ ჩარკვიანის, ბესიკ ხარანაულის, ლია სტურუას, გივი აღხაზიმვილის, ბორენა ჯაჭვლიანის, თამაზ ბაძაღუას, გიგი სულაკაურის, ელა გოჩიაშვილის, მარიამ ნიკლაურის, ზვიად რატინის, რეზო გეთიაშვილის, ლელა სამინაშვილის, მანანა ჩიტვიშვილის, მაყვალა გონაშვილის, კობა არაბულის, ბალათერ არაბულის, ნუციკო დეკანოზიშვილის, კატო ჯავახიშვილის, ლია ლიქოკელის, გიო არაბულის, გიორგი ლობჯანიძის, შოთა იათაშვილის, ნიკა ჯორჯანელის, ეკა ქვენიშვილის, მაია სარიშვილის, ეთერ თათარაძის ლექსები და ბექა ქურხულის მოთხრობების კრებული „ქალაქი თოვლში“.

– ქალბატონო ნუნუ, გვიამბეთ საქართველოში თქვენი ცხოვრების პერიოდზე, სად დაიბადეთ, სად სწავლობდით?

– უწინარეს ყოვლისა, მოგესალმებით და უღრმეს მადლობას მოგახსენებთ ყურადღებისათვის. დავიბადე ქალაქ ახალციხეში, აგრონომისა და მასწავლებლის ოჯახში, სადაც პოეზიისა და მუსიკის კულტი სუფევდა. ახალციხის პირველმა საშუალო სკოლამ და არაჩვეულებრივმა პედაგოგებმა უდიდესი წვლილი შეიტანეს ჩემს სულიერ ჩამოყალიბებაში; არანაკლები დამსახურება მიუძღვის თავად ქალაქსაც, ვინაიდან იმხანად (სამოციან წლებში), მიკერძოების გარეშე ვიტყვი, იქ კულტურა ყვაოდა, სხვათა შორის, მრავალეროვნული: არსებობდა

ნუნუ გელაძე

მესხეთის სახელმწიფო თეატრი, რომელიც არაფრით ჩამოუვარდებოდა თბილისის წამყვან თეატრებს, არსებობდა, ასევე, ოფიცერთა კულტურის სახლი (მოგესხენებათ, ახალციხე სამხედრო ქალაქი იყო), სადაც მთელი საბჭოთა კავშირიდან ჩამოდიოდნენ დრამატული თუ ოპერის თეატრები; ხშირად სტუმრობდნენ ქალაქს ჩვენი სახელოვანი მწერლები, პოეტები, სახელოვნებო წრის წარმომადგენლები, წარმოიდგინეთ, საბჭოთა კავშირის გმირებიც კი და მე მუდამ მევალებოდა სტუმრებისადმი მიძღვნილი ლექსების სცენაზე დეკლამირება. თექვსმეტი წლისამ დავტოვე მშობლიური ქალაქი და აღარასოდეს დავბრუნებულვარ; თბილისში, ივანე ჯავახიშვილის სახელობის სახელმწიფო უნივერსიტეტში, ფილოლოგიის ფაკულტეტზე განვაგრძე სწავლა და ორმოცდაექვს წლამდე დედაქალაქში დავრჩი. უნივერსიტეტში სწავლის დაწყებისთანავე ჟურნალ „დროშაში“ დავიწყე მუშაობა და მრავალი წლის განმავლობაში დიდი მწერლების გვერდით ყოფნა უნივერსიტეტზე არანაკლები სკოლა აღმოჩნდა ჩემთვის. იტალიაში წამოსვლამდე ორი წელი იტალიურ სკოლა „ცისკარში“ პედაგოგად ვიმუშავე, თუმცა

მანამდე მრავალი წლის განმავლობაში ქართულს ვასწავლიდი, მე თავადაც ვსწავლობდი, ვწერდი და ვთარგმნიდი...

– როდის და რატომ წახვედით ემიგრაციაში?

– წამოვედი თხუთმეტი წლის წინ, თუ რატომ, ამაზე ზუსტი პასუხი გამიჭირდება, უფრო სწორად, მეუხერხულება: ასაკოვან კაცს რომ ასაკოვანი ქალი „გარდარეული სიყვარულით“ შეუყვარდება, არ მოასვენებს, შინ მიაკითხავს (მიაკითხავს სამი ათას კილომეტრზე), თავს დაავინწყებს და ყველაფერს მიატოვებინებს, ბედისწერის ხელი ურევია, ალბათ. თუმცა ბედს არ ვემდური, ჩემი მეუღლე ძალიან მეხმარება ქართულ საქმეებში, ძალიან უყვარს საქართველო და ქართველები.

– ქალბატონო ნუნუ, თქვენ ხართ მთარგმნელი, არაერთი ქართველი პოეტი თარგმნეთ იტალიურ ენაზე, გვესაუბრეთ ამის თაობაზე.

– როგორც უკვე გითხარით, ვიდრე იტალიაში წამოვიდოდი, მანამდე უკვე თარგმნილი და გამოქვეყნებული მქონდა არაერთი რუსი და იტალიელი ავტორის ნაწარმოებები. იტალიაში ჩამოსვლისთანავე შევეუდექი ქართული კულტურის პოპულარიზაციაზე ზრუნვას: ვატარებდი ქართული კულტურისადმი მიძღვნილ კონფერენციებს სკოლებსა და ბიბლიოთეკებში, კულტურის ფონდებში; „ავკიდებდი“ ხურჯინით ჩემს მეუღლეს თუკი რამ წიგნი, სუვენირი და ფილმი გამაჩნდა, გავშლიდი და ვყვებოდი საქართველოზე, ვკითხულობდი ლექსებს. მალევე დავიწყე მონაწილეობის მიღება ლიტერატურულ ფესტივალებში, რომლებსაც ზოგჯერ თავად ქართველი ავტორებიც ესწრებოდნენ. ბედნიერი ვარ იმით, რომ ქართულ პოეზიას ბევრი დამფასებელი გაუჩნდა იტალიაში. იმაზე მეტი სიხარული რა უნდა იყოს, როცა საერთაშორისო ფესტივალებზე მრავალრიცხოვანი აუდიტორია შენს თანამემამულე პოეტს ტაშით აჯილდოვებს და შენი სამშობლოს ისტორიითა და კულტურით ინტერესდება. ამის დასტურად უამრავი მაგალითის მოტანა შემიძლია: გენუის პოეზიის საერთაშორისო ფესტივალზე, მაგალითად, დათო მალრაძეს ერთმა ებრაელმა პოეტმა მისი ლექსების ივრითზე თარგმნის ნებართვა სთხოვა; ორტას საერთაშორისო ფესტივალზე ლია სტურუას ლექსის წაკითხვის შემდეგ ერთმა ცნობილმა იტალიელმა პოეტმა ეს შედეგრი მაჩუქეთო, მთხოვა; მილანის პოეზიის სახლში გამართული ჩემ მიერ თარგმნილი თანამედროვე ქართველ პოეტთა მცირე ანთოლოგიის „ვაზი და კალამის“ პრეზენტაციისა და, ასევე, ცნობილი იტალიელი დოკუმენტალისტის მაურიციო ფანტონი მინელას მიერ გადაღებული დოკუმენტური ფილმის „ქართული პოეზიის ხმების“ ჩვენების შემდეგ მომიახლოვდა ასაკოვანი მამაკაცი და მეუბნება: „ფილმში რომ პოეტი კითხულობს – „სად არიან შვილები“... თან კრებულს ფურცლავს და დამარცვლით კითხულობს მის გვარს კა-რა-ნაული, ხომ ვერ დამაკავშირებდით“. ეს ბატონი ცნობილი უნგრელ-იტალიელი

პოეტი ტომაზო კემენი, მთარგმნელი, დრამატურგი, ესეისტი, და ლიტერატურის პროფესორი გახლავთ. მან თავისი ინიციატივით ბესიკ ხარანაული პოეზიის საერთაშორისო პრემიაზე წარადგინა და სულ ახლახანს შემატყობინა, რომ ბატონი ბესიკი მსოფლიოს საუკეთესო პოეტთა ათეულში მოხვდა. კიდევ ბევრის გახსენება შემიძლია, თუმცა ამით შემოვიფარგლები და ერთს დავსძენ მხოლოდ, რომ ეს ყველაფერი ჩემი ცხოვრების გამართლებად მიმაჩნია.

– **ქალბატონო ნუნუ, თქვენ ბრძანდებით ორგანიზაცია „სამშობლო გულით სატარებელის“ ხელმძღვანელი. უამბეთ ჩვენს მკითხველს, როდის და ვინ დააარსა ეს ორგანიზაცია და რა არის მისი საქმიანობის სფერო?**

– ნინო ყაუხჩიშვილის შესახებ მოგონებით დავიწყებ: ქალბატონი ნინო, ფაქტიურად, ორჯერ გავიცანი, თითქმის, ოცი წლის შუალედით. პირველად 1983 წელს თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტში ქართული კულტურის საერთაშორისო სიმპოზიუმზე და უზარმაზარი შთაბეჭდილება დატოვა ჩემზე. მას შემდეგ აღარც მინახავს. იტალიაში ჩამოსვლისთანავე, 2001 წელს, ქალაქ ორტას პოეზიის საერთაშორისო ფესტივალის ფარგლებში მოვანყე ქართული კულტურისადმი მიძღვნილი საღამო – ვკითხულობ მოხსენებას, ქართველი პოეტების ლექსებს და დარბაზის პირველი რიგიდან, ვხედავ, ჭაღარა ქალბატონი გამამხნეველი ღიმილით შემომცქერის; დამთავრებისთანავე მომიახლოვდა, თბილად გამესაუბრა და მითხრა, თქვენ იცნობთ ნინა ყაუხჩიშვილს? როგორ, ცოცხალია-მეთქი? – ემოციურად შევძახე. მალევე ქალბატონმა ნინომ შინ მიგვინვია მე და ჩემი მეუღლე, ცხადია, არ ვახსოვდი, მაგრამ დიდი ხნის უნახავი ოჯახის წევრით მიმიღო. სულ ათი წელი გაგრძელდა ჩვენი ინტენსიური ურთიერთობა და თანამშრომლობა, მაგრამ თამამად შემიძლია ვთქვა, რომ მან დიდი კვალი დაამჩნია ჩემს დღევანდელ ცხოვრებას და საქმიანობას. სამწუხაროა, რომ დღეს ერთი-ორი ინტელექტუალის გარდა, არავინ იცნობს ამ დიდებულ მამულიშვილს, რომლის ცხოვრებაც ქართული ემიგრაციის ერთი უსაინტერესოესი ფურცელია. ქალბატონი ნინო იყო ნოე ჟორდანიას მთავრობასთან ერთად უცხოეთში გადახვენილი მიხეილ ყაუხჩიშვილის ქალიშვილი, ბერლინში დაბადებული, შემდეგ, ოჯახთან ერთად, მილანში დამკვიდრებული და ევროპაში ცნობილი სლავისტი. იგი, პირველად, 1963 წელს ეწვია საქართველოს და მას შემდეგ, სიკვდილამდე, არ შეუნყვეტია სამშობლოზე ზრუნვა. მისი მონადინებითა და უშუალო მონაწილეობით საქართველოში სისტემატურად ჩამოდიოდნენ ხელოვნებათმცოდნეები, არქიტექტორები, ქართველოლოგები და არა მხოლოდ იტალიელები, — ფრანგები, გერმანელები, ინგლისელები, ვინაიდან, მას მეგობრული ურთიერთობა ჰქონდა ევროპის, თითქმის, ყველა სამეცნიერო წრესთან. მისი ინიციატივით (ვახტანგ ბერიძესთან ერთად) საქართველოსა და

იტალიაში გაიმართა ქართული ხელოვნებისადმი მიძღვნილი რამდენიმე საერთაშორისო სიმპოზიუმი: ბერგამოში — 1974 წელს, ბარისა და ლეჩეში — 1980 წელს, პავიაში — 1986 წელს. 1979 წელს მისივე თაოსნობით ბერგამოში გაიმართა კავკასიოლოგთა სიმპოზიუმი. პარალელურად აქტიურად მონაწილეობდა საქართველოში გამართულ ქართული ხელოვნების სიმპოზიუმებში (1977, 1983, 1989 წწ.). გარდა ამისა, იგი მატერიალურად ეხმარებოდა იტალიაში სასწავლებლად წარგზავნილ მეცნიერებსა და სტუდენტებს, ეკონომიურად შეჭირვებულ ქართველ ბავშვებს, ბევრ მათგანს მფარველებიც მოუძებნა იტალიაში, რითიც უზრუნველყო მათი მკურნალობა და სწავლა. ხანძრით განადგურებული ნ. ჩუბინაშვილის სახელობის ხელოვნების ინსტიტუტისთვის მატერიალური დახმარების განევის გარდა, მან შეაგროვა ის მასალები, რომლებიც ევროპის ქვეყნებში იყო დაცული; იტალიის ბევრ უნივერსიტეტში ნინო ყაუხჩიშვილმა სლავისტიკის კათედრა დააარსა. თითქმის ვერ ნახავთ მეტ-ნაკლებად ცნობილ სლავისტს იტალიაში, მისი მოწაფე არ ყოფილიყოს. იგი იყო ერთ-ერთი დამფუძნებელი ბერგამოს უნივერსიტეტისა 1968 წელს, ამავე უნივერსიტეტის ფილოლოგიის ფაკულტეტის დეკანი და პრორექტორი. აღარას ვიტყვი მის სამეცნიერო მოღვაწეობაზე და აქ საგულისხმოა ერთი რამ: იგი ისეთ რუს ავტორებს ირჩევდა ნაშრომებისთვის, რომელნიც ან საქართველოში იყვნენ დაბადებულნი (მაგალითად: ფლორენსკი, ერნი, ელჩანინოვი), ან ღრმა კავშირი ჰქონდათ საქართველოსთან (გრიბოედოვი, ანდრეი ბელი). საინტერესოა, რომ ნინო ყაუხჩიშვილი იყო იტალიაში სკაუტების მოძრაობის პიონერი, ჯერ კიდევ, მეორე მსოფლიო ომის წლებიდან. წარმოიდგინეთ, პენსიაზე გასვლის შემდეგ, გარდაცვალებამდე, იგი ციხეში პატიმრებს წერის ხელოვნებას ასწავლიდა.

როგორც ვითხარით, ქალბატონ ნინოსთან, მილანში სტუმრობის შემდეგ, დავმეგობრდით და დროთა განმავლობაში დავსახეთ მომავალი გეგმები. როგორც თავად ამბობდა, სიცოცხლის ბოლო წლებში არქეოლოგად იქცა, რათა იტალიაში მცხოვრები ქართველები მოეძებნა და ასეც მოხდა, — შემოიკრიბა გულანთებული ქართველები, საქართველოზე შეყვარებული იტალიელები და 2005 წელს მილანში, პირველად, აღვნიშნეთ ნინოობა. ამ დღეს, თითქმის, მთელ იტალიაში გაფანტულმა ქართველებმა მოიყარეს თავი. მასხოვს, ქალბატონი ნინო სიტყვით რომ გამოვიდა, თვალცრემლიანმა თქვა: ჩემი ცხოვრების გამართლებად მიმაჩნია ქართულ-იტალიური საზოგადოების დაარსებაო. და, მართლაც, მოგვიანებით, დავაფუძნეთ „სამშობლო გულით სატარებელი“, რომლის უმთავრესი მიზანი გახლავთ ქართული კულტურის პოპულარიზაცია, ორ ხალხს შორის კულტურული და მეგობრული ურთიერთობის გაღრმავება, ქართული ენის შემსწავლელი უფასო კურსების გახსნა მოზარდი ემი-

გრანტებისა და დაინტერესებულ პირთათვის, ასევე იტალიური ენის სწავლება ემიგრანტი ქართველები-სთვის. ამ ხნის განმავლობაში, ასამდე მნიშვნელოვანი ღონისძიება, კონცერტი თუ კონფერენცია ჩავატარეთ იტალიის სხვადასხვა ქალაქში; მილანის სალიტერატურო ჟურნალ „ა ორიენტესთან“, ერთობლივად, გამოვეცით ამავე სახელწოდების ასგვერდიანი ილუსტრირებული ორენოვანი ჟურნალი „ა ორიენტი“, რომელიც მთლიანად ქართულ კულტურას, ისტორიას და ლიტერატურას მიეძღვნა. რაც შეეხება ჩვენს კულტუროლოგიურ საქმიანობას, ამგვარად ხორციელდება: ღონისძიებებზე ვინვეთ ცნობილ იტალიელ მეცნიერებს, მწერლებს, დოკუმენტალისტებს, ფოტოხელოვანებს, მოგზაურებს, მთარგმნელებს, რომელთაც რაიმე წვლილი მიუძღვით ქართული კულტურის პოპულარიზაციის საქმეში, და ამას ძალზე დიდ დატვირთვას ვანიჭებთ, ვინაიდან, ერთი, როცა ჩვენ ვაქებთ ჩვენსავე კულტურას, მეორეა, როცა ამას საქართველოზე შეყვარებული იტალიელები აკეთებენ. თუმცა, მხოლოდ, ამით არ შემოიფარგლება ჩვენი საზოგადოების საქმიანობა. შეძლებისდაგვარად, ვეხმარებით საავადმყოფოებსა თუ საპრობლეში მყოფ თანამემამულეებს; სამწუხაროდ, გვექონია შემთხვევები, როცა გარდაცვლილი თანამემამულის გადასვენების ხარჯიც შეგვიკრებია. ხშირად მიწევს, მე, პირადად (რადგან კულტურათაშორის მედიატორად და ნაფიც მთარგმნელად ვმუშაობ), კონსულტაციის განევა ემიგრანტის უფლებებისა და მოვალეობის შესახებ, სხვადასხვა სახის საბუთისა თუ ბლანკის შევსება, თარგმნა, დამონება და ა.შ.

– თუ გრძელდება ამ ორგანიზაციის პერიოდული ორგანოს გამოცემა და რა არის მისი თემატიკა? მისი დაფინანსება შემოწირულობებით ხდება, თუ არსებობს რაიმე ოფიციალური წყარო?

– სამწუხაროდ, უსახსრობის გამო პერიოდული გამოცემა არა გვაქვს. ჟურნალი „ა ორიენტი“, როგორც უკვე გითხარით, 2011 წელს გამოვიდა, მას შემდეგ, ოთხჯერ გამოიცა, მაგრამ ეს იყო საზოგადოების მიერ სრულიად უსასყიდლოდ განეული შრომა. „სამშობლო გულით სატარებელი“ არავის არასოდეს არ დაუფინანსებია (ხაზგასასმელად განზრახ ვუშვებ ტავტოლოგიას) და რასაც ვაკეთებთ, მხოლოდ ჩვენი საკუთარი ხარჯით და თვისტომელთა მწირი შემოწირულობებით. სხვათა შორის, დიდი ხანია, ვაგროვებ მასალებს ნინო ყაუხჩიშვილის შესახებ და ძალიან მინდა, რომ გამოვეცეთ პატარა ბროშურა, რათა ქართულმა საზოგადოებამ, ახალგაზრდებმა და ემიგრანტებმა, რაც მთავარია, გაიცნონ, როგორი თავმდაბლობით, უხმაუროდ, რუდუნებით და უანგაროდ ზრუნავდა თავის სამშობლოზე ეს, მართლაც, დიდებული ქართველი. სამწუხაროდ, უსახსრობის გამო, ვერც ამას ვახერხებთ.

– რა ურთიერთობა გაქვთ იტალიის ქართულ სათვისტომოსთან და საერთოდ იტალიაში არსებულ დიასპორულ ორგანიზაციებთან?

– იტალიაში ერთიანი, უფრო სწორად, გაერთიანებული სათვისტომო არ არსებობს, არსებობენ სხვადასხვა ქალაქში მცხოვრები ქართველების ერთობები, კულტურული საზოგადოებები, რომლებთანაც აქტიურად ვთანამშრომლობთ, ჩვენს ღონისძიებებზე, ყოველთვის, ჩამოდიან მანტოვის, ფლორენციის, რეჯო ემილიის, ემპოლის, ბოლონიის და სხვა ქალაქების სათვისტომოებიდან. მჭიდრო თანამშრომლობა გვაქვს ფლორენციის საზოგადოება „ჟალეთთან“ და ერთობლივადც ვანყობთ ღონისძიებებს. ასე, რომ, გადაუჭარბებლად შემიძლია ვთქვა, არ ვლალატობთ ჩვენი პირველი თავმჯდომარის ნინო ყაუხჩიშვილის ნაანდერძევს და ვცდილობთ, მთელ იტალიაში დაქსაქსული ქართველები ერთი იდეითა და სულისკვეთებით გავაერთიანოთ, ცხადია, ფიზიკურად ეს შეუძლებელია, მაგრამ, მე ხშირი სატელეფონო კონტაქტი მაქვს თანამემამულეებთან და რალაცნაირად ვცდილობ თანამოაზრეები და ქვეყნის სასიკეთოდ, უანგარო, საქმისთვის განწყობილი ადამიანები გავაერთიანო.

– ხომ არა გაქვთ შენიშვნები ან რაიმე რჩევას ხომ არ მოგვცემდით?

– შენიშვნას არა, მაგრამ სურვილი უკვე გამოვთქვი. კარგია ჩატარებულ ღონისძიებებზე ინფორმაციას რომ გვანვდით, წარმატებულ ემიგრანტებს რომ აცნობთ მკითხველს. ვიმეორებ, ეს ყველაფერი შესანიშნავია, მაგრამ საქართველო არ დგას მათ მხრებზე, საქართველოს არჩენენ ქართველი ემიგრანტი ქალები, რომელთა უმრავლესობა მძიმე სამუშაოს ასრულებს და იმათ უნდა მოვეფეროთ, ისინი არ უნდა დაგვარგოთ და ვაგრძნობინოთ, რომ ქვეყნის სრულყოფილი მოქალაქეები არიან. ამიტომ, შემოვიტანდი რუბრიკას, ერთგვარი ჟურნალისტური გამოძიების მაგვარს და დაინტერესდებოდი ჩვენი ემიგრანტი ქალების ბედით, ხშირად, ტრაგიკულითაც. არ ვიცი, რამდენად ცნობილია თქვენთვის, ტრეფიკინგის მსხვერპლთა შესახებ, იმ დამსაქმებელი ქართველი ქალების შესახებ, ვინც, ადგილობრივ მამაკაცებთან ერთად, რაიმე კულტურული საზოგადოების სახელს ამოფარებულნი, სამსახურში დასაქმების სანაცვლოდ პირველ ხელფასს იღებენ, მერე, ერთ კვირაში, დასაქმებულს „აგდებინებენ“, რომ მეორისგან, იმავე სახით, ფული აიღონ; ან ბანკიდან სესხის გამოტანის დახმარების სანაცვლოდ პროცენტებს იღებენ, ანდა, სულ ერთი, უბრალო ბლანკის შევსებისათვის უამრავ თანხას ითხოვენ (რასაც მე, ხშირად, სრულიად უსასყიდლოდ ვაკეთებ); გსმენიათ? – ოდესმე, რომ სამუშაოდ წაყვანილ ქალებს, ბევრს ერთად, ოთახში კეტავენ, საჭმელს ამადლიან და წყლის ხარჯვას უკონტროლებენ? ამ ყველაფრის გამოსავლენად შემოვიღებდი წერილების თუ საფოსტო რუბრიკას, რომ თავად, ემიგრანტებმაც, მოგანოდონ ინფორმაცია, ასე ხომ უფრო დაგვაახლოვებთ სამშობლოს. ბევრი ისეთი საკითხია ქვეყანაში, ემიგრანტის აზრის გაუთვალისწინებლად არ უნდა გადაწყდეს, აი, მაგ-

ალითად, მოქალაქეობის საკითხზე, ხომ შეიძლება, ჩავრთოთ ემიგრანტებიც? მაპატიეთ, ეს მხოლოდ ჩემი აზრი არ არის, ჩვენი ემიგრანტების გულისტკივილია და ამიტომ ვაბობ ასე თამამად.

– თქვენ უმასპინძლეთ იტალიაში პროექტის „ცოცხალი წიგნები ემიგრანტებს“ ხელმძღვანელს ქეთი ღუმბაძეს და პროექტში მონაწილე პოეტებს. რას გვეტყვი ამ პროექტზე, რამდენად საჭირო და მნიშვნელოვანია ამგვარი კონტაქტები ქართველ ემიგრანტებთან?

– შორიდან დავიწყებ: დღეს, საბედნიეროდ, სოციალური ქსელის საშუალებით ემიგრანტებს საშუალება გვეძლევა თვალი ვადევნოთ სამშობლოში მიმდინარე მოვლენებს. ლამის, მთელი ერთი წელი, ინტერნეტით „ფეხდაფეხ დავყვებოდი“ „ცოცხალ წიგნებს“, მერე, ტელეფონით ვუკითხავდით ერთმანეთს ჩვენი საყვარელი პოეტების ლექსებს და თავისთავად, გაჩნდა დიდი სურვილი, იტალიაშიც გვეხილა ისინი. მრავალრიცხოვანი ემიგრანტის მოთხოვნის საფუძველზე წერილით მივმართეთ კულტურის სამინისტროს მრჩეველს ქეთი ღუმბაძეს, რომელიც ჩვეული გულითადობით მოეკიდა ჩვენს თხოვნას და ასე დააფინანსა კულტურის სამინისტრომ ეს პროექტი, დახმარების ხელი გა-

მოგვიწოდეს, ასევე, დიასპორის საკითხებში სახელმწიფო მინისტრის აპარატმა, ქართული წიგნის ეროვნულმა ცენტრმა და მათი თანადაფინანსების მეშვეობით გვეწვია ქალბატონი ქეთი ღუმბაძე და რვა პოეტი. მოვანყეთ შეხვედრები ბარის, რომისა და ფლორენციის სათვისტომოებში. სამწუხაროდ, სხვა ქალაქებში ეს ვერ მოხერხდა და ნაწყენებიც კი დაგვრჩნენ ჩვენი თანამემამულე ემიგრანტები. უკვე მოგახსენეთ, რომ დიასპორასთან ნებისმიერ კონტაქტს სასიცოცხლო მნიშვნელობა აქვს თავად ემიგრანტებისთვის და სახელმწიფოსთვისაც. მით უფრო, როცა საქმე პოეზიას ეხება, ვინაიდან, საბედნიეროდ, ქართული პოეზიისადმი სიყვარული, მიძიმე ყოფის მიუხედავად, ჯერ ისევ იგრძნობა ემიგრაციაში და შეიძლება გადაჭარბებულ სენტიმენტალიზმად მოგეჩვენოთ, მაგრამ ვისაც თავისი თვალთ არ უნახავს, ვერც წარმოიდგენს, რა ხდებოდა ამ შეხვედრებზე: ერთმანეთში ირეოდა ცრემლი, სიხარული, აღფრთოვანება, ტაში, მოფერება, ლექსი, სიმღერა, საყვედური – აქამდე სად იყავითო, მადლობა – სამშობლო ჩამოგვიტანეთო... ასე, რომ, თავად განსაჯეთ, რამდენად მნიშვნელოვანი იყო ეს პროექტი ჩვენთვის, ყველასთვის.

რომი. 2019 წლის 12 ნოემბერი, ქართულ-იტალიური პოეზიის ანთოლოგიის პრეზენტაცია

კანი“. საოცარია 13 წლის ასაკში დახატულ „ვეფხვის სურათში“ ამაყე მტაცებლის გამოხედვა და უძირო თვალები! ასევე განსაცვიფრებელია მხატვარ იან ვერმეერის შედევრის – „გოგონა მარგალიტის საყურით“ ოსტატურად გაკეთებული ასლი.

როგორც აღვნიშნე: ადამიანებში აუცილებლად გამოარჩევდით სიცოცხლით სავსეს, ჭკვიანს. თავისზე ბევრად უფროსი დების მფარველად მოჰქონდა თავი. ნებისმიერი ასაკის ადამიანთან შეეძლო მეგობრობა.

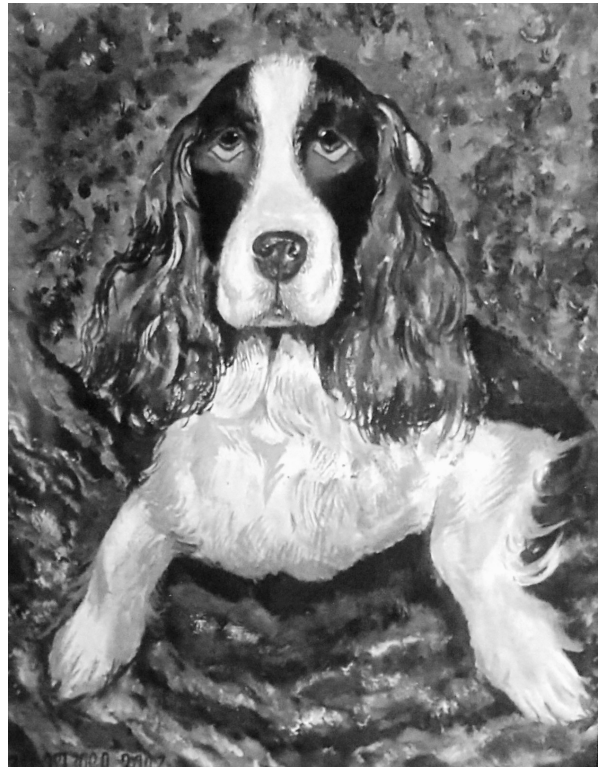
ღმერთსაც თავისთან, ალბათ, რჩეულის წაყვანა უნდა...

ნიკუმას სიკვდილი მეხის დაცემას ჰგავდა! სიცარიელემ დაისადგურა ოჯახში. მის ლამაზ სახლში, მშვენიერ ეზოში სიცოცხლე აღარ ზეობდა:

აპრილი მოსულა ფარჩით და მარამაშით,
ყოველი მოურთავს როგორც ნატვრის ხეო,
უშენოდ მოსულა, ეზოში მიმოდის,
როგორ ავიტანო, ჩემო სიცოცხლეო.

სახლში სიცივეა და სიცარიელე,
დღეები მიდიან, უკვალოდ ქრებიან;
აქ შენ ნატვრეფალებს დავეძებ და გნატრობ,
თვალები ცრემლების უძირო ტბებია.

სიცოცხლე – მწუხარე გოლგოთას გზებია,
მარტმა გაიყოლა შენი გაზაფხული,
თვრამეტი წელი და ლოცვა დედისაო,
გზები მიანიშნე წმინდა ქალწულისა,
ჯვარო უფლისაო, ჯვარო უფლისაო.
წარსულს ჩაჰპარდა ბედნიერი დღეები. სევდად და ტკივილად დგას ნიკუმას სახლი. ყვავილები

გაუფერულდნენ, მონყენილი ვარდებიც შეთხელდნენ, თუმც თავისებური ხიბლი შემორჩათ:

მზემ ბალის ყვავილებს თაყვანი მიაგო,
დილაა ლამაზი, ოცნებისნაირი,
თითქოს თიბათვეა, მზე ისე მწველია,
სულში სიცივეა დეკემბრისნაირი.

სიცარიელემ დაისადგურა ჩვენს უბანში...
ბავშვებს თვალებში სევდა ჩაუდგათ, დიდებს –
ცრემლი...

ნიკუმა აბიტურიენტობას ვერ მოესწრო, ვერც სტუდენტობას (არადა, როგორ დამშვენდებოდა), ღმერთმა თავის საუფლოში კეთილ ანგელოზად წაიყვანა.

ელდანაცემი მშობლები, ოჯახის წევრები, თავზარდაცემული ახლობლები, მეზობლები, მეგობრები, მასწავლებლები, მისი მოძღვარი შეძრულები იყვნენ ნიკუმას დაკარგვით.

თანაკლასელი გოგონა დიდი გულსტკივილით წერდა:

სადა ხარ? სევდა მომერია, როგორ მენატრები,
ვით მწყურვალს წყალი უდაბნოში, ისე მენატრები...

ღრმად დამწუხრებული კლასის დამრიგებელი უკვე ზეცაში მყოფ ნიკუმას მიმართავდა: „ჩემო სატკივარო, სანამ ვიარსებებ, სანამ მემასხსოვრება, რომ მე მასწავლებელი ვიყავი, შენ არ მოშორდები ჩემს ხსოვნას... სულ თვალწინ მიდგას შენი თვალები, წამწამთა ბოლოებზე ვარსკვლავები გიკიაფებდა. ეს გაძლევდა განსაკუთრებულ იერს. შენი მზერაც არაამქვეყნიური იყო, ანგელოზისებრი. ხშირად ვფიქრობ, რომ ამქვეყნად გარკვეული მისიით იყავი მოვლენილი, რათა სიყვარული გესწავლა და მერე შენთვის ძვირფასი ადამიანების მფარველის ადგი-

ლი დაგემკვიდრებინა ზეცაში. მახსენდება, მიხსნი-
დი, თუ როგორი შენობების აგებას აპირებდი, მე
კი შემოგიტევედი ხოლმე – გაჩერდი, შე ფუტურ-
ისტო-მეთქი. თურმე მართალი იყავი: ამქვეყნიურ
სახლებზე კი არა, იმქვეყნიურ ნაგებობებზე მიმან-
იშნებდი. მაშინ არც შენ ხვდებოდი, რას ლაპარა-
კობდი. ახლა მჯერა, რომ ღვთიური სასუფეველის
აშენებაში ღებულობ მონაწილეობას.

ღმერთს კიდევ ერთხელ შევავედრებ შენს თავს.
ვმადლობ უფალს, რომ ასეთი საყვარელი იყავი და
რომ ვარსკვლავბიჭუნა გამაცნო. მჯერა, რომ მარ-
ადისობაში გარდასახული წმინდა სული ხარ!“

ამ ბიჭმა ცხოვრების მოკლე გზა ალაღადა, უშ-
ეცდომოდ განვლო: გული არავისთვის უტკენია,
უკადრებელი არაფერი ჩაუდენია. მან ადამიანებს
ცხოვრება თავისებურად გაულამაზა: შუამთის გზა-
ტკეცილზე ცადაზიდული ხეების ქვეშ ცხენზე ამხე-
დრებულ როგორ ლაღად მიქროდა, ნყალბურთელს
– როგორ შევნიოდა ალაზნის ტალღების გაპობა.

მრავალი ოჯახის კედლებს ამშვენებენ მისი ნახ-
ატები, ის იყო ყველასთვის სასურველი და სრული-
ად ამართლებდა თავის არსებობას.

ღრუბლების ფთილები, თოთო ფთილები
ცას შეფენიან მწვერვალებს მაღლით,
მღუმარებაში აზიდულ ტაძრებს
დაედინება ღვთიური მადლი.

ზარები ცისკრის, ზარები მწუხრის
განა გოდებენ, ლოცვად მიხმობენ,
ისმის გალობა ტაძართა შინა
ჯვარცმულ უფალთან, ღვთისმშობლის წინა.
ლოცვად ვდგევარ და ცრემლი მრავლდება,
წმინდა სანთლები და კელაპტრები,
ინვიან მიძიმედ, ინვიან ერთად,

დედავ ღვთისაო, წმინდა მარიამ,
მიახლოვე ეს ბიჭი შენთან...

ნიკუშამ დიდი სიყვარული დატოვა. ლამაზს,
მოუწყენლად სამზერს ყველა სულში ისვამდა.

ფერებში გადმოღვარა თავისი მისწრაფებები,
ოცნებები, სიცოცხლის დაუოკებელი ჟინი ლამაზად,
ოსტატურად, ფაქიზად.

ნიკუშას ცხოვრების გზა იყო შინაარსიანი,
საინტერესო... ფილმის კადრებივით სწრაფად გაირ-
ბინა ამ საოცარი ბიჭის ცხოვრებამ.

მუხლმოდრეკილი მეოხად სულისა,
ლოცვად დავცემულვარ, დედაო ღვთისაო,
დედაო ნეტარო, სნეულთა მკურნალო,
დიდო სამკაულო სულის და ცისაო,
მე რომ მიმატოვა, შენთან ნამოვიდა,
შენს ახლოს ამყოფე, დედაო ღვთისაო...

ეზოში გვიდგას შუამთიდან ნიკუშას ჩამოტანი-
ლი ველური მცენარე, რომელსაც ჰქვია „ნიკუშას
დიდფოთოლა ყვავილი“.

P.S. დამწუხრებულ უბანს საგლოვიც არ დაე-
ლია: ჯერ საბრალო თინიკო, მერე გიორგი; ნიკუშას
მიჰყვენენ პატარა ლუკა, დათა, წესიერი და ალალი
ბიჭები გოგა და მამუკა, უსაყვარლესი რობა... ნა-
თელში იყოს მათი სულები.

ზოგჯერ ვფიქრობ, ღვთის რისხვა ხომ არ დაა-
ტყდა ჩვენს ქალაქს. დიდების ცოდვებს ხომ არ
ემსხვერპლნენ პატარები და ახალგაზრდები?

უპირველეს ყოვლისა, ერთმანეთის პატივის-
ცემა, მხარში დგომაა საჭირო. რაც მთავარია, ქა-
რთველებმა სამშობლოს განუზომელი სიყვარული
დავკარგეთ; კარგისა და ცუდის გარჩევის უნარი
თითქოს სადღაც გაუჩინარდა.

ეთერ სომიზურაშვილის ნიგნი „წინაპარნი“

ჩვენ წინ არის ეთერ სომიზურაშვილის ნიგნი: „წინაპარნი“.

ამ ნიგნს დიდი დატვირთვა და მისია აქვს. ეს არის წინაპართა არდავინწყების, მათი გარჯა-შრომის, მათი სიკეთის, მათი მამულის სიყვარულის დემონსტრირება.

„მხოლოდ წარსულის ცოდნით დაუცავს ყოველ ერს თავისი ეროვნულობა, თავისი არსებობა და თავისი ვინაობა“ (ილია ჭავჭავაძე).

ქალბატონი ეთერი იგონებს თავისი წინაპრების ცხოვრების ისტორიას, – თავიდან კი კერძოდ, მიხა პაპას და სოფიო ბებოს.

პაპის ბიოგრაფიის მოყოლისას საგულისხმო ცნობას წავაწყდით.

„წამოიზარდა თუ არა მიხა, მეავეჯე-დურგლის პროფესიის დასაუფლებლად ცნობილი სახალხო მგოსნის იოსებ დავითაშვილის სახელოსნო სკოლაში მიაბარეს.

იოსებ დავითაშვილმა განუმტკიცა მიხა პაპას შრომისუნარიანობა და ხელობასთან ერთად აზიარა

სწავლა-განათლებლასაც. საქმესთან ერთად, ნახშირით ხელში ასწავლიდა შეგირდებს წერა-კითხვას. მიუხედავად დუხჭირი ცხოვრებისა, შეგირდებისათვის ყიდულობდა ჩვენი სულმნათი მწერლების: შოთა რუსთაველის, სულხან-საბა ორბელიანის, დავით გურამიშვილის, ალექსანდრე ჭავჭავაძის, ილია ჭავჭავაძის, აკაკი წერეთლის, ვაჟა-ფშაველას, იაკობ გოგებაშვილის, რაფიელ ერისთავისა და სხვათა ნიგნებს. თან, გამორჩეულ ადგილებს ზეპირად ამახსოვრებინებდა. ხშირად უკითხავდა საკუთარ პიესებსაც, რომლის გამოცემათა სრული კრებული ყველას ჰქონდა.

პაპას მთელი სიცოცხლის მანძილზე, „ქართული ლიტერატურის – პოეზიის ანთოლოგია“ ედო სანერ მაგიდაზე, კედელზე კი, თავისი ხელით მოჩუქურთმებულ ჩარჩოში – ილიას, აკაკის და ვაჟას პორტრეტები ეკიდა“.

და კიდევ... „როგორც კი წამოიზარდა მიხა, დამოუკიდებლად შეძლო ხელობის ხელოვნების

რანგში აყვანა. მთელ თელავსა და მის რაიონში, თითქმის, ყველგან მისი ოქროს ხელებით შექმნილი ავეჯი იდგა“.

გვერდს ვერ ავუვლით ქალბატონ ეთერის მონაყოლს თელავში ქართული სკოლის გახსნის შესახებ.

„1911 წლის სექტემბერში, წერა-კითხვის გამავრცელებელმა საზოგადოებამ თელავში ქართული სკოლა გახსნა. ამავე საზოგადოების განყოფილების გამგეს, ქალბატონ თამარ აბაშიძეს და განყოფილების წევრს ნიკიფორე მიმინოშვილს სკოლის ხელმძღვანელად დაუსახელებიათ ნინო შიუკაშვილი-გოგნი-აშვილისა. ქართული სკოლა შეიქმნა იმავე სახლში, იმ მატერიალურ-ტექნიკურ ბაზაზე, სადაც ქალბატონ ნინოს კერძო სკოლა ჰქონდა დაარსებული. თავიდან, ქალბატონი ნინო მარტო უძღვებოდა სკოლას, შემდეგ კი, მას ეხმარებოდნენ ცნობილი მასწავლებლები: ანა ნიკოლოზის ასული ჯავახიძე-ზურაბიშვილისა და ნინო ლაშხაური.

სკოლის შესანახად, ამავე შენობაში, იმართებოდა სალამოები, საქველმოქმედო კონცერტები. სკოლას დიდ დახმარებას უწევდა ცნობილი კომპოზიტორის ნიკო სულხანიშვილის გუნდი, მაგრამ, მაინც, ძლიერ უჭირდა „წერა-კითხვის გამავრცელებელ საზოგადოებას“, – არავითარი სახსარი არ გააჩნდა სკოლის შესანახად და, ეს საქმე თელავის საზოგადოებამ ითავა.

ივანე ჯავახიშვილის დედამ – სოფიო ჯავახიშვილმა სკოლას 400 მანეთი შესწირა. ამ ფულით დურგალმა მიხა სომიზურაშვილმა მასალა იყიდა და სკოლას უსასყიდლოდ დაუმზა ინვენტარი“.

„პაპა ძალიან მშვიდი, დინჯი, დაკვირვებული, ტკბილი და თბილი ადამიანი იყო. მას არ უყვარდა ზედმეტსიტყვაობა, დაუფიქრებელი და ხმამაღალი ლაპარაკი. უამრავი ზღაპარი იცოდა, ხშირად გვიყვებოდა. განსაკუთრებით ოქროსდებუბიანი მამლის ზღაპარი მიყვარდა. სონა ბებო დიდებული კულინარი ყოფილა. ჩემი მშობლების ნიშნობის

ნიკოლოზ ხომიშურაშვილი

დღეს ისეთი ლამაზი და გემრიელი ნუშის ტორტი გამოუცხვია, რომ სტუმრები აღფრთოვანებას ვერ მალავდნენ“, – ჰყვება ქალბატონი ეთერი.

მათ ექვსი ქალ-ვაჟი შესძენიათ.

ერთ-ერთი, მისი მამა, ნიკოლოზ ხომიშურაშვილი ყოფილა.

იგი ასე იხსენებს მამას:

„ნიკოლოზ ხომიშურაშვილი იყო საზოგადო მოღვაწე, დიდი, გამოჩენილი მეცნიერი, ბიოლოგი, გენეტიკოსი და სელექციონერი, საქართველოს მეცნიერული მეხილეობის ფუძემდებელი, მრავალი სპეციალისტის აღმზრდელი, დაუშრეტელი ენერჯის მქონე, ნიჭიერი ორგანიზატორი, აკადემიკოსი, პროფესორი, სოციალისტური შრომის გმირი, სოფლის მეურნეობის მეცნიერებათა დოქტორი, მეცნიერების დამსახურებული მოღვაწე“.

იგი დაბადებულია 1900 წელს, ქალაქ თელავში და თელავის გიმნაზია 1919 წელს ოქროს დიპლომზე დაუმთავრებია, შემდეგ კი – თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტის აგრონომიული ფაკულტეტი.

1926 წელს ნიკოლოზი ცოდნის გასაღრმავებლად უნივერსიტეტის ხელმძღვანელობას გაუგზავნია გერმანიაში, ხოლო 1928 წელს – საფრანგეთში.

ამას მოსდევს მეცნიერული შრომების გამოქვეყნება, უწევს მუშაობა სხვადასხვა თანამდებობებზე, კითხულობს ლექციებს, იცავს დისერტაციებს. 1932 წელს გამოსცა სახელმძღვანელო „მებალეობის საფუძვლები“. მიღებული აქვს მრავალი ჯილდო. მონაწილეობდა მეღვინეთა მსოფლიო კონგრესზე.

1932 წელს ირჩევენ პროფესორად.

აი, რას წერს საქართველოს მეცნიერებათა აკადემიის პრეზიდენტი, მსოფლიო მნიშვნელობის მეცნიერი და მოღვაწე ნიკოლოზ მუსხელიშვილი: „ღრმად პატივცემულო ამხანაგო ნიკოლოზ, პატივი მაქვს, მოგილოცოთ, რომ საქართველოს სსრ მეცნიერებათა აკადემიამ, მიიღო რა მხედველობაში თქვენი დამსახურება მეცნიერების წინაშე, აგირჩიათ თქვენ წევრ-კორესპონდენტად, გისურვებთ წარმატებას შემდგომ ნაყოფიერ შემოქმედებით მუშაობაში.“

ღრმა პატივისცემით,
ნიკო მუსხელიშვილი“.

„სულ მალე 1957 წელს საქართველოში დაარსდა სოფლის მეურნეობის მეცნიერებათა აკადემია. ნიკოლოზ ხომიშურაშვილი აირჩიეს მრავალწლიანი წარგაობების განყოფილებაში აკადემიკოს-მდივნად, ხოლო 1960 წელს ვიცე-პრეზიდენტად.

1961 წელს, საქართველოს სოფლის მეურნეობის აკადემიის გაუქმების შემდეგ, პროფესორი ნიკოლოზ ხომიშურაშვილი დაინიშნა მებალეობის, მევენახეობის და მეღვინეობის სამეცნიერო-კვლევით ინსტიტუტის დირექტორად...“

„...გამოჩენილმა მეცნიერებმა, ინსტიტუტის მთელმა კოლექტივმა, კიდევ უფრო მეტი ავტორიტეტი მოუტანეს საქართველოს მეხილეობის, მევენახეობისა და მეღვინეობის დარგებს მსოფლიო მასშტაბით. 1962 წელს, როდესაც მეღვინეთა და მევენახეთა მსოფლიო კონგრესი ჩატარდა, ნიკოლოზ ხომიშურაშვილი ყურძნისა და ღვინის მსოფლიო კონგრესის საორგანიზაციო კომისიის წევრად აირჩიეს. ამ დროს კიდევ ერთხელ გამოვლინდა მისი ორგანიზატორული ნიჭი, მისი დიდი ერუდიცია.

ცოტა ხანში ნიკოლოზ ხომიშურაშვილი აირჩიეს საქართველოს გენეტიკოსთა და სელექციონერთა საზოგადოების ვიცე-პრეზიდენტად, მიწვეულ იქნა მსოფლიო გენეტიკოსთა და სელექციონერთა მე-5 ყრილობაზე, ხოლო 1965 წელს – მეღვინეობის მსოფლიო დეგუსტაციის საორგანიზაციო კომისიის წევრად, სადაც მიღებული აქვს ოქროს მედალი“.

ნიკოლოზს ჰქონია გატაცება, – მეფუტკერეობა. იგი გულისყურით უვლიდა ფუტკარს.

ნიგნში შესულია პოეტ ფარნაოზ რაინაულის ლექსი, „ფუტკრის საგალობელი“. მოვიყვან ერთ სტროფს:

„ცა შრომის ნათელს ლოცავს,
ჩვენც ნათელს ვლოცავთ კვლავ ცის
რა ღვთის მადლია, როცა,
როცა ფუტკარს ჰგავს კაცი“.

შემდეგ, არის მოგონებები – მისი აღზრდილების: აკადემიკოს ნოდარ ჩხარტიშვილის, აკადემიკოს გივი ბადრიშვილის, აკადემიკოს სოსო გიგაურის, სოფლის მეურნეობის აკადემიის წევრ-კორესპონდენტის ლეჟო ლასარეიშვილის, მეხილეობის აგროტექნიკის განყოფილების გამგის, სოფლის მეურნეობის მეცნიერებათა კანდიდატის გიორგი ჯომარდიძის, პროფესორ აკაკი სირბილაძისა და სხვების.

დიდი მეცნიერი გარდაიცვალა 1971 წლის 1

თებერვალს. აკადემიკოსმა გივი ბადრიშვილმა ნიკოლოზ ხომიზურაშვილის 90 წლის იუბილეს მიუძღვნა წიგნი „მთელი მისი ცხოვრება“.

ქალბატონი ეთერი ასევე დიდი სიყვარულით იგონებს თავის დედას – ქალბატონ ნინო ჯაოშვილს და მის მამას ეპიფანე ჯაოშვილს.

„ნინო თბილისში, ქალთა პირველ გიმნაზიაში სწავლობდა და მამამისის – დეკანოზ ეპიფანე ჯაოშვილის მიერ აშენებულ სასულიერო სემინარიის შენობაში ცხოვრობდა.“

ეპიფანე ჯაოშვილი – სემინარიის ეკონომი (პრორექტორი) და ამასთან ერთად პედაგოგი იყო (საღმრთო სჯულს ასწავლიდა). მასთან ერთად სემინარიის შენობაში ცხოვრობდნენ და მოღვაწეობდნენ ვასილ ბარნოვი და იპოლიტე ვართაგავა“.

დედამ სწავლა თელავში განაგრძო და, იქვე დაამთავრა. შემდეგ, განათლების სისტემაში მუშაობდა, შესანიშნავ გარემოცვაში. ნიკოლოზს და ნინოს ოთხი შვილი შეეძინათ, ორი მცირეწლოვანი გარდაეცვალათ – გაზარდეს ეთერი და მისი და.

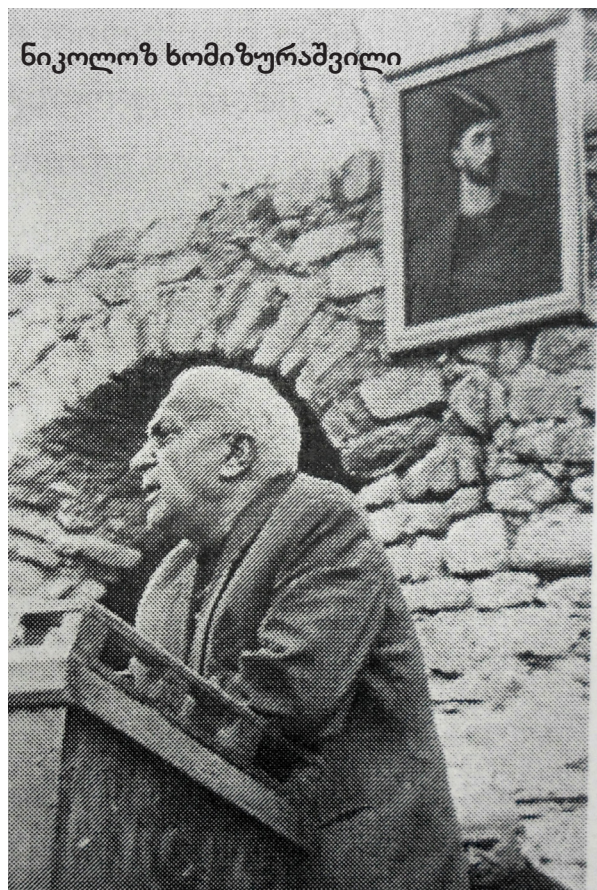
წიგნში „წინაპარნი“ ეთერი იხსენებს თავის ღირსეულ მეუღლეს – ვაჟა ჭიპაშვილს, სიყვარულით ჰყვება მასთან გატარებულ წლებზე.

ვაჟა ჭიპაშვილი მუშაობდა მეხილეობის კათედრის დოცენტად, ხოლო 1961 წლიდან კათედრის გამგედ (გარდაიცვალა 71 წლისა).

და, როგორც ქალბატონი ეთერი წიგნის „წინაპარნი“ წინასიტყვაობაში წერს: „წინაპარი? დიახ, მე უკვე წინაპარი ვარ“.

იგი იხსენებს საინტერესო ეპიზოდებს თავის ცხოვრებიდან.

მას თბილისის მე-13 სკოლა აქვს დამთავრებული ვერცხლის მედალზე, 1953 წელს კი სტალინის სახელობის უნივერსიტეტი, ფილოლოგიის ფაკულტეტი.

ნიკოლოზ ხომიზურაშვილი

„სკოლის დამთავრებისთანავე გავთხოვდი ვაჟა ჭიპაშვილზე. შევექმენი ოჯახი. გავზარდე ოთხი შვილი, მყავს ექვსი შვილიშვილი და თხუთმეტი შვილთაშვილი. ჩემი პირადი ცხოვრება მათ მივუძღვენი“.

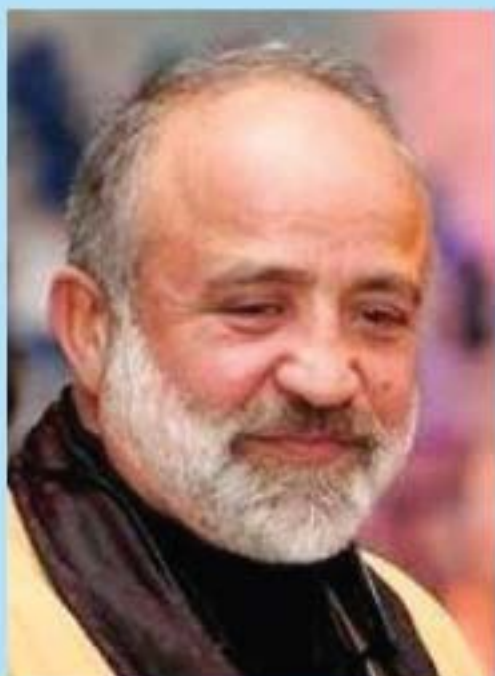
წიგნი „წინაპარნი“ მდიდარია ფოტომასალით.

ნუნუ ძამუკაშვილი

ნიკოლოზ ხომიზურაშვილი სტუდენტებთან

მხატვარი ლევან როსტომაშვილი

